



ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΚΑΤΣΙΚΑΛΑΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ

ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

**«ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ 2010-2013»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ : Επικ. Καθηγητής κ. Ξανθός Γεώργιος

Ηράκλειο, Δεκέμβριος 2015

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ	4
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ	5
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	6
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	7
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	9
ΜΕΡΟΣ Ι	11
ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	12
1.1 Εισαγωγή	12
1.2 Προσφορά & Ζήτηση εργασίας	13
1.3 Θεωρίες Αγοράς εργασίας	14
1.3.1.Κλασική Θεωρία	14
1.3.2 Κεϋνσιανή Θεωρία	15
1.4 Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα.....	17
1.5 Πολιτικές προστασίας της εργασίας	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ	20
2.1 Προσδιορισμός απασχόλησης.....	20
2.2 Μορφές απασχόλησης	21
2.3 Ενεργητικές & Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης.....	24
2.3.2 Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης	25
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΑΝΕΡΓΙΑ.....	28
3.1 Ορισμός της ανεργίας.....	28
3.2. Αίτια ανεργίας	29
3.3 Είδη ανεργίας	32
3.4 Τρόποι αντιμετώπισης της ανεργίας.....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	39
4.1 Η παγκόσμια οικονομική κρίση.....	39
4.2 Ο Αντίκτυπος της Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης στην Απασχόληση στην Ελλάδα	40

4.3 Ο Αντίκτυπος της Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης στην Ανεργία στην Ελλάδα	47
ΜΕΡΟΣ ΙΙ	53
ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ	53
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013	53
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013	54
5.1 Εισαγωγή	54
5.2 Απασχόληση κατά Φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης	55
5.3 Απασχόληση κατά Ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης.....	58
5.4 Απασχόληση κατά Επίπεδο Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης.....	63
5.5 Απασχόληση κατά κλάδο στην Περιφέρεια της Κρήτης	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013.....	71
6.1 Ανεργία στην Περιφέρεια της Κρήτης.....	71
6.2 Ανεργία ανά φύλο και ανά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης.....	73
6.3 Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης	80
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	84
8.2 Κύρια Συμπεράσματα.....	85
8.3 Προτάσεις.....	86
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	89

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 2.1 : Μέτρα ενεργητικών και παθητικών πολιτικών απασχόλησης	26
Πίνακας 4.1 Απασχόληση στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	41
Πίνακας 4.2: Απασχόληση ανά κλάδο στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	44
Πίνακας 4.3: Ανεργία στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	47
Πίνακας 4.4: Ανεργία ανά ηλικία στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	49
Πίνακας 4.5: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	51
Πίνακας 5.1 : Απασχόληση στην Περιφέρεια της Κρήτης της περίοδο 2010-2013	56
Πίνακας 5.2 : Απασχόληση ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης της περίοδο 2010-2013	57
Πίνακας 5.3: Απασχολούμενοι άνδρες κατά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	59
Πίνακας 5.4: Απασχολούμενες γυναίκες κατά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	61
Πίνακας 5.5: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	65
Πίνακας 5.6: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	69
Πίνακας 6.1: Ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	71
Πίνακας 6.2: Ανεργία ανδρών στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	74
Πίνακας 6.3: Ανεργία γυναικών στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	77
Πίνακας 6.4: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	81

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΧΗΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα 4.1: Απασχολούμενοι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	42
Σχεδιάγραμμα 4.2 : Απασχολούμενοι ανά κλάδο για την περίοδο Α τρίμηνο 2010 και Δ τρίμηνο 2013	46
Σχεδιάγραμμα 4.3: Άνεργοι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013	48
Σχεδιάγραμμα 4.4: Ποσοστά ανεργίας ανά ηλικία στην Ελλάδα το Δ' Τρίμηνο του 2013	50
Σχεδιάγραμμα 4.5 : Κατανομή ανέργων κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Ελλάδα το Δ' τρίμηνο 2013	52
Σχεδιάγραμμα 5.1 : Ποσοστό απασχολούμενων συγκεντρωτικά και ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	58
Σχεδιάγραμμα 5.2: Ποσοστό απασχολούμενων ανδρών και γυναικών ανά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης το Δ' Τρίμηνο του 2013	63
Σχεδιάγραμμα 5.3: Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων στην Περιφέρεια της Κρήτης το Δ' Τρίμηνο του 2013	66
Σχεδιάγραμμα 5.4: Απασχόληση στον κλάδο των κατασκευών στην Περιφέρεια Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	68
Σχεδιάγραμμα 6.1: Ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013	73
Σχεδιάγραμμα 6.2: Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013	80
Σχεδιάγραμμα 6.3: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά το Δ τρίμηνο του 2013	83

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Μια από τις σημαντικότερες και καθοριστικότερες περιόδους της ζωής μας φθάνει στο τέλος της. Με την ολοκλήρωση της παρούσας διπλωματικής εργασίας ολοκληρώνεται η πανεπιστημιακή εκπαίδευση, δίδοντας μας όλα εκείνα τα απαραίτητα εφόδια για να πορευτούμε στο επόμενο σημαντικό σημείο της ζωής μας, εκείνο της επαγγελματική μας αποκατάστασης. Έτσι, με την παρούσα δήλωση μας επιθυμούμε λιτά αλλά ουσιαστικά να εκφράσουμε τις ευχαριστίες και την ευγνωμοσύνη μας σε όλους εκείνους που με την δική τους συμβολή μας βοήθησαν να φθάσουμε μέχρι αυτό το σημαντικό σταυροδρόμι και να ανταποκριθούμε στις απαιτήσεις και δυσκολίες που συνόδευαν τις σπουδές μας, ώστε το όνειρο μας να γίνει πραγματικότητα.

Αρχικά, νιώθουμε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε τα μέλη των οικογενειών μας τα οποία, κάτω από τις αντίξοες συνθήκες τις οποίες περνά η χώρας αυτή την περίοδο, μας υποστήριξαν οικονομικά και ψυχολογικά και μας περιέλαβαν με απεριόριστη και ανιδιοτελή αγάπη.

Επίσης, επιθυμούμε να ευχαριστήσουμε τους συμφοιτητές μας για την αγνή φιλία που δημιουργήσαμε μεταξύ μας και τις όμορφες στιγμές που μοιραστήκαμε όλα αυτά τα χρόνια, καθώς και τα στελέχη στην Ελληνική Στατιστική Αρχή για την άμεση ανταπόκρισή τους στο αίτημα μας για την προμήθεια όλων εκείνων των απαραίτητων για την παρούσα εργασία στατιστικών στοιχείων.

Τέλος, θα θέλαμε να εκφράσουμε τις θερμές ευχαριστίες μας και την ευγνωμοσύνη μας στον Επικ. Καθηγητή - Προϊστάμενο του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων κ. Ξανθό Γεώργιο, για τη πολύτιμη επιστημονική καθοδήγηση και τις καθοριστικές συμβουλές του κατά την συγγραφή της παρούσας εργασίας αλλά και για όλες εκείνες τις ακαδημαϊκές και επιστημονικές γνώσεις που μας πρόσφερε κατά την διάρκεια των σπουδών μας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτελεί η παρουσίαση και η μελέτη ενός από τους σημαντικότερους αλλά πολλαπλά και δυσμενώς επηρεασμένους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας της χώρας μας, εκείνου της απασχόλησης. Ειδικότερα, στο μέρος της θεωρητικής προσέγγισης, παρουσιάζονται οι τομείς της Αγοράς Εργασίας, της Απασχόλησης και της Ανεργίας ως προς τις θεωρίες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με αυτές και τις επιδράσεις τους στην οικονομία και την κοινωνία μιας χώρας. Το θεωρητικό μέρος ολοκληρώνεται με την αναφορά στο μέγεθος του αντίκτυπου που έχει η σύγχρονη παγκόσμια οικονομική κρίση στους εν λόγω τομείς.

Στην συνέχεια, στο δεύτερο μέρος της παρούσας μελέτης, αυτό της εμπειρικής διερεύνησης, η εργασία επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση των μεγεθών της Απασχόλησης και της Ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά τα τελευταία – δύσκολα- έτη τα οποία διανύει η χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία πραγματεύεται τις μεταβολές στους δύο αυτούς τομείς σε σχέση με τις παραμέτρους του φύλου, της ηλικίας, του μορφωτικού επιπέδου και του επαγγελματικού κλάδου κατά τα έτη της οικονομικής κρίσης (2010 - 2013).

Τέλος, η εργασία καταλήγει στα συμπεράσματα της παραπάνω μελέτης καθώς και με προτάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας και την τόνωση της απασχόλησης στην Περιφέρεια μας.

Λέξεις Κλειδιά: Αγορά εργασίας, Απασχόληση, Ανεργία, Οικονομική κρίση, Περιφέρεια Κρήτης

ABSTRACT

This Dissertation investigates the economic and social factors of Labor Market, Employment and Unemployment in the Prefecture of Crete during the – difficult- years of the modern economic crisis.

At the beginning of the Dissertation is presented the theories that have been created for the sectors of Labor Market, Employment and Unemployment, as well as their influence in the way a country's Economy and Society is structured. The theoretical part of this BSc Thesis is completed with the report of the impact that the modern economical crisis have, generally, created to these factors.

The empirical part of the Dissertation focuses in the presentation and analysis of Employment and Unemployment in the Prefecture of Crete for the years of the economic crisis (2010-2013) according to the sex, the age, the educational level and the several professional sectors.

The dissertation ends up with the conclusion of the above presentation.

Keywords: Labor Market, Employment, Unemployment, Economic Crisis, Prefecture of Crete.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ένας από τους σοβαρότερους προβληματισμούς τους οποίους έχει να σκεφτεί και να λύσει ένα άτομο, κυρίως όταν πλησιάζει προς την ενηλικίωση του είναι η επαγγελματική του επιλογή και αποκατάσταση. Και αυτό γιατί - μετά την υγεία - η απασχόληση αποτελεί την σοβαρότερη παράμετρο του προσδιορισμού του ατομικού αλλά και του συνολικού βιοτικού επιπέδου μιας κοινωνίας. Έτσι, ένας από τους σημαντικότερους στόχους και επιθυμίες ενός κράτους αποτελεί η συμβολή και δραστηριοποίηση του ώστε να εξασφαλίζει ότι η συντριπτική πλειοψηφία (αν όχι το σύνολο) των πολιτών της να αποκαθίσταται και να απασχολείται επαγγελματικά.

Η Απασχόληση καθώς και η αντίθετη κατάσταση της Ανεργίας απασχολούσαν, ανέκαθεν, τους οικονομολόγους στην προσπάθειά τους να οδηγήσουν την κοινωνία σε συνεχή ανάπτυξη. Η ερμηνεία και η εύνοια των παραμέτρων εκείνων που δημιουργούν συνθήκες ανάπτυξης της απασχόλησης, καθώς και η εύρεση, η αιτιολόγηση και η αντιμετώπιση των παραμέτρων που οδηγούν προς την ύφεση και την μεγέθυνση της ανεργίας αποτελούν ουσιαστικές ομάδες μελέτης και προβληματισμού. Όπως θα αναφερθούν αναλυτικότερα και στα επόμενα κεφάλαια, η Απασχόληση ορίζεται ως ο αριθμός των ατόμων που δραστηριοποιούνται με μια μορφή εξαρτημένης ή μη εργασίας, ενώ, από την άλλη πλευρά, η ανεργία αναγνωρίζεται ως το ποσοστό των ατόμων τα οποία επιθυμούν να εργαστούν και βρίσκονται σε συνεχή αναζήτηση εργασίας, χωρίς ωστόσο να επιτυγχάνουν να καταλάβουν μια θέση εργασίας καθώς η προσφορά εργασίας υπερβαίνει τη ζήτηση.

Έτσι, τα πραγματικά προβλήματα της ανεργίας παρουσιάζονται από την αδυναμία των κρατών να εξασφαλίσουν απασχόληση για όλο το ενεργό κομμάτι της οικονομίας τους το οποίο είναι πρόθυμο να εργαστεί. Προκειμένου να αντιμετωπίσουν αυτές τις καταστάσεις, οι κυβερνήσεις αναπτύσσουν και εφαρμόζουν μέτρα τα οποία στοχεύουν αφενός στην πρόληψη αυτών μέσω των «Ενεργητικών Πολιτικών Απασχόλησης» και αφετέρου στην ελάφρυνση των προβλημάτων που δημιουργούνται σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο μέσω των «Παθητικών Πολιτικών Απασχόλησης».

Στις μέρες μας η ανεργία αποτελεί ίσως το σημαντικότερο δομικό πρόβλημα των οικονομιών των κρατών - μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Ελλάδα παρόλο που πριν την οικονομική κρίση κατέγραφε έναν από τα υψηλότερα ποσοστά απασχόλησης, η

άφιξη αυτής αποτέλεσε τον «οδοστρωτήρα» της απασχόλησης. Έτσι, ενώ πριν το 2009, τα ποσοστά ανεργίας στην χώρα μας υπολείπονταν του ευρωπαϊκού μέσου όρου, με την έναρξη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης και την επίδραση της στην Ελλάδα, ο δείκτης ανεργίας σκαρφάλωσε απότομα καταλαμβάνοντας, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Στατιστική Αρχή, την πρώτη θέση σε ολόκληρη την Ευρωπαϊκή Ένωση (26% το Δεκέμβριο του 2015, με δεύτερη την Ισπανία με ποσοστό 23,2%).

Έτσι, η παρούσα διπλωματική εργασία πραγματεύεται την παρουσίαση και την μελέτη ενός από τους σημαντικότερους αλλά και πολλαπλά και δυσμενώς επηρεασμένους τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας της χώρας μας, εκείνου της απασχόλησης. Ειδικότερα, στο μέρος της θεωρητικής προσέγγισης, αναλύονται οι τομείς της Αγοράς Εργασίας, της Απασχόλησης και της Ανεργίας ως προς τις θεωρίες οι οποίες έχουν αναπτυχθεί αναφορικά με αυτές και τις επιδράσεις τους στην οικονομία και την κοινωνία μιας χώρας. Επιπρόσθετα, στο θεωρητικό μέρος παρουσιάζεται -και με αυτό ολοκληρώνεται- το μέγεθος του αντίκτυπου που έχει η σύγχρονη παγκόσμια οικονομική κρίση στους εν λόγω τομείς.

Στην συνέχεια, στο δεύτερο μέρος της παρούσας μελέτης, αυτό της εμπειρικής διερεύνησης, η εργασία επικεντρώνεται στην παρουσίαση και ανάλυση των μεγεθών της Απασχόλησης και της Ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά τα τελευταία – δύσκολα- έτη τα οποία διανύει η χώρα μας. Πιο συγκεκριμένα, η εργασία πραγματεύεται τις μεταβολές στους δύο αυτούς τομείς σε σχέση με τις παραμέτρους του φύλου, της ηλικίας, του μορφωτικού επιπέδου και του επαγγελματικού κλάδου κατά τα έτη της οικονομικής κρίσης (2010 - 2013).

Η εργασία καταλήγει με τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την παραπάνω μελέτη καθώς με προτάσεις για την αντιμετώπιση της ανεργίας και την τόνωση της απασχόλησης στην Περιφέρεια μας.

ΜΕΡΟΣ Ι

ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 – ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

1.1 Εισαγωγή

Η εργασία, ως ένας από τρεις βασικούς παραγωγικούς συντελεστές (γη, κεφάλαιο, εργασία), αποτελεί απαραίτητο στοιχείο στην παραγωγική διαδικασία για την δημιουργία αγαθών και την προσφορά υπηρεσιών. Για αυτό ακριβώς το λόγο και ο προσδιορισμός του τι περιλαμβάνει η έννοια της «αγοράς εργασίας» έχει αποτελέσει αντικείμενο μελέτης πολλών κατηγοριών επιστημόνων, οι οποίοι από διαφορετικές σκοπιές προσπαθούν να την προσεγγίσουν και να την ορίσουν.

Η έννοια της «αγοράς εργασίας» περιλαμβάνει δύο επιμέρους στοιχεία : την έννοια της αγοράς και την έννοια της εργασίας. Έτσι, προκειμένου να προσεγγιστεί και να γίνει κατανοητή η έννοια της αγοράς εργασίας, θα παρουσιαστούν συνοπτικά τα δύο επιμέρους στοιχεία που την αποτελούν.

Αρχικά με τον όρο της αγοράς εννοείται ο χώρος συνάντησης, μέσα στον οποίο λαμβάνει χώρα η ανταλλαγή ή η αγοραπωλησία αγαθών και υπηρεσιών. Η δημιουργία και λειτουργία της αγοράς προϋποθέτει την ύπαρξη προϊόντων ή υπηρεσιών για τις οποίες πωλητές και αγοραστές εμπλέκονται σε μία αμοιβαία ανταλλαγή ή εμπορία. Με άλλα λόγια, για την ύπαρξη της αγοράς απαραίτητη προϋπόθεση αποτελεί η αλληλοεπίδραση της προσφοράς και ζήτησης συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών η μ οποία με την σειρά της έχει ως αποτέλεσμα τον προσδιορισμό της ποσότητας και της τιμής αυτών.

Από την άλλη πλευρά, η έννοια της εργασίας είναι ένα ακόμη όνομα της ανθρώπινης δραστηριότητας η οποία ταυτίζεται με την ίδια τη ζωή, και ορίζεται ως το σύνολο των δραστηριοτήτων του ανθρώπου που αποσκοπούν στην επιβίωσή του μέσα στην κοινωνία (Τσουκαλάς, 1987¹). Η έννοια αυτή της επιβίωσης ή του βιοπορισμού βρίσκεται στο επίκεντρο της συντριπτικής πλειοψηφίας των σχετικών ορισμών για την εργασία, παρότι τις περισσότερες φορές γίνεται αντιληπτή ως κάτι παραπάνω από την απλή παραγωγή αγαθών που εξασφαλίζουν τη φυσική επιβίωση.

¹ Τσουκαλάς, Κ., 1987, «Κράτος, Κοινωνία και Εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα», Θεμέλιο, Αθήνα

Έτσι, λαμβάνοντας υπ' όψιν τις δύο παραπάνω συνοπτικές αναλύσεις, αγορά εργασίας είναι μία αγορά όπου υπάρχουν πωλητές και αγοραστές και το αντικείμενο αγοραπωλησίας είναι η εργασία. Οι εργάτες πωλούν την εργασία τους, για να εξασφαλίζουν εισόδημα και οι επιχειρήσεις αγοράζουν εργασία. Διαφορετικά, η αγορά εργασίας είναι το κοινωνικό πλαίσιο, μέσα στο οποίο πραγματοποιούνται τα συμβόλαια εργασίας ή οι ατομικές συμβάσεις εργασίας, που κατανέμουν τους ιδιώτες σε θέσεις μισθωτής απασχόλησης (Δεδουσόπουλος, 2000²).

1.2 Προσφορά & Ζήτηση εργασίας

Η αγορά εργασίας λειτουργεί όπως οποιαδήποτε άλλη αγορά, στην οποία το ανταλλάξιμο αγαθό είναι η εργασία. Έτσι, σύμφωνα με την νεοκλασική θεωρία (η οποία διερευνά την αγορά εργασίας στηριζόμενη κυρίως στη ανάλυση της συμπεριφοράς των επιχειρήσεων) οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι δεν αποτελούν κοινωνικές ομάδες, αλλά οικονομικές κατηγορίες, οι οποίες διακρίνονται για τον οικονομικό τους ορθολογισμό και έχουν ως σκοπό να μεγιστοποιήσουν το ατομικό τους συμφέρον.

Ωστόσο, λόγω και της ιδιαίτερης μορφής που έχει το «εμπόρευμα» της εργασίας, η προσφορά και η ζήτηση εργασίας δεν μπορούν να ισορροπήσουν χωρίς προβλήματα, απλώς και μόνο με τη βοήθεια του μηχανισμού των τιμών. Και αυτό γιατί ο μισθός δεν μπορεί να αντικατοπτρίζει μόνο την τιμή του εμπορεύματος εργασία, καθώς η εργασία και η παραγωγή αναπτύσσονται με σκοπό την ικανοποίηση τόσο φυσικών, όσο και κοινωνικών αναγκών του ανθρώπου. Με απλά λόγια, η ανάπτυξη της εργασίας συνιστά εκτός από μια οικονομική και μία κοινωνική αναγκαιότητα.

Αναλυτικότερα, οι τρεις βασικοί προσδιοριστικοί παράγοντες της ζήτησης εργασίας είναι:

- τη ζήτηση για το προϊόν
- τις τιμές της εργασίας και του κεφαλαίου και
- την τεχνολογία.

² Δεδουσόπουλος, Α., 2000, «Πολιτική Οικονομία της Αγοράς Εργασίας», 1^η Έκδοση, Τυπωθήτω, Αθήνα.

Στο βραχυχρόνιο διάστημα, η επιχείρηση λόγω υψηλής ανελαστικότητας - αδυνατεί να μεταβάλει τους παράγοντες «κεφάλαιο» και «τεχνολογία». Αυτό έχει ως αποτέλεσμα το επίπεδο παραγωγής και απασχόλησης να εξαρτώνται αποκλειστικά από το ύψος του πραγματικού μισθού όπως αυτό μπορεί να προσδιοριστεί με κριτήριο τη μεγιστοποίηση του κέρδους. Το επίπεδο μεγιστοποίησης του κέρδους – λόγω και της παραπάνω αναφερθείσας ανελαστικότητας – βρίσκεται στο σημείο όπου το οριακό έσοδο από τη παραγωγή μιας επιπρόσθετης μονάδας προϊόντος ισούται με το οριακό κόστος της εργασίας. Ως εκ τούτου, η ζήτηση της εργασίας εξαρτάται από το ύψος του πραγματικού μισθού και ταυτίζεται με την καμπύλη οριακού προϊόντος της εργασίας.

Από την άλλη πλευρά, οι παράγοντες οι οποίοι προσδιορίζουν την προσφορά εργασίας είναι :

- το μέγεθος του εργατικού δυναμικού,
- το ωράριο απασχόλησης του εργατικού δυναμικού,
- οι ικανότητες του εργατικού δυναμικού και
- η παραγωγική προσπάθεια που καταβάλλει το προσωπικό κατά την εργασιακή διαδικασία.

Η επίπτωση της αυξημένης προσφοράς εργασίας οδηγεί σε άνοδο της απασχόλησης με ταυτόχρονη πτώση του πραγματικού μισθού, λόγω έντονου ανταγωνισμού που αναπτύσσεται μεταξύ των εργαζομένων για τη διατήρηση μιας θέσης εργασίας.

1.3 Θεωρίες Αγοράς εργασίας

1.3.1.Κλασική Θεωρία

Σύμφωνα με την κλασική θεωρία, η οποία κυριάρχησε στην οικονομική επιστήμη κατά τις πρώτες τέσσερις δεκαετίες του 20ου αιώνα, η λειτουργία της αγοράς εργασίας είναι συνάρτηση της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας, με τους εργαζόμενους να είναι απόλυτα ελεύθεροι στην επιλογή των όρων με τους οποίους επιθυμούν να εργασθούν. Η ανεργία είναι εκούσια και σχετίζεται περισσότερο με την

επιθυμία του ατόμου να εργασθεί και λιγότερο με το επίπεδο της προσφοράς εργασίας. Αποτέλεσμα αυτής ακριβώς της ερμηνείας/αντιμετώπισης της ανεργίας ήταν και ο λόγος αμφισβήτησης της εν λόγω καθώς αδυνατούσε να εξηγήσει την παρατεταμένη μαζική ανεργία κατά την διάρκεια της παγκόσμιας κρίσης της δεκαετίας του '30, που έπληξε με ιδιαίτερη σφοδρότητα τις ΗΠΑ και τις αναπτυσσόμενες οικονομίες της εποχής εκείνης (Καραμεσίνη, Μ., Κουζής, Ι., 2006³)

1.3.2 Κεϋνσιανή Θεωρία

Η αδυναμία της κλασσικής θεωρίας να εξηγήσει την υψηλή ανεργία κατά την διάρκεια της οικονομικής κρίσης του 1930, οδήγησε στην ανάπτυξη της «αντίπαλης» κεϋνσιανής θεωρίας, η οποία έκανε την εμφάνιση της κατά το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1930 και επικράτησε ως κυρίαρχη οικονομική θεωρία μέχρι και το δεύτερο μισό της δεκαετίας του 1970. Σύμφωνα με την κεϋνσιανή θεωρία, ένα από βασικά χαρακτηριστικά του καπιταλιστικού συστήματος είναι το φαινόμενο της χρόνιας υπο-απασχόλησης του εργατικού δυναμικού ακόμα και όταν οι αγορές προϊόντος και χρήματος βρίσκονται σε ισορροπία. Αναλυτικότερα, η ανεργία που αντιμετωπίζουν οι οικονομίες οφείλονται στην ελλιπή προσαρμογή της προσφοράς εργασίας στην ζήτηση για εργασία. Δηλαδή, οι ισορροπίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας δεν επέρχονται αυτομάτως αλλά απαιτείται η έλευση χρόνου μέχρι να πληροφορηθούν οι άνεργοι ότι υπάρχουν διαθέσιμες δουλειές ή να μετακινηθεί ένας εργάτης από την μια δουλειά στην άλλη. Έτσι, η ανεργία δεν είναι παρά αποτέλεσμα αυτών των ατελειών (τριβών) του συστήματος (Δεδουσόπουλος, 2000⁴). Η ακούσια αυτή ανεργία μπορεί να αντιμετωπίζεται μέσω της κρατικής παρέμβασης με στόχο την ενίσχυση της ενεργούς ζήτησης (Καραμεσίνη, Μ., Κουζής, Ι., 2006).

1.3.3 Νεοκλασική Θεωρία

Η Κεϋνσιανή Θεωρία άρχισε να εγκαταλείπεται από το δεύτερο μισό της

3 Καραμεσίνη, Μ., Κουζής, Ι., 2006, Ενεργητικές Πολιτικές απασχόλησης του ποσοστού απασχόλησης», στο Πολιτική Απασχόλησης, Gutenberg, Αθήνα

⁴ Δεδουσόπουλος, Α., 2000, Θεωρίες της Ανεργίας, Έκδοση Α, Τυπωθείτω, Αθήνα.

δεκαετίας του 1970 λόγω της αδυναμίας της να ερμηνεύσει επαρκώς το φαινόμενο του στασιμοπληθωρισμού, δηλαδή της οικονομικής κατάστασης κατά την οποία παρατηρείται η ταυτόχρονη άνοδο της ανεργίας και του πληθωρισμού. Την κατάσταση αυτή ήρθε να εξηγήσει ένα νέο οικονομικό ρεύμα, εκείνο των μονεταριστών. Ο Μίλτον Φρίντμαν, ήδη από το 1968, επιχείρησε μία διαφορετική προσέγγιση της καμπύλης Phillips, προκειμένου να αποδείξει ότι οι μακροοικονομικές πολιτικές τόνωσης της ενεργούς ζήτησης οι οποίες υποστηρίζονται από την κεϋνσιανή θεωρία, έχουν, τελικά, μόνο βραχυπρόθεσμο αποτέλεσμα. Αντίθετα, σε μακροπρόθεσμο επίπεδο η ανεργία δεν μπορεί να μειωθεί πέρα από το φυσικό της ποσοστό, όπως αυτό προσδιορίζεται από την αγορά εργασίας.

Πιο αναλυτικά, ο Φρίντμαν στηρίχθηκε σε δύο υποθέσεις:

1. Διαφορά μεταξύ πραγματικής οικονομίας και χρήματος.

Σύμφωνα με τον Φρίντμαν τα πραγματικά μεγέθη της οικονομίας, δηλαδή το προϊόν, η απασχόληση, ο πραγματικός μισθός κλπ, επηρεάζονται από τις υπάρχουσες μεταξύ τους θεμελιώδεις σχέσεις και όχι από το χρήμα. Το χρήμα έχει επίδραση μόνο πάνω στις τιμές.

2. Προσαρμοσμένες προσδοκίες εργαζομένων και εργοδοτών.

Οι εργαζόμενοι δεν διαθέτουν την ικανότητα ακριβούς πρόβλεψης της εξέλιξης των τιμών, αλλά, σε αντίθετα, τηρούν αυταπάτες ως προς την εξέλιξη αυτών. Από την άλλη πλευρά, οι εργοδότες έχοντας καλύτερη επίγνωση της αγοράς και των προσδοκιών της, επιβεβαιώνονται στις προβλέψεις τους για τις τιμές, με αποτέλεσμα εξ αιτίας αυτού του χάσματος να υπάρχει ένα “φυσικό ποσοστό ανεργίας”. Το ποσοστό αυτό τείνει να είναι ασυμπίεστο, σταθερό και μακροπρόθεσμο μοναδικό, εξαρτάται και προσδιορίζεται από τα πραγματικά οικονομικά μεγέθη, μεταξύ των οποίων είναι και ο πραγματικός μισθός. Το φυσικό ποσοστό ανεργίας είναι μέρος της ισορροπίας της οικονομίας. Έτσι, η νεοκλασική θεωρία προσπαθεί να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο επιτυγχάνεται ισορροπία τόσο στην οικονομία, όσο και στην αγορά εργασίας.

1.3.4 Μαρξιστική Θεωρία

Σύμφωνα με την μαρξιστική θεωρία η ανεργία δεν οφείλεται στην έλλειψη ισορροπίας και στις δυσλειτουργίες στην αγορά εργασίας, αλλά είναι ένα συστημικό

φαινόμενο το οποίο κάνει την εμφάνιση του κάθε φορά που το καπιταλιστικό σύστημα εισέρχεται σε κρίση. Και το φαινόμενο αυτό παρατηρείται όταν δεν ικανοποιείται η απαίτησή για εκμετάλλευσης της εργασίας στον βαθμό εκείνο, που αυτό θεωρεί ως επαρκή (Καραμεσίνη, Μ., Κουζής, Ι., 2006).

1.4 Η αγορά εργασίας στην Ελλάδα

Ήδη από τον 18^ο αιώνα, η αγορά εργασίας αποτελεί αντικείμενο μελέτης των οικονομολόγων, καθώς η μισθωτή απασχόληση ξεκίνησε να κυριαρχεί και να αποτελεί ένα από τους βασικότερους παράγοντες της παραγωγικής διαδικασίας, ενώ παράλληλα άρχισε να εμπεδώνεται ως κοινωνικός θεσμός.

Ειδικότερα στην Ελλάδα, οι μεταβολές που έγιναν στην διάρθρωση της οικονομίας κατά την δεκαετία του '90 -ακολουθώντας την υπόλοιπη Νότια Ευρώπη στην εποχή της παγκοσμιοποίησης της οικονομίας- είχε ως αποτέλεσμα να πραγματοποιηθούν σημαντικές αλλαγές στην εγχώρια αγορά εργασίας και στο θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον εν λόγω τομέα. Έτσι, το «νέο» θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της αγοράς εργασίας περιλαμβάνει:

- τη νομοθεσία προστασίας της απασχόλησης,
- το σύστημα της κοινωνικής προστασίας
- τις νομοθετικές ρυθμίσεις αναφορικά με το χρόνο και την οργάνωση της εργασίας,
- το καθεστώς και την κατάσταση των εργασιακών σχέσεων

Από την άλλη πλευρά, οι παράγοντες στους οποίους βασίζεται και μέσω των οποίων γίνεται η προσπάθεια ανάπτυξης της αγοράς εργασίας είναι:

- η εφαρμογή προγραμμάτων για την προώθηση της απασχόλησης
- η δια βίου μάθηση
- η ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας
- η ισότητα των φύλων
- το εκπαιδευτικό επίπεδο του εργατικού δυναμικού
- η αυξανόμενη συμμετοχή γυναικών στο εργατικό δυναμικό
- η απασχόληση (πολλές φορές παράνομη) μεγάλου αριθμού οικονομικών μεταναστών.

Ωστόσο, η κατάσταση της αγοράς εργασίας στην ελληνική οικονομία, ακολουθώντας τόσο τον διεθνή, όσο και τον ευρωπαϊκό χώρο, χαρακτηρίζεται από μια γενικευμένη υποβάθμιση των όρων εργασίας στην συντριπτική πλειοψηφία του εργατικού δυναμικού, η οποία επεκτείνεται με την σειρά της στους γενικότερους όρους διαβίωσής του (Κουζής, 2001⁵). Σύμφωνα με τον Γ. Κουζή (2008⁶), στην Ευρώπη των 15, δηλαδή στον αναπτυσσόμενο πυρήνα της γηραιάς ηπείρου, το μερίδιο της εργασίας μειώθηκε την περίοδο 1984-2004 από 77% σε 68%, ενώ, κατά την ίδια περίοδο, στην Ελλάδα η μείωση ήταν μεγαλύτερη (από 75% σε 64%). Αντίστοιχα, κατά την ίδια περίοδο η κερδοφορία των επιχειρήσεων αυξήθηκε, γεγονός που, εν μέρει, αποδίδεται και στην εν λόγω μείωση του εργασιακού κόστους.

1.5 Πολιτικές προστασίας της εργασίας

Η τεράστια βιομηχανική ανάπτυξη που πραγματοποιήθηκε κατά το 20^ο αιώνα οδήγησε στην δημιουργία μιας νέας κοινωνικής τάξης : της εργατοϋπαλληλικής. Η ραγδαία αριθμητική αύξηση της νέας αυτής τάξης συνέβαλε στην ανάγκη κοινωνικής προστασίας ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίζουν απρόσμενα δυσμενή γεγονότα που μπορούσαν να διαταράξουν ή ακόμα και να εκμηδενίσουν την ικανότητα τους για εργασία (π.χ αναπηρία, γηρατειά κλπ). Η εν λόγω προστασία αναλήφθηκε με την δημιουργία ειδικών κρατικών ή ημικρατικών οργανισμών (Πουλάκου-Ευθυμιάτου, Αντ., 2007⁷).

Έτσι, σύμφωνα με το Σύνταγμα⁸ της χώρας μας η προστασία της εργασίας είναι δικαίωμα όλων. Αναλυτικότερα, σύμφωνα με τις παραγράφους 1, 2, 3, 4 & 5 του άρθρου 22 του Συντάγματος (Προστασία της εργασίας):

§ 1. Η εργασία αποτελεί δικαίωμα και προστατεύεται από το Κράτος, που μεριμνά για τη δημιουργία συνθηκών απασχόλησης όλων των πολιτών και για την ηθική και υλική εξύψωση του εργαζόμενου αγροτικού και αστικού πληθυσμού. Όλοι οι εργαζόμενοι, ανεξάρτητα από φύλο ή άλλη διάκριση, έχουν δικαίωμα ίσης αμοιβής για παρεχόμενη

⁵ Κουζής, Γ., 2001, Εργασιακές Σχέσεις και ευρωπαϊκή ενοποίηση: ευελιξία και απορρύθμιση ή αναβάθμιση της εργασίας; , Μελέτες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, αρ. 14.

⁶ Κουζής, Γ., 2008, Αγορά Εργασίας: Μήτρα της Ανθρώπινης Οδύνης, Εκδόσεις Πολύτροπο/ΕΚΚΕ, Αθήνα

⁷ Πουλάκου-Ευθυμιάτου, Αντ., 2007, «Εργατικό Δίκαιο», Εκδόσεις ΑΝΤ.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ, σελ. 138.

⁸ Σύνταγμα της Ελλάδος, σελ 36-37, διαθέσιμο στο www.hellenicparliament.gr

εργασία ίσης αξίας.

§ 2. Με νόμο καθορίζονται οι γενικότεροι όροι εργασίας, που συμπληρώνονται από τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας συναπτόμενες με ελεύθερες διαπραγματεύσεις και, αν αυτές αποτύχουν, με τους κανόνες που θέτει η διαιτησία.

§ 3. Νόμος ορίζει τα σχετικά με τη σύναψη συλλογικών συμβάσεων εργασίας από τους δημόσιους υπαλλήλους και τους υπαλλήλους οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης ή άλλων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου.

§ 4. Οποιαδήποτε μορφή αναγκαστικής εργασίας απαγορεύεται. Ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την επίταξη προσωπικών υπηρεσιών σε περίπτωση πολέμου ή επιστράτευσης ή για την αντιμετώπιση αναγκών της άμυνας της χώρας ή επείγουσας κοινωνικής ανάγκης από θεομηνία ή ανάγκης που μπορεί να θέσει σε κίνδυνο τη δημόσια υγεία, καθώς και τα σχετικά με την προσφορά προσωπικής εργασίας στους οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης για την ικανοποίηση τοπικών αγορών.

§ 5. Το Κράτος μεριμνά για την κοινωνική ασφάλιση των εργαζομένων, όπως ο νόμος ορίζει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 – ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

2.1 Προσδιορισμός απασχόλησης

Σύμφωνα με τους όρους που χρησιμοποιεί η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία αναφορικά με την έννοια της απασχόλησης, υπάρχουν διάφοροι ορισμοί των οποίων γίνεται χρήση κατά τον προσδιορισμό αυτής. Αναλυτικότερα, οι έννοιες – ορισμοί που χρησιμοποιούνται είναι οι ακόλουθοι:

Απασχολούμενοι

Στην κατηγορία των απασχολούμενων περιλαμβάνονται όλα τα άτομα που εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας (δηλαδή οι μισθωτοί) και με σχέση μη εξαρτημένης εργασίας, (δηλαδή οι αυτοαπασχολούμενοι).

Απασχόληση

Με τον όρο απασχόληση προσδιορίζεται ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων, δηλαδή του εργατικού δυναμικού σε σχέση με το σύνολο του οικονομικά ενεργού πληθυσμού, για μία δεδομένη στιγμή. Το σύνολο του εργατικού δυναμικού αποτελείται από τους απασχολούμενους και τους άνεργους.⁹

Ποσοστό απασχόλησης

Ως ποσοστό απασχόλησης ορίζεται το ποσοστό των απασχολουμένων ατόμων στον πληθυσμό που βρίσκονται σε εργάσιμη ηλικία.

Οικονομικά ενεργός πληθυσμός

Στην ουσία ο οικονομικά ενεργός πληθυσμός είναι το «εν δυνάμει» εργατικό δυναμικό, δηλαδή το σύνολο των απασχολουμένων και των ανέργων στην ελληνική οικονομία.

⁹ Κατσανέβας, Θ., 2007, «Οικονομική της εργασίας & εργασιακές σχέσεις», Εκδ. Σταμούλη, Αθήνα, σελ.65

2.2 Μορφές απασχόλησης

Πλήρης απασχόληση

Η πλήρης απασχόληση αναφέρεται αποκλειστικά στους μισθωτούς υπαλλήλους και όχι στους αυτοαπασχολούμενους. Ως πλήρης απασχόληση αναφέρεται η περίπτωση κατά την οποία ο εργαζόμενος απασχολείται τον εβδομαδιαίο αριθμό ημερών και ημερήσιο αριθμό ωρών (ωράριο) που προβλέπονται για κάθε κατηγορία εργασίας αντίστοιχα.

Μερική απασχόληση

Ως μερική απασχόληση θεωρείται η εργασία κατά την οποία ο εργαζόμενος απασχολείται μικρότερο αριθμό ωρών εβδομαδιαίως σε σχέση με τις ώρες που προβλέπεται ως πλήρες ωράριο για την συγκεκριμένη εργασία, ενώ ο εργαζόμενος, αντίστοιχα, λαμβάνει και μικρότερη αμοιβή. Ακριβέστερα, σύμφωνα το Νόμου 3846/2010 «μερική απασχόληση» είναι η απασχόληση που είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική σε ημερήσια, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία για ορισμένο ή αόριστο χρόνο». Αναλυτικότερα, σύμφωνα στο άρθρο 2 του εν λόγω νόμου αναφέρονται τα ακόλουθα:

1. *«Κατά την κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή κατά τη διάρκειά της ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν, ημερήσια ή εβδομαδιαία ή δεκαπενθήμερη ή μηνιαία εργασία, για ορισμένο ή αόριστο χρόνο, η οποία θα είναι μικρότερης διάρκειας από την κανονική (μερική απασχόληση). Η συμφωνία αυτή, εφόσον μέσα σε οκτώ (8) ημέρες από την κατάρτισή της δεν γνωστοποιηθεί στην οικεία Επιθεώρηση Εργασίας, τεκμαίρεται ότι καλύπτει σχέση εργασίας με πλήρη απασχόληση»*
2. *Ως εργαζόμενος μερικής απασχόλησης νοείται «κάθε εργαζόμενος με σύμβαση ή σχέση εξαρτημένης εργασίας, του οποίου οι ώρες εργασίας, υπολογιζόμενες σε ημερήσια, εβδομαδιαία, δεκαπενθήμερη ή μηνιαία βάση είναι λιγότερες από το κανονικό ωράριο εργασίας του συγκρίσιμου εργαζόμενου με πλήρη απασχόληση».*
3. *«Κατά την κατάρτιση της σύμβασης εργασίας ή κατά τη διάρκειά της ο εργοδότης και ο μισθωτός μπορούν με έγγραφη ατομική σύμβαση να συμφωνήσουν κάθε μορφή απασχόλησης εκ περιτροπής.*
Εκ περιτροπής απασχόληση θεωρείται η απασχόληση κατά λιγότερες ημέρες την

εβδομάδα ή κατά λιγότερες εβδομάδες το μήνα ή κατά λιγότερους μήνες το έτος ή και συνδυασμός αυτών κατά πλήρες ημερήσιο ωράριο εργασίας».

4. «Αν η μερική απασχόληση έχει καθοριστεί με ημερήσιο ωράριο μικρότερης διάρκειας από το κανονικό, η παροχή της συμφωνημένης εργασίας των μερικώς απασχολούμενων πρέπει να είναι συνεχόμενη και να παρέχεται μία φορά την ημέρα».

5. «Οι αποδοχές των εργαζομένων με σύμβαση ή σχέση εργασίας μερικής απασχόλησης υπολογίζονται όπως και οι αποδοχές του συγκρίσιμου εργαζόμενου και αντιστοιχούν στις ώρες εργασίας της μερικής απασχόλησης. Εφόσον το ωράριο απασχόλησής τους είναι μικρότερο των τεσσάρων (4) ωρών ημερησίως, οι αποδοχές των μερικώς απασχολούμενων μισθωτών προσαυξάνονται κατά επτάμισι τοις εκατό (7,5%)».

Αυτοαπασχόληση

Η αυτοαπασχόληση -ως κύρια χαρακτηριστική μορφή εργασίας των αναπτυσσόμενων οικονομιών- θεωρείται σαν μία μορφή «άτυπης». Ο τρόπος ορισμού και αντιμετώπισης αυτής της μορφής εργασίας παρουσιάζει διαφορές μεταξύ των διαφόρων χωρών. Ωστόσο, ως γενική και συνηθέστερη -στη σχετική βιβλιογραφία - αντιμετώπιση της αυτοαπασχόλησης, αυτή μπορεί να περιληφθεί στις κάτωθι πέντε βασικές κατηγορίες:

1. Επιχειρηματίες

Στους επιχειρηματίες υπάγονται τα άτομα τα οποία διευθύνουν την επιχείρησή τους με τη βοήθεια υπαλλήλων.

2. Κλασικοί «ελεύθεροι επαγγελματίες»

Στην κατηγορία αυτή υπάγονται τα άτομα τα οποία προκειμένου να εξασκήσουν το επάγγελμά τους, είναι υποχρεωμένοι να πληρούν συγκεκριμένες απαιτήσεις, να τηρούν κανονισμούς και κώδικες δεοντολογίας και συχνά υποβάλλονται σε διαδικασίες εξετάσεων για την εγγραφή τους σε δημόσια μητρώα. Συνήθως επιδίδονται στις επαγγελματικές τους δραστηριότητες μόνοι τους ή σε συνεργασία με άλλους επαγγελματίες ή με τη βοήθεια περιορισμένου αριθμού υπαλλήλων, εάν έχουν υπαλλήλους.

3. Βιοτέχνες, έμποροι και αγρότες

Οι εν λόγω αυτοαπασχολούμενοι σχετίζονται με παραδοσιακές μορφές (αυτό) απασχόλησης, οι οποίοι συνήθως εργάζονται μαζί με την οικογένειά τους, ενώ ενίοτε χρησιμοποιούν και ένα μικρό αριθμό υπαλλήλων.

4. Αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι σε εξειδικευμένα επαγγέλματα

Στην κατηγορία αυτή περιλαμβάνονται τα άτομα των οποίων η απασχόληση δεν υπόκειται σε ρυθμίσεις και οι οποίοι συχνά αποκαλούνται και «νέοι επαγγελματίες».

5. Αυτοαπασχολούμενοι εργαζόμενοι σε μη εξειδικευμένα επαγγέλματα

Πρόκειται για τους απασχολούμενους οι οποίοι διευθύνουν την επιχείρησή τους με τη βοήθεια υπαλλήλων, αλλά ενίοτε και με τη βοήθεια μελών της οικογένειάς τους.

Ειδικότερα στην χώρα μας, η αυτοαπασχόληση επικεντρώνεται, κυρίως, στον τριτογενή τομέα παραγωγής, δηλαδή στον τομέα των υπηρεσιών, με εστίαση στις τουριστικές και προσωπικές υπηρεσίες. Σύμφωνα με την έρευνα του Παρατηρητηρίου Μικρομεσαίων Επιχειρήσεων του ΕΟΜΜΕΧ¹⁰, οι κύριοι παράγοντες που οδηγούν στην αυτοαπασχόληση γενικά μπορούν να συνοψισθούν στους παρακάτω:

- Μορφωτικό επίπεδο
- Πρότερη επαγγελματική εμπειρία (γνώση του αντικειμένου)
- Επίπεδο χρηματικών δυνατοτήτων και χρηματοδοτήσεων
- Ποιοτικοί παράγοντες (ανάλυση δυσκολιών για την έναρξη λειτουργίας, ευκαιρίες που παρουσιάζονται, προτάσεις συνεργασιών, κλπ)
- Ευελιξία ωραρίου
- Εισόδημα
- Οικογενειακοί λόγοι
- Ανάπτυξη πρωτοβουλίας
- Ελευθερία λήψης αποφάσεων»

Ετεροαπασχόληση

Ως ετεροαπασχόληση νοείται η απασχόληση σε θέση εργασίας της οποίας το αντικείμενο δεν αντιστοιχεί καθόλου ή αντιστοιχεί λίγο στην ακαδημαϊκή εκπαίδευση

¹⁰ Έρευνα Παρατηρητηρίου ΜΜΕ του ΕΟΜΜΕΧ, 2008, Προσδιοριστικοί Παράγοντες της Αυτοαπασχόλησης και οι αντιλήψεις ανδρών και γυναικών στην Ελλάδα, σελ. 8., διαθέσιμο στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας : <http://ggb.gr>

του πτυχιούχου, δηλαδή το άτομο καλείται να εργαστεί σε έναν κλάδο τελείως διαφορετικό από αυτόν που έχει σπουδάσει ή τον οποίο επιθυμεί.

Μόνιμη και προσωρινή απασχόληση

Ο προσδιορισμός της απασχόλησης με κριτήριο τη μονιμότητα πραγματοποιείται μόνο για τα άτομα τα οποία εργάζονται με σχέση εξαρτημένης εργασίας. Έτσι, στις περιπτώσεις όπου στην σύμβαση -βάση της οποίας εργάζεται ένα άτομο- ορίζεται σαφής καταληκτική ημερομηνία λήξης ή ορίζεται ως διάρκεια μίας εργασίας η διάρκεια περάτωσης ενός έργου, τότε οι εν λόγω συμβάσεις θεωρούνται προσωρινές (σύμβαση ορισμένου χρόνου ή σύμβαση έργου). Στην κατηγορία αυτή υπάγονται και οι εποχιακά εργαζόμενοι με σχέση εξαρτημένης εργασίας, όπως π.χ τα επαγγέλματα στον ξενοδοχειακό – τουριστικό τομέα. Στις λοιπές περιπτώσεις, ο εργαζόμενος θεωρείται ότι έχει μόνιμη ή αορίστου χρόνου απασχόληση.

2.3 Ενεργητικές & Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης

2.3.1 Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης

Ήδη από τις αρχές της δεκαετίας του 1960, οι κυβερνήσεις ξεκίνησαν την προσπάθεια κάλυψης της απασχόλησης με την δημιουργία ενός ευρέως φάσματος οικονομικών και κοινωνικών στόχων και προγραμμάτων. Αυτά τα προγράμματα έγιναν γνωστά ως «ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης». Στόχος των πολιτικών αυτών ήταν η δημιουργία τεκμηριωμένων προτάσεων για την αναδιάρθρωση των δαπανών απασχόλησης, μέσω της εστίασης στην κινητικότητα της προσφοράς εργασίας, στην βελτίωση της ποιότητας του εργατικού δυναμικού και στην ενδυνάμωση των διαδικασιών αναζήτησης και εύρεσης εργασίας.

Αρκετοί είναι οι ερευνητές οι οποίοι προσπάθησαν να δώσουν ένα ορισμό και ο οποίος να προσεγγίζει όσο γίνεται καλύτερα την έννοια των πολιτικών αυτών. Ο L. Calmfors (Calmfors, L., 1994) στο έργο του «Active Labour Market Policy and Unemployment – A Framework for the Analysis of Features» δίνει έναν πολύ γενικό ορισμό ως ακολούθως: *«Ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης είναι μέτρα με σκοπό να βελτιωθεί η λειτουργία της αγοράς εργασίας και τα οποία απευθύνονται προς τους ανέργους»*¹¹

¹¹ Calmfors, L., 1994, Active Labour Market Policy and Unemployment – A Framework for the Analysis of

Επιπρόσθετα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δίδει ένα γενικά αποδεκτό ορισμό για τις ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης, σύμφωνα με την οποία «είναι παρεμβάσεις στην αγορά εργασίας που στοχεύουν συγκεκριμένες ομάδες στην αγορά εργασίας. Υπό αυτή την έννοια, διαφέρουν από τις γενικές πολιτικές απασχόλησης που, εξ ορισμού, δεν απευθύνονται σε κάποια ιδιαίτερη ομάδα. Οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης βασικά αποσκοπούν στην αύξηση της πιθανότητας απασχόλησης ή στη βελτίωση των εισοδηματικών προοπτικών άνεργων ατόμων ή ομάδων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες, για να εισέλθουν στην αγορά εργασίας»¹²

Τα τρία βασικά στοιχεία στα οποία στηρίζονται οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- Δημιουργία προγραμμάτων κατάρτισης και επανακατάρτισης για την ανάπτυξη δεξιοτήτων σχετικών με την εργασία.
- Βελτίωση της αποτελεσματικότητας και των παρεχόμενων υπηρεσιών και προώθηση των αγορών εργασίας από τις υπηρεσίες απασχόλησης του Δημοσίου.
- Ανάπτυξη προγραμμάτων δημιουργίας θέσεων εργασίας ή επιδοτούμενων θέσεων εργασίας κλπ, μέσω της ενεργοποίησης της προσφοράς εργασίας.

Επομένως, οι ενεργητικές πολιτικές απασχόλησης αναφέρονται στα στοχευόμενα μέτρα τα οποία επικεντρώνονται απευθείας στην ενεργοποίηση της προσφοράς εργασίας και τα οποία έχουν ως κύριο στόχο και σκοπό στην βοήθεια ένταξης των ανέργων στην αγορά εργασίας, συμβάλλοντας με αυτό τον τρόπο στην αύξηση της απασχόλησης¹³.

2.3.2 Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης

Η παραπάνω ενότητα (Ενεργητικές πολιτικές) αναφερόταν στις πολιτικές που ακολουθούνται ώστε να εντοπιστούν, προληφθούν και να αντιμετωπιστούν τα αίτια που οδηγούν στο φαινόμενο της ανεργίας. Από την άλλη πλευρά, η κάθε οργανωμένη πολιτεία δημιουργεί και τις πολιτικές εκείνες οι οποίες στοχεύουν στην αντιμετώπιση και ελάφρυνση των αποτελεσμάτων της ύπαρξης ανεργίας. Οι πολιτικές αυτές είναι γνωστές

Features, Crucial Design, No22, page 7.

¹² Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006, Employment Europe, Γενική Διεύθυνση Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας Ευκαιριών, Unit D.1, σελ. 120.

¹³ Δημουλάς, Κ., Μιχαλοπούλου, Κ., 2008, Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-A5 E5Y, σελ. 252.

ως Παθητικές Πολιτικές και αποσκοπούν στην αντιστάθμιση της απώλειας των εισοδημάτων των εργαζομένων εξ αιτίας της ανεργίας. Συνήθως, οι παθητικές πολιτικές περιλαμβάνουν δράσεις οι οποίες αναφέρονται, αφενός, στη στήριξη του εισοδήματος των ανέργων (π.χ. επιδόματα ανεργίας) ή, αφετέρου, στην ανάπτυξη περισσότερων θέσεων (προσφορά) εργασίας (π.χ. η πρόωγη συνταξιοδότηση, επιδότηση επιχειρήσεων για πρόσληψη ανέργων κλπ).

Στον παρακάτω πίνακα 2.1 παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική μορφή τα μέτρα που συνήθως ακολουθούνται στις ενεργητικές και παθητικές πολιτικές απασχόλησης.

Πίνακας 2.1: Μέτρα ενεργητικών και παθητικών πολιτικών απασχόλησης

ΜΕΤΡΑ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	
ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ	Προγράμματα κατάρτισης με σκοπό να βελτιώσουν τις προοπτικές απασχόλησης(employability) των ανέργων ή των ομάδων – στόχων και χρηματοδοτούνται από το δημόσιο. Πρέπει να περιλαμβάνει διδασκαλία στην αίθουσα ή, σε περίπτωση που γίνεται στον χώρο εργασίας, πρέπει να εξασφαλίζεται ειδική επίβλεψη και καθοδήγηση (instruction).
ΕΝΑΛΛΑΓΗ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΙΡΑΣΜΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν ώστε να διευκολύνεται η πρόσληψη ατόμων που ανήκουν στην ομάδα – στόχο σε θέσεις εργασίας ήδη εργαζομένων είτε εκ περιτροπής (job rotation) είτε εργαζόμενοι ορισμένες ώρες (job sharing).
ΚΙΝΗΤΡΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ	Μέτρα διευκόλυνσης των προσλήψεων ανέργων που ανήκουν στις ομάδες – στόχους ή εξασφάλισης της απασχόλησης εργαζομένων σε επισφαλείς θέσεις εργασίας.
ΕΝΣΩΜΑΤΩΣΗ ΑΤΟΜΩΝ ΜΕ ΑΝΑΠΗΡΙΑ	Δημιουργία θέσεων εργασίας στον κοινωφελή τομέα για άτομα που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ανεύρεσης εργασίας και είναι μακροχρόνια άνεργοι.
ΑΜΕΣΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΘΕΣΕΩΝ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	Δημιουργία θέσεων εργασίας στον κοινωφελή τομέα για άτομα που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα προβλήματα ανεύρεσης εργασίας και είναι μακροχρόνια άνεργοι.
ΚΙΝΗΤΡΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	Κίνητρα για ανέργους που ανήκουν στις ομάδες – στόχους να ξεκινήσουν δική τους εργασία ή να γίνουν ανεξάρτητοι επαγγελματίες (αυτοαπασχολούμενοι).
ΜΕΤΡΑ ΠΑΘΗΤΙΚΩΝ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ	

ΕΠΙΔΟΜΑΤΑ ΠΡΟΣ ΑΝΕΡΓΟΥΣ	Επιδόματα διατήρησης του εισοδήματος και ενισχύσεις προς άτομα που έχασαν την εργασία τους (επιδόματα ανεργίας).
ΠΡΟΩΡΗ ΣΥΝΤΑΞΙΟΔΟΤΗΣΗ	Ενίσχυση της μερικής ή ολικής συνταξιοδότησης ηλικιωμένων ανέργων με μικρές πιθανότητες ανεύρεσης εργασίας ή ηλικιωμένων εργαζομένων με σκοπό να αντικατασταθούν από νεώτερα άτομα που ανήκουν σε ομάδα – στόχο.

ΠΗΓΗ: European Commission¹⁴

¹⁴ European Commission, 2006, Employment in Europe, pp. 121-2, διαθέσιμο στο <http://ec.europa.eu>.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 - ΑΝΕΡΓΙΑ

3.1 Ορισμός της ανεργίας

Προκειμένου να γίνει κατανοητή η έννοια της ανεργίας και κατ' επέκταση η ταυτοποίηση των ανέργων, θα πρέπει να δοθούν απαντήσεις στις κάτωθι δύο ερωτήσεις:

1. ένα πρόσωπο καταλαμβάνει ή όχι μια εργασία;
2. ένα πρόσωπο το οποίο δεν καταλαμβάνει μια εργασία, αναζητεί να βρει μια εργασία ή όχι;

Ανάλογα με τις απαντήσεις στις παραπάνω δύο ερωτήσεις, ο γενικός πληθυσμός μιας χώρας κατατάσσεται σε τρεις υποκατηγορίες. Και πιο συγκεκριμένα:

- Στον ενεργό πληθυσμό: Σε αυτή την κατηγορία κατατάσσονται τα άτομα τα οποία καταλαμβάνουν μια θέση εργασίας, δηλαδή απασχολούνται σε μόνιμη βάση (άρα όσον αφορά τις παραπάνω ερωτήσεις, η απάντηση είναι ΝΑΙ στην πρώτη ερώτηση)
- Στον μη ενεργό πληθυσμό: Σε αυτή την κατηγορία υπάγονται τα άτομα τα οποία δεν καταλαμβάνουν μια θέση εργασίας, αλλά και ούτε βρίσκονται σε αναζήτηση εργασίας (άρα όσον αφορά τις παραπάνω ερωτήσεις, η απάντηση είναι ΟΧΙ και στις δύο). Συνήθως, είναι το μέρος του ενήλικου πληθυσμού το οποίο ασχολείται με τα οικιακά, είναι συνταξιούχοι, έχουν σοβαρά προβλήματα υγείας ώστε να απέχουν από την εργασία ή δεν ψάχνουν για εργασία.
- Στον άνεργο πληθυσμό: Στην κατηγορία αυτή κατατάσσονται τα άτομα τα οποία δεν έχουν μια θέση εργασίας, όμως βρίσκονται σε συνεχή αναζήτησης αυτής (άρα η απάντηση είναι ΟΧΙ στην πρώτη ερώτηση και ΝΑΙ στην δεύτερη)

Το άθροισμα των τριών παραπάνω υποκατηγοριών ισοδυναμεί με το σύνολο του πληθυσμού μιας περιοχής ή μια χώρας.

Έτσι, αφού παρουσιάστηκαν οι διαφορετικές κατηγορίες πληθυσμού ως προς το εάν εργάζονται ή όχι, όπως γίνεται φανερό από την σκοπιά της οικονομικής επιστήμης ως άνεργος θεωρείται το άτομο το οποίο είναι ικανό αλλά και πρόθυμο να εργαστεί, απλά είναι ανεπιτυχής η προσπάθεια του να βρει μία θέση εργασίας.

Το φαινόμενο αυτό της επιθυμίας των ατόμων να εργαστούν, χωρίς αποτέλεσμα ονομάζεται «Ανεργία» και ορίζεται ως το πηλίκο των ανέργων μιας περιοχής προς το

συνολικό εργατικό δυναμικό σε αυτήν. Δηλαδή, με μαθηματικούς όρους εκφράζεται ως ποσοστό επί τοις εκατό του εργατικού δυναμικού, όπου εργατικό δυναμικό είναι το άθροισμα των ανέργων και των απασχολούμενων στη συγκεκριμένη περιοχή:

$$\text{Εργατικό δυναμικό (L)} = \text{Απασχόληση(E)} + \text{Ανεργία(U)} \quad (1)$$

Ωστόσο, όπως ειπώθηκε παραπάνω, η ανεργία παρά το γεγονός ότι αντιπροσωπεύει (μετράει) τα άτομα τα οποία δεν εργάζονται, οι οικονομικές αναλύσεις που αναφέρονται σε αυτήν υπολογίζονται ως ποσοστό. Δηλαδή:

Ποσοστό ανεργίας = ανεργία / εργατικό δυναμικό

$$U \% = U / L$$

ή διαφορετικά χρησιμοποιώντας την παραπάνω (1) ισότητα:

$$U \% = U / (E + U)$$

Η σχετική παραπάνω απλότητα του προσδιορισμού της ανεργίας, στην πραγματικότητα συνοδεύεται από μια ιδιαίτερη δυσκολία μέτρησης της. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι, συνήθως, μεγάλα τμήματα του πληθυσμού βρίσκονται σε ενδιάμεσες καταστάσεις. Δηλαδή βρίσκονται μεταξύ της εργασίας, του ανενεργού πληθυσμού και της ανεργίας.

Γενικά, η ανεργία είναι ένα από τα σημαντικότερα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα των σύγχρονων αναπτυγμένων οικονομιών, με άμεση αρνητική επίδραση στα άτομα, καθώς συμβάλει στην πτώση του βιοτικού τους επιπέδου, στην κοινωνική και πολιτική περιθωριοποίηση και – πολλές φορές – στην δημιουργία αρνητικών ψυχολογικών καταστάσεων και ασθενειών.

3.2. Αίτια ανεργίας

Το φαινόμενο της ανεργίας – λόγω των σημαντικών (οικονομικών - κοινωνικών) επιδράσεων που έχει στην πορεία και την ανάπτυξη κάθε χώρας, κάθε οικονομίας και κάθε κοινωνίας οδήγησε πολλούς οικονομολόγους στην ανάγκη να προσπαθήσουν να αποτυπώσουν, ερμηνεύσουν και εξηγήσουν τις αιτίες που προκαλούν μια τέτοια κατάσταση. Συχνά το αποτέλεσμα της εν λόγω προσπάθειας ήταν η ερμηνεία της ανεργίας μέσω εξωγενών (εξω - οικονομικών) προσεγγίσεων, όπως για παράδειγμα οι δημογραφικές αλλαγές, η τεχνολογική πρόοδος, ο ανταγωνισμός με τρίτες χώρες ή ακόμα και η ίδια η συμπεριφορά των ανέργων. Ωστόσο, παρότι καμία από τις παραπάνω προσεγγίσεις δεν ήταν ικανή να δώσει μια σαφή εξήγηση του λόγου

ύπαρξης -αλλά και αύξησης- του φαινομένου, εντούτοις η χρησιμότητα των συγκεκριμένων προσεγγίσεων έγκειται στο γεγονός ότι όλα αυτές οι ερμηνείες μπορούν να αποτελέσουν συστατικά στοιχεία που προκαλούν την ανεργία.

Εστιάζοντας στην ελληνική πραγματικότητα, οι παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στην δημιουργία του ιδιαίτερα έντονου φαινομένου της ανεργίας μπορούν να συνοψιστούν στους κάτωθι:

- **Η οικονομική κρίση**

Αναμφισβήτητα, η παγκόσμια οικονομική κρίση στα τέλη της περασμένης δεκαετίας η οποία έπληξε όλο τον οικονομικό κόσμο, αποτέλεσε για την Ελλάδα μια από τις δυσμενέστερες επιδράσεις που έχει δεχτεί στην σύγχρονη ιστορία της. Η ραγδαία πτώση των επενδύσεων και της ανταγωνιστικότητας της είχε ως αποτέλεσμα την είσοδο της χώρας μας σε μια έντονη και μακρόχρονη υφεσιακή περίοδο με άμεσο αντίκτυπο την σημαντικότερη μείωση του ΑΕΠ και την παράλληλη εκτόξευση των ποσοστών της ανεργίας.

- **Ελλιπής επαγγελματικός προσανατολισμός**

Κύριο μειονέκτημα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος αποτελεί το ελλιπέστατο επίπεδο επαγγελματικού προσανατολισμού σε κάθε βαθμίδα εκπαίδευσης, το οποίο θα δίνει στους νέους σαφής εφόδια και κατευθύνσεις αναφορικά με τα επαγγελματικά τους σχέδια και φιλοδοξίες. Αποτέλεσμα αυτού είναι η επιμονή των νέων στην επιλογή επαγγελμάτων υψηλής μεν μόρφωσης, αλλά ιδιαίτερα κορεσμένων.

- **Αύξηση εργατικού δυναμικού**

Σε άρθρο της Α. Λυμπεράκη (Λυμπεράκη, 2005)¹⁵ με τίτλο «Γυναίκες στο Νέο Τοπίο Απασχόλησης: παλιές προκαταλήψεις και σύγχρονα διλήμματα» γίνεται μια προσπάθεια προσέγγισης των αιτιών της ύπαρξης του φαινομένου ανεργίας στην Ελλάδα. Στο εν λόγω άρθρο, ως μια από τις αιτίες της ύπαρξης υψηλών ποσοστών ανεργίας αποδίδεται στη σημαντική αύξηση του συνόλου του εργατικού δυναμικού εξ' αιτίας της συμμετοχής των γυναικών στην προσφορά της εργασίας.

Επικουρικά σε αυτή την κατάσταση συμμετέχει -με εξαιρετικά μεγάλη επίδραση- το φαινόμενο της τεράστιας εισροής μεταναστών στην Ελλάδα τις τελευταίες δύο δεκαετίες. Η χώρα μας -λόγω της γεωγραφικής θέσης που κατέχει- αποτελεί την

¹⁵ Λυμπεράκη, Α., 2005, «Γυναίκες στο Νέο Τοπίο Απασχόλησης: παλιές προκαταλήψεις και σύγχρονα διλήμματα», περιοδικό ΕΡΓΑΣΙΑ

κυριότερη πύλη εισόδου μεταναστών από τις χώρες των Βαλκανίων, της Ασίας και της Αφρικής προς την Ευρώπη. Εξ' αιτίας της «εύκολης» (λαθραίας) εισόδου εκατομμυρίων μεταναστών στην χώρα μας, σε συνδυασμό με τα ανεπαρκή μέτρα ελέγχου των συνθηκών εργασίας αυτών στις διάφορες εργασίες, οδήγησαν στην δημιουργία ενός τεράστιου ρεύματος μετανάστευσης, η οποία με τη σειρά της αποτέλεσε έναν από τους σημαντικότερους λόγους ύπαρξης της ανεργίας. Οι μετανάστες κατά την άφιξη τους (πολλές φορές παράνομη) στην Ελλάδα είναι πρόθυμοι να δουλέψουν σε οποιαδήποτε εργασία και με οποιουδήποτε όρους και αμοιβές. Αυτή η «εργασιακή συμπεριφορά» έχει ως αποτέλεσμα, οι μετανάστες να προτιμούνται από τους εργοδότες, ως φθηνή και αδήλωτη μορφή απασχόλησης, καταλαμβάνοντας θέσεις τις οποίες τις κατείχαν προηγουμένως νόμιμα εργαζόμενα άτομα, οδηγώντας τους έτσι στην ανεργία. Έτσι, παράλληλα με τους νόμιμους μετανάστες οι οποίοι αυξάνουν το εργατικό δυναμικό της χώρας και άρα και την προσφορά εργασίας, υπάρχουν και οι λαθρομετανάστες οι οποίοι ως παράνομα απασχολούμενοι δημιουργούν δυσμενείς εργασιακές καταστάσεις, καθώς, από την μια πλευρά, αυξάνουν το εργατικό δυναμικό της χώρας με αποτέλεσμα να ενισχύεται η ανεργία των ημεδαπών, και από την άλλη πλευρά και (γ) δημιουργούν πτωτικές πιέσεις στους μισθούς και τις αμοιβές. Τέλος, δυσμενής είναι και η επίδραση αυτών στα φορολογικά και ασφαλιστικά έσοδα του κράτους αφού η απασχόληση τους δεν δηλώνεται πουθενά.

ο **Τεχνολογική ανάπτυξη**

Η εξέλιξη της τεχνολογίας και η αλλαγή του παραγωγικού μοντέλου έχουν οδηγήσει στην αντικατάσταση των «ανθρώπινων χεριών εργασίας» από μηχανές και εργαλεία. Άμεσος αντίκτυπος αυτών είναι η εξαφάνιση χιλιάδων θέσεων εργασίας. Οι νέες – εξειδικευμένες - θέσεις εργασίας που δημιουργούνται για την λειτουργία των νέων παραγωγικών τεχνολογιών (μηχανημάτων) αντιπροσωπεύουν ένα πολύ μικρό ποσοστό των αντίστοιχων θέσεων εργασίας που καταργούνται. Το εργατικό δυναμικό χωρίζεται πλέον σε δύο κατηγορίες: Από την μια πλευρά υπάρχει η κατηγορία εργαζομένων υψηλής ειδίκευσης η οποία κατέχει γνώσεις και δεξιότητες και, από την άλλη πλευρά υπάρχει η κατηγορία εργαζομένων των παλαιών τεχνολογιών οι οποίοι διώχνονται από την παραγωγική αλυσίδα και περιθωριοποιούνται. Έτσι, η τεράστια αύξηση της παραγωγικότητας, η οποία επιτελείται με την χρήση εξελιγμένων μηχανημάτων, συνοδεύεται τις περισσότερες φορές από μια μεγάλη μείωση στην

ζήτηση εργατικού δυναμικού. Το φαινόμενο αυτό αναλύεται διεξοδικά στην μελέτη του P. Krugman (Krugman, 1994)¹⁶ στην οποία υποστηρίζει και αναλύει τον τρόπο με τον οποίο η τεχνολογία έχει οδηγήσει στην ζήτηση για εργαζομένους με υψηλές δεξιότητες, ενώ ταυτόχρονα έχει μειώσει τη ζήτηση για άτομα με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων.

ο **Εξαγωγή επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σε περιοχές / κράτη με φθηνότερο εργατικό δυναμικό**

Οι ελληνικές επιχειρήσεις (κυρίως βιομηχανικές επιχειρήσεις, οι οποίες προέρχονταν από τους κλάδους της μεταποίησης και των τροφίμων) κατά την περίοδο των τελευταίων είκοσι ετών ακολούθησαν μια έντονη επιχειρηματική πολιτική μεταφοράς των δραστηριοτήτων τους προς τα Βαλκάνια, κυρίως προς τις γειτονικές χώρες: Βουλγαρία, Αλβανία και ΠΓΔΜ όπως επίσης η Ρουμανία και η Τουρκία. Οι λόγοι οι οποίοι ώθησαν προς αυτή την κατεύθυνση είναι:

1. χαμηλό κόστος εργασίας
2. ανάπτυξη των οικονομιών με ταχείς ρυθμούς
3. εκτέλεση μεγάλων έργων για την βελτίωση των υποδομών
4. αύξηση της ιδιωτικής κατανάλωσης
5. φθηνές πρώτες ύλες
6. φορολογικά κίνητρα.

Αυτή η στροφή εξαγωγής των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων προς τρίτες χώρες έχει ως άμεσο αντίκτυπο την μείωση της ζήτησης εργασίας και την εμφάνιση μεγάλων ποσοστών ανεργίας, κυρίως στην περιοχή της Βορείου Ελλάδος, όπου η γεινίαση με τις προαναφερόμενες χώρες έκαναν την αναφερόμενη στροφή πιο ελκυστική.

3.3 Είδη ανεργίας

Ανεργία τριβής (frictional unemployment)

Η ανεργία τριβής προέρχεται από το φαινόμενο κατά το οποίο οι εργαζόμενοι δεν παραμένουν σταθεροί στην ίδια εργασία. Αντιθέτως, υπάρχει μια συνεχής κινητικότητα κατά την οποία τα άτομα εγκαταλείπουν την εργασία τους με σκοπό την

¹⁶ Krugman, P., 1994, «Past and Prospective Causes of High Unemployment», Economic Review.

εξεύρεση άλλης, λόγω αναζήτησης διαφορετικών συνθηκών εργασίας, διαφορετικής γεωγραφικής περιοχής, μεγαλύτερου μισθού ή καλύτερης θέσης εργασίας. Επιπρόσθετα, υπάρχουν εργαζόμενοι οι οποίοι συνταξιοδοτούνται αφήνοντας κενές θέσεις για το χρονικό διάστημα μέχρι την πρόσληψη νέων, υπάρχουν νέοι άνεργοι απόφοιτοι Λυκείου ή Πανεπιστημίου που δεν αποδέχονται αμέσως οποιαδήποτε προσφερόμενη εργασία αλλά αναζητούν θέσεις που ανταποκρίνονται στα προσόντα τους, υπάρχουν ορισμένες επιχειρήσεις που κλείνουν ενώ άλλες οι οποίες δημιουργούνται στην θέση τους.

Κατά την διάρκεια της μετακίνησης μεταξύ της διαφόρων θέσεων εργασίας δημιουργούνται μεταβολές μεταξύ του ενεργού και του ανενεργού πληθυσμού. Όσο μεγαλύτερη είναι αυτή η κινητικότητα των εργαζομένων, τόσο μεγαλύτερος είναι ο αριθμός αυτών που διέρχεται από την αγορά εργασίας προς την αναζήτηση νέας, και - ως εκ τούτου – τόσο μεγαλύτερος είναι και ο αριθμός εισόδου στην ανεργία.

Η ανεργία τριβής είναι παρατηρείται κυρίως κατά το στάδιο στο οποίο η οικονομία βρίσκεται σε πλήρη απασχόληση, καθώς πρόκειται για «ηθελημένη» ανεργία. Βασικός σκοπός αυτού του τύπου της ανεργίας είναι η τελική βελτίωση της θέσης του ατόμου, παράλληλα με την ταυτόχρονη βελτίωση της εθνικής οικονομίας, ως αποτέλεσμα του κινήτρου και της κατεύθυνσης των εργαζομένων προς καλύτερες εργασίες. Για αυτό ακριβώς το λόγο, η ανεργία τριβής νοείται ως μια «ακατανόητη» ύπαρξη ανεργίας η οποία λαμβάνει χώρα σε μια κατάσταση πλήρους απασχόλησης και η οποία η οποία συμβάλει στην βέλτιστη χρησιμοποίηση του συντελεστού εργασίας.

Εποχιακή ανεργία (seasonal unemployment)

Η Εποχιακή ανεργία σχετίζεται με τις μεγάλες μεταβολές (αυξομειώσεις) στην ζήτηση εργασίας κατά την διάρκεια του έτους. Με άλλα λόγια το συγκεκριμένο είδος ανεργίας οφείλεται στην πτώση του επιπέδου οικονομικής δραστηριότητας η οποία παρατηρείται σε ορισμένους κλάδους της οικονομίας σε συγκεκριμένες εποχές του χρόνου. Ενδεικτικό παραδείγματα τέτοιου είδους ανεργίας στην χώρα μας υπάρχει στον τουριστικό κλάδο όπου υπάρχουν τεράστιες αυξομειώσεις στην ζήτηση εργαζομένων κατά τη διάρκεια του έτους, με αυτή να κορυφώνεται κατά τους καλοκαιρινούς μήνες και να βρίσκεται στο ναδίρ κατά τους χειμερινούς μήνες.

Τεχνολογική ανεργία (technological unemployment)

Η τεχνολογική εξέλιξη συμβάλει στην ανάπτυξη και επίδραση της βιομηχανίας στην παραγωγική διαδικασία με τρόπο κατά τον οποίο να οδηγεί στην παρακμή διαφόρων παραγωγικών τομέων προς όφελος νέων αναπτυσσόμενων. Σε αυτή ακριβώς την εξέλιξη βασίζεται το φαινόμενο της «τεχνολογικής ανεργίας». Αυτό το είδος της ανεργίας έγκειται στην υποκατάσταση της εργασίας από την χρήση σύγχρονων μηχανών λόγω του συμφερότερου τρόπου παραγωγής ο οποίος προκύπτει από την σχετική μείωση του κόστους παραγωγής. Με αυτό τον τρόπο, με την εισαγωγή δηλαδή της τεχνολογίας σε αντικατάσταση των ανθρώπινων πόρων, δημιουργούνται σημαντικές επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης καθώς προκαλείται ταυτόχρονη απώλεια θέσεων εργασίας και άρα ανεργία. Βέβαια, η χρήση μηχανημάτων (μηχανών, ηλεκτρονικών υπολογιστών κλπ) στην παραγωγική διαδικασία συμβάλει στην ανάπτυξη νέων εξειδικευμένων θέσεων εργασίας (εξειδικευμένων τεχνικών, χειριστών, συντηρητών κλπ), οι οποίες όμως, είναι πολύ λιγότερες σε αριθμό σε σχέση με αυτές οι οποίες αντικαθίστανται.

Διαρθρωτική ή χρόνια ανεργία (structural unemployment)

Η κατάσταση της «Διαρθρωτικής ανεργίας» συναντάται στις οικονομίες στις οποίες υπάρχουν ταυτόχρονα άνεργοι και κενές θέσεις εργασίας. Ωστόσο, οι άνεργοι δεν μπορούν να απασχοληθούν στις υπάρχουσες κενές θέσεις, εξ' αιτίας της αναντιστοιχίας που υπάρχει μεταξύ των προσόντων και της εξειδίκευσης που διαθέτουν οι άνεργοι και αυτών που απαιτούνται για την κάλυψη των κενών θέσεων. Με άλλα λόγια, η διαρθρωτική ανεργία σχετίζεται με την προαναφερόμενη τεχνολογική ανεργία, ωστόσο, όμως, αυτή εξετάζει το φαινόμενο της ανεργίας από άλλη οπτική γωνία. Πιο συγκεκριμένα, η διαρθρωτική ανεργία οφείλεται και αυτή σε τεχνολογικές μεταβολές, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την δημιουργία νέων επαγγελμάτων καθώς και την αχρήστευση παλιών. Όπως είναι φανερό, η διαρθρωτική ανεργία δημιουργείται από την δυσαναλογία που υπάρχει μεταξύ προσφοράς και ζήτησης των διαφόρων ειδικοτήσεων. Η μείωσή της απαιτεί επανεκπαίδευση των ανέργων, ώστε να αποκτήσουν τις ειδικεύσεις στις οποίες υπάρχει έλλειψη.

Διαφορετικά, η διαρθρωτική ανεργία μπορεί να είναι μεγάλης διάρκειας.

Κυκλική ανεργία

Η κυκλική ανεργία σχετίζεται με τις εναλλαγές της οικονομικής δραστηριότητας μιας χώρας και την φάση του οικονομικού κύκλου στον οποίο βρίσκεται. Κινείται πτωτικά σε περιόδους αυξημένης δραστηριότητας και ανάπτυξης, ενώ, αντίθετα, κινείται ανοδικά στις φάσεις της ύφεσης και της οικονομικής επιβράδυνσης. Αυτό συμβαίνει καθώς το επίπεδο ζήτησης των εσωτερικών προϊόντων μιας οικονομίας, καθορίζει πρακτικά και τις ανάγκες σε εργατικά χέρια για μια δεδομένη στιγμή. Έτσι, σε περιόδους επιβράδυνσης της παραγωγής μειώνονται οι ανάγκες της οικονομίας για εργασία και -με δεδομένο το ύψος των μισθών - οι επιχειρήσεις ζητούν λιγότερη εργασία. Η εν λόγω κατάσταση της μειωμένης ζήτησης εργασίας ακολουθείται από πτώση της διάρκειας εργασίας, από απολύσεις, από μη ανανέωση συμβολαίων εργασίας και συνεπώς από αύξηση της ανεργίας.

3.4. Συνέπειες ανεργίας

Το φαινόμενο της ανεργίας αποτελεί μια από τις πιο πολύπλοκες και πολλαπλά εξαρτώμενες καταστάσεις. Η επίδραση και οι συνέπειες της ανεργίας σε μια χώρα μπορούν να χαρακτηριστούν ως άμεσες και έμμεσες, βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες, οικονομικές, πολιτικές, κοινωνικές και ψυχολογικές. Αναλυτικότερα:

Συνέπειες της ανεργίας στους νέους:

Η ανεργία συνήθως συναντάται εντονότερα στις μικρές ηλικίες. Ειδικότερα, σύμφωνα με την Ελληνική Στατιστική Αρχή «τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας παρατηρούνται στους νέους ηλικίας 15-24 ετών, όπου το ποσοστό σκαρφάλωσε στο 61,4% από 61% που ήταν το Νοέμβριο του 2012. Ακολουθεί η ηλικιακή ομάδα 25-34, όπου το ποσοστό ανεργίας αυξήθηκε σε 38,4% από 35,8%»¹⁷. Ο αντίκτυπος του φαινομένου της ανεργίας στις τάξεις των νέων είναι η δημιουργία διαφόρων συναισθημάτων, όπως αβεβαιότητα, αίσθημα κατωτερότητας και ανασφάλειας, τα

¹⁷ Ελληνική Στατιστική Αρχή : www.statistics.gr

οποία με την σειρά τους δημιουργούν καταστάσεις άγχους και στην απαισιοδοξίας. Πιο συγκεκριμένα, οι νέοι:

- Συχνά, καλούνται να απασχοληθούν σε επαγγέλματα άσχετα με την επιθυμία και την εξειδίκευση την οποία έχουν λάβει.
- Αισθάνονται ένοχοι, εξ' αιτίας του γεγονότος ότι αναγκάζονται να ζουν μαζί με τις οικογένειες τους, νοιώθοντας ότι αποτελούν «βάρος» σε αυτές.
- Στερούνται της ικανότητας ικανοποίησης των στοιχειωδών αναγκών και επιθυμιών τους και της δυνατότητα να είναι αυτάρκεις.
- Αναπτύσσουν έντονα το αίσθημα της φυγής (μετανάστευσης) προς τρίτες χώρες στερώντας την πατρίδα τους από «νέο» και δημιουργικό εργατικό δυναμικό.
- Λόγω της σκληρής πραγματικότητας και του έντονου ενστίκτου της αυτοσυντήρησης, εμφανίζουν σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα και αντικοινωνικές συμπεριφορές. Γενικά, η αίσθηση της κοινωνικής αδικίας και της συνεχούς στέρησης οδηγούν στην επιρρέπεια παράνομων πράξεων και εγκληματικών συμπεριφορών.
- Αισθάνονται παραγκωνισμένοι, περιθωριοποιημένοι και αποκλεισμένοι από τη κοινωνία με συνέπεια να χάνουν την αυτοεκτίμησή τους.

Συνέπειες της ανεργίας στην οικονομία:

Η ανεργία περιλαμβάνεται στους βασικότερους αρνητικούς παράγοντες σε μια οικονομία καθώς αποτελεί τροχοπέδη στην ανάπτυξη της. Πιο συγκεκριμένα:

- Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού ανέργων σημαίνει για την οικονομία ελλιπής χρήση ενός από τους βασικότερους παραγωγικούς συντελεστές, αυτού της εργασίας. Η εν λόγω απώλεια παραγωγικών δυνάμεων επηρεάζει αρνητικά την ανάπτυξη της οικονομίας, καθώς η οικονομία έχει απολέσει ένα σημαντικό μέρος του εργατικού δυναμικού από τη παραγωγή.
- Η άνοδος του ποσοστού της ανεργίας συνοδεύεται από ταυτόχρονη αύξηση του αριθμού των παρεχόμενων επιδομάτων ανεργίας. Η κατάσταση αυτή οδηγεί στις εξής δυσμενείς επιπτώσεις για την οικονομία:
 - Επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού από την καταβολή μεγαλύτερου αριθμού επιδομάτων ανεργίας
 - Απώλεια πόρων για τα ασφαλιστικά ταμεία λόγω της μείωσης των εργαζομένων οι οποίοι είναι υπόχρεοι στην καταβολή ασφαλιστικών εισφορών.

- Απώλεια εσόδων για τον κρατικό προϋπολογισμό λόγω της μη ύπαρξης φορολογητέου εισοδήματος από τους ανέργους

Συνέπειες της ανεργίας στην κοινωνία

Η ανεργία έχει σημαντική αρνητική επίδραση στο κοινωνικό πλαίσιο, καθώς:

- Η αδυναμία απόκτησης των αναγκαίων για την επιβίωση αγαθών από τους ανέργους αναπτύσσουν –συχνά- φαινόμενα εγκληματικότητας, τα οποία μπορεί να οδηγήσουν -σε ακραίες καταστάσεις- ακόμα και στον κίνδυνο εξεγέρσεων.
- Η ανεργία έχει ως αποτέλεσμα για τα άτομα που δεν εργάζονται να στερούνται κοινωνικής και ιατροφαρμακευτικής ασφάλισης και περίθαλψης.

3.4 Τρόποι αντιμετώπισης της ανεργίας

Οι αρνητικές επιπτώσεις του φαινομένου της ανεργίας στην οικονομία και την κοινωνία -οι οποίες παρουσιάστηκαν στην προηγούμενη ενότητα- κάνουν επιτακτική τη λήψη μέτρων από τις κυβερνήσεις για την επίλυση αυτών. Οι τρόποι με τους οποίους γίνεται προσπάθεια από την πλευρά των κρατών να αντιμετωπίσουν και να περιορίσουν το φαινόμενο της ανεργίας μπορούν να συνοψιστούν στα ακόλουθα::

- **Μέτρα για την τόνωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας**

Στόχος αυτών των μέτρων είναι η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας και η – παράλληλη- αύξηση της απασχόλησης μέσω κινήτρων για την ανάπτυξη επιχειρηματικής πρωτοβουλίας από τους ίδιους τους ανέργους .

- **Υλοποίηση επιδοτούμενων προγραμμάτων απασχόλησης από τον Οργανισμό Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ)**

Ο Οργανισμός Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού οφείλει να δραστηριοποιείται αδιάλειπτα στην ανάπτυξη και υλοποίηση ειδικών προγραμμάτων απασχόλησης τα οποία στοχεύουν στην επιδότηση μέσω κινήτρων δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας από τις επιχειρήσεις, όπως είναι η επιδότηση των ασφαλιστικών εισφορών των νεοπροσλαμβανομένων ή η πληρωμή των μισθών από τον ίδιο τον Οργανισμό.

- **Επανεκπαίδευση και επαγγελματική κατάρτιση ανέργων**

Ανάπτυξη προγραμμάτων και δράσεων καταπολέμησης της διαρθρωτικής ανεργίας μέσω μέτρων επανεκπαίδευσης και επαγγελματικής κατάρτισης των ανέργων στόχο

την απόκτηση νέων επαγγελματικών γνώσεων, οι οποίες είναι απαραίτητες, για την απασχόληση τους στις νέες εξειδικευμένες κενές θέσεις εργασίας.

- **Περιορισμός υπερωριών και ωρών εργασίας**

Ο περιορισμός των υπερωριών ή ακόμα και η μείωση των ωρών εργασίας, σε συνδυασμό με τη μείωση των συνταξιοδοτικών ορίων των εργαζομένων μπορούν να αποτελέσουν λύση στην δημιουργία νέων θέσεων εργασίας.

- **Κίνητρα εγκατάστασης επιχειρήσεων στην περιφέρεια**

Συνήθως στην περιφέρεια και ειδικότερα σε δυσπρόσιτες περιοχές συναντώνται τα υψηλότερα ποσοστά ανεργίας σε μια χώρα. Γι αυτό το λόγο σημαντικότερη πρόταση στην αντιμετώπιση της ανεργίας αποτελεί η παροχή κινήτρων και χρηματοδοτήσεων του κράτους στις επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούν να εγκαταστήσουν ή να μεταφέρουν τις δραστηριότητες τους στην επαρχία, ώστε να δημιουργηθούν νέες θέσεις εργασίες σε αυτές τις προβληματικές περιοχές.

- **Ενίσχυση της συμβουλευτικής και του επαγγελματικού προσανατολισμού**

Η ενίσχυση του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού και της συμβουλευτικής κατά την διάρκεια των μαθητικών χρόνων των νέων έχει ως αποτέλεσμα την σωστή καθοδήγηση αυτών ώστε η επιλογή της επαγγελματικής τους σταδιοδρομίας να πραγματοποιείται με κριτήρια τα οποία θα οδηγούν σε ακόρεστες δραστηριότητες άμεσης απορροφητικότητας τις οποίες η οικονομία έχει ανάγκη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 - Η ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΗΝ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΑΝΕΡΓΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Η παγκόσμια οικονομική κρίση

Στην καθημερινότητα, τόσο σε προσωπικές, όσο και σε πολιτικές, οικονομικές και κοινωνικές συζητήσεις αναφέρεται αμέτρητες φορές η φράση «Παγκόσμια οικονομική κρίση» η οποία πλήττει τόσο την παγκόσμια όσο και την ελληνική κοινωνία. Τι είναι, όμως, η «Παγκόσμια οικονομική κρίση»;

Οι ρίζες της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης η οποία έκανε την εμφάνισή της το 2008, ξεκινούν από τη διεθνή χρηματοπιστωτική κρίση του 2007 κατά την οποία στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής μία παγκόσμια κατάσταση απειλούμενης οικονομικής ύφεσης στον ευρύτερο χρηματοπιστωτικό και τραπεζικό τομέα ερχόταν στο προσκήνιο.¹⁸ Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι οι πρώτες ενδείξεις της επερχόμενης κρίσης υπήρχαν, ήδη, από τα μέσα του 2006, όταν πραγματοποιήθηκε το «σκάσιμο» της φούσκας της αγοράς ακινήτων στην ίδια χώρα, χωρίς όμως, να δοθεί η απαιτούμενη προσοχή, εξ' αιτίας του μη αναμενόμενου τεράστιου όγκου της επερχόμενης επίδρασης αυτής της κατάστασης στην παγκόσμια οικονομία.¹⁹ Έτσι, η εν λόγω κρίση χαρακτηρίζεται ως η μεγαλύτερη μεταπολεμική οικονομική κρίση μετά το «κραχ» του 1929 η οποία είχε -και σε κάποια σημεία ακόμα έχει- επηρεάσει σχεδόν όλη την υφήλιο.

Αναλυτικότερα, το γεγονός αυτό ξεκίνησε με την κατάρρευση της τέταρτης μεγαλύτερης επενδυτικής τράπεζας των Η.Π.Α, της Lehman Brothers, στις 15 Σεπτεμβρίου 2008²⁰. Η κατάρρευση οφειλόταν στα προβλήματα που αντιμετώπιζε η συγκεκριμένη Τράπεζα στην αγορά στεγαστικών δανείων χαμηλής εξασφάλισης, σε συνδυασμό με την εξαιρετικά μεγάλη και αλόγιστη χρήση επενδυτικών προϊόντων (κυρίως δομημένων ομολογων) τα οποία ήταν σε άμεση σχέση και εξάρτηση από τη

¹⁸ Χαρδούβελης, Γ., Η Κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές, Πρόλογος, διαθέσιμο στο www.hardouvelis.gr

¹⁹ Καμπόλης, Χ., Τραυλός, Ν., Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, διαθέσιμο στο www.alba.edu.gr

²⁰ Χαρδούβελης, Γ., Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική, διαθέσιμο στο <http://web.xrh.unipi.gr>

δυνατότητα αποπληρωμής των συγκεκριμένων στεγαστικών δανείων. Η εξάπλωση του προβλήματος ήταν τάχιστα, φθάνοντας σε σύντομο χρονικό διάστημα και τις Ευρωπαϊκές χώρες²¹. Η επέλαση της οικονομικής κρίσης στην Ευρώπη -παρότι έπληξε όλες τις οικονομίες των χωρών της Ε.Ε - δεν είχε τα ίδια αρνητικά αποτελέσματα σε αυτές. Έτσι, ενώ στις χώρες της Βόρειας Ευρώπης (όπως στην Γερμανία, Μ. Βρετανία, Γαλλία, Βέλγιο, Ολλανδία, Δανία, Λουξεμβούργο, Φινλανδία, Νορβηγία, Σουηδία, Αυστρία) το ύψος και η επίδραση της παγκόσμιας οικονομικής ύφεσης δεν ήταν πολύ σοβαρές, από την άλλη πλευρά στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (όπως στις Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και -λιγότερο- Ιταλία, λόγω της ισχυρής βιομηχανίας στο βόρειο τμήμα της χώρας) η κρίση δημιούργησε σοβαρά προβλήματα σε όλους τους οικονομικούς τους δείκτες²². Ο βασικός λόγος για τον οποίο υπήρξε αυτή η διαφορά στο επίπεδο επίδρασης της κρίσης στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως στις χώρες της Ευρωζώνης ήταν το ύψος των πρωτογενών πλεονασμάτων ή ελλειμμάτων και το αντίστοιχο ύψος της βιομηχανικής παραγωγής το οποίο χαρακτήριζε τις συγκεκριμένες οικονομίες κατά την περίοδο που δημιουργήθηκε και επεκτάθηκε η παγκόσμια κρίση. Πιο συγκεκριμένα, ενώ οι χώρες του Βορρά είχαν πρωτογενή πλεονάσματα, βιομηχανική παραγωγή και πολλές εξαγωγές, οι χώρες του Νότου είχαν πρωτογενή ελλείμματα, υψηλά δημόσια χρέη και μικρή βιομηχανική παραγωγή²³. Ο τρόπος με τον οποίο η χρηματοπιστωτική ύφεση διαδόθηκε στις παραπάνω χώρες ήταν μέσω δύο βασικών «καναλιών»: του τραπεζικού τομέα και του κλάδου του εμπορίου²⁴.

4.2 Ο Αντίκτυπος της Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης στην Απασχόληση στην Ελλάδα

Η πορεία της απασχόλησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο της οικονομικής

²¹ Πέτσας, Σ., Παγκόσμια Οικονομική Κρίση: Οι αιτίες και η αντιμετώπιση της, διαθέσιμο στο <http://blogs.eliamep.gr>

²² Φαρμάκη, Δ., Η ανεργία στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) σήμερα, διαθέσιμο στο <http://www.ekem.gr>

²³ Φαρμάκη, Δ., Η ανεργία στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) σήμερα, διαθέσιμο στο <http://www.ekem.gr>

²⁴ The Washington Post, Business, Business Europe's Financial contagion, διαθέσιμο στο www.washingtonpost.com

κρίσης και ειδικότερα κατά το διάστημα όπου η χώρα εντάχθηκε στο μνημόνιο, βαίνει συνεχώς μειούμενο. Έτσι, ενώ στις αρχές του 2010, οι απασχολούμενοι στην Ελλάδα ανέρχονται σε 4,446 εκατομμύρια (ή ποσοστό απασχόλησης 47,21% επί του συνόλου του ενεργού εργατικού δυναμικού ηλικίας άνω των 15 ετών), έπειτα ο αριθμός αυτών σταθερά μειώνονταν έως και το τέλος του 2013, φθάνοντας τελικά τους 3,48 εκατομμύρια απασχολούμενος (ή ποσοστό απασχόλησης 37,41% επί του συνόλου του ενεργού εργατικού δυναμικού ηλικίας άνω των 15 ετών). Με άλλα λόγια η απασχόληση μειώθηκε κατά 10% μέσα στο 2010-2013.

Από οικονομική άποψη τα παραπάνω στοιχεία υποδεικνύουν το σοβαρό οικονομικό πρόβλημα το οποίο καλείται να αντιμετωπίσει η Ελλάδα, καθώς από 9 εκατομμύρια του ενεργού εργατικού δυναμικού άνω των 15 ετών, απασχολούνται μόλις τα 3,5 εκατομμύρια. Αυτό σημαίνει ότι με την απασχόληση του καλείται το ένα τρίτο περίπου εργατικού δυναμικού να καλύψει τις ανάγκες επιβίωσης του υπόλοιπου πληθυσμού, καθώς και κάθε άλλη μορφή οικονομικής και κοινωνικής εισφοράς προς αυτούς τους οποίους δεν απασχολούνται (επιδόματα ανεργίας, υγειονομική περίθαλψη, επιδόματα κοινωνικής ασφάλισης κλπ).

Αναλυτικά, τα στοιχεία της απασχόλησης στην Ελλάδα κατά την περίοδο της οικονομικής κρίσης (2010-2013), όπου είναι και η περίοδος που διερευνά η παρούσα εργασία, παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 4.1, ενώ όσα αναφέρθηκαν παραπάνω αποτυπώνονται διαγραμματικά στο σχεδιάγραμμα 4.1. Διευκρινίζεται ότι τα παρακάτω μεγέθη και ποσοστά απασχόλησης αναφέρονται στον ενεργό πληθυσμό άνω των 15 ετών.

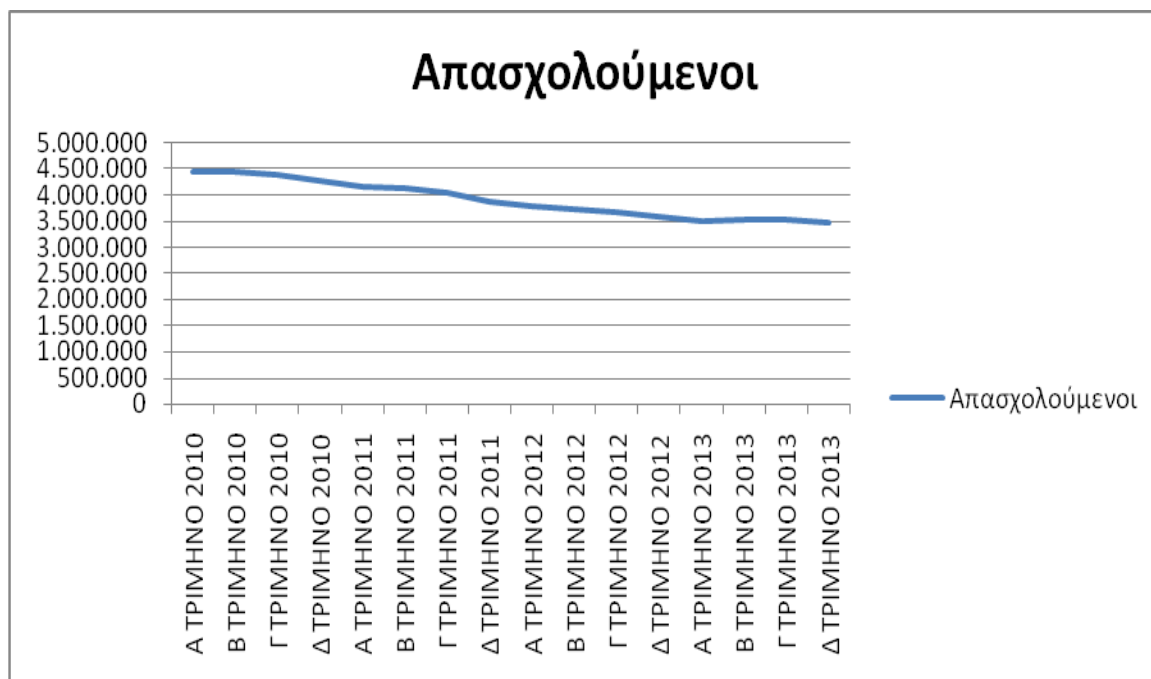
Πίνακας 4.1 Απασχόληση στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ*	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ**	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.418.064	4.445.999	47,21%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.405.426	4.436.514	47,17%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.393.073	4.397.972	46,82%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.381.036	4.278.531	45,61%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.374.371	4.165.462	44,43%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.373.100	4.124.218	44,00%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.372.206	4.040.764	43,11%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.371.678	3.886.882	41,47%

A ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.364.677	3.784.968	40,42%
B ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.351.188	3.729.920	39,89%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.338.046	3.667.970	39,28%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.325.253	3.597.046	38,57%
A ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.316.527	3.504.203	37,61%
B ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.311.730	3.535.005	37,96%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.307.119	3.533.696	37,97%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.302.694	3.479.885	37,41%
*Σύνολο πληθυσμού 15 ετών και άνω			
**Απασχολούμενοι 15 ετών και άνω			

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Σχεδιάγραμμα 4.1: Απασχολούμενοι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

Αναφορικά με τους κλάδους οι οποίοι απορροφούν το εργατικό δυναμικό στην Ελλάδα, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, οι τέσσερις κυριότεροι τομείς στους οποίους απασχολούνται περισσότερο οι Έλληνες με σειρά κατάταξης είναι :

1. Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο. Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσυκλετών (792.703 απασχολούμενοι ή 17,83% στις αρχές του 2010 και 631.730

απασχολούμενοι ή 17,88% στο τέλος το 2013)

2. Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία (557.654 απασχολούμενοι ή 12,54% στις αρχές του 2010 και 478.879 απασχολούμενοι ή 13,76% στο τέλος το 2013)

3. Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης (291.859 απασχολούμενοι ή 6,56% στις αρχές του 2010 και 251.238 απασχολούμενοι ή 7,22% στο τέλος το 2013)

4. Κατασκευές (339.647 απασχολούμενοι ή 7,64% στις αρχές του 2010 και 153.339 απασχολούμενοι ή 4,41% στο τέλος το 2013)

Όπως φαίνεται από τα παραπάνω, αισθητή είναι η μείωση στον κατασκευαστικό τομέα, όπου από την τρίτη θέση έπεσε στην τέταρτη θέση καθώς οι απασχολούμενοι στον εν λόγω κλάδο μειώθηκαν πάνω από το 50%.

Αναλυτικά τα στοιχεία για την περίοδο 2010 έως 2013 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 4.2, ενώ οι μεταβολές μεταξύ των κλάδων κατά το διάστημα αυτό αποτυπώνονται στο σχεδιάγραμμα 4.2.

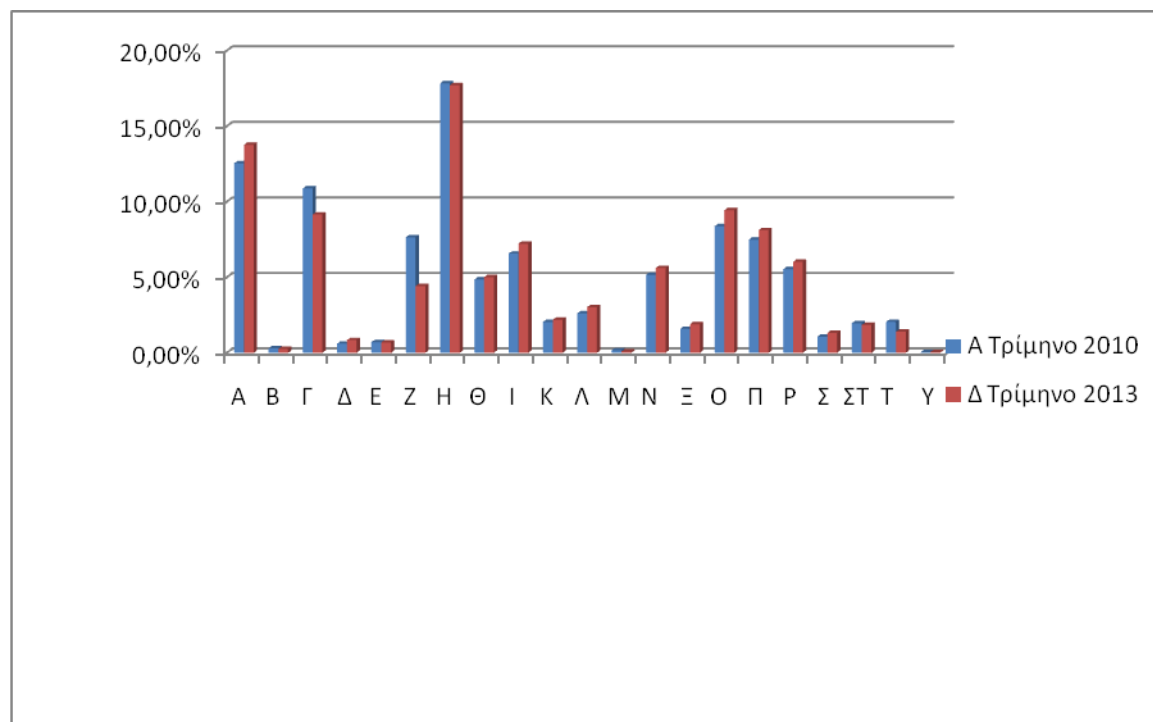
Πίνακας 4.2: Απασχόληση ανά κλάδο στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I	K	Λ	M	N	Ξ	O	Π	P	Σ	T	Y
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	557.654	13.073	483.676	26.984	31.503	339.647	792.703	216.026	291.859	90.691	116.300	7.199	229.020	70.306	372.417	333.158	246.092	47.579	87.224	91.052	1.836
	12,54%	0,29%	10,88%	0,61%	0,71%	7,64%	17,83%	4,86%	6,56%	2,04%	2,62%	0,16%	5,15%	1,58%	8,38%	7,49%	5,54%	1,07%	1,96%	2,05%	0,04%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	546.564	13.041	482.457	27.281	32.233	328.180	806.044	203.690	306.528	89.383	116.272	6.526	217.190	75.315	373.284	332.269	249.380	49.320	88.117	91.929	1.510
	12,32%	0,29%	10,87%	0,61%	0,73%	7,40%	18,17%	4,59%	6,91%	2,01%	2,62%	0,15%	4,90%	1,70%	8,41%	7,49%	5,62%	1,11%	1,99%	2,07%	0,03%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	545.453	13.099	462.525	25.175	34.879	316.313	803.198	205.810	337.224	84.404	116.450	5.979	210.639	78.222	367.936	309.819	245.283	51.713	91.360	90.899	1.591
	12,40%	0,30%	10,52%	0,57%	0,79%	7,19%	18,26%	4,68%	7,67%	1,92%	2,65%	0,14%	4,79%	1,78%	8,37%	7,04%	5,58%	1,18%	2,08%	2,07%	0,04%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	527.009	13.881	444.355	24.253	32.335	294.352	795.303	207.426	298.199	83.997	113.976	5.185	213.006	77.880	366.024	311.724	242.834	47.607	88.132	89.462	1.590
	12,32%	0,32%	10,39%	0,57%	0,76%	6,88%	18,59%	4,85%	6,97%	1,96%	2,66%	0,12%	4,98%	1,82%	8,55%	7,29%	5,68%	1,11%	2,06%	2,09%	0,04%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	512.913	10.713	435.170	24.140	26.759	263.572	780.280	200.442	272.407	83.685	113.293	4.823	218.519	79.886	368.094	306.858	243.372	46.558	86.972	84.863	2.143
	12,31%	0,26%	10,45%	0,58%	0,64%	6,33%	18,73%	4,81%	6,54%	2,01%	2,72%	0,12%	5,25%	1,92%	8,84%	7,37%	5,84%	1,12%	2,09%	2,04%	0,05%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	503.591	10.078	410.660	22.269	27.580	258.719	770.314	202.653	304.618	79.611	111.233	4.498	211.564	82.653	360.631	310.683	237.054	48.097	87.174	78.532	2.004
	12,21%	0,24%	9,96%	0,54%	0,67%	6,27%	18,68%	4,91%	7,39%	1,93%	2,70%	0,11%	5,13%	2,00%	8,74%	7,53%	5,75%	1,17%	2,11%	1,90%	0,05%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	497.312	12.167	412.144	24.563	25.767	237.986	740.307	193.555	318.674	70.902	114.344	6.292	211.615	74.847	354.087	300.738	239.900	48.951	85.740	68.243	2.631
	12,31%	0,30%	10,20%	0,61%	0,64%	5,89%	18,32%	4,79%	7,89%	1,75%	2,83%	0,16%	5,24%	1,85%	8,76%	7,44%	5,94%	1,21%	2,12%	1,69%	0,07%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	488.889	11.822	380.810	25.659	25.168	222.934	718.101	188.740	287.006	67.794	116.105	6.981	214.083	71.965	336.671	299.193	232.458	46.121	81.575	62.809	1.999
	12,58%	0,30%	9,80%	0,66%	0,65%	5,74%	18,47%	4,86%	7,38%	1,74%	2,99%	0,18%	5,51%	1,85%	8,66%	7,70%	5,98%	1,19%	2,10%	1,62%	0,05%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	480.775	11.218	367.826	25.147	22.412	214.535	687.184	184.633	258.113	73.102	117.624	5.747	219.544	71.033	332.935	303.382	230.754	41.492	76.548	58.969	1.994
	12,70%	0,30%	9,72%	0,66%	0,59%	5,67%	18,16%	4,88%	6,82%	1,93%	3,11%	0,15%	5,80%	1,88%	8,80%	8,02%	6,10%	1,10%	2,02%	1,56%	0,05%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	484.333	9.935	350.974	25.628	19.729	208.756	671.006	177.132	274.707	71.254	121.023	6.289	217.268	72.249	315.916	301.237	226.768	40.885	75.074	57.597	2.160
	12,99%	0,27%	9,41%	0,69%	0,53%	5,60%	17,99%	4,75%	7,36%	1,91%	3,24%	0,17%	5,82%	1,94%	8,47%	8,08%	6,08%	1,10%	2,01%	1,54%	0,06%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	481.725	12.552	347.222	26.717	22.316	198.890	653.516	179.199	295.799	66.610	104.287	6.076	219.546	64.659	318.739	283.059	215.610	39.532	77.026	53.251	1.640
	13,13%	0,34%	9,47%	0,73%	0,61%	5,42%	17,82%	4,89%	8,06%	1,82%	2,84%	0,17%	5,99%	1,76%	8,69%	7,72%	5,88%	1,08%	2,10%	1,45%	0,04%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	475.159	10.616	339.750	26.569	22.881	181.410	643.097	171.933	259.933	76.194	101.482	4.958	215.176	61.892	339.182	273.509	220.991	39.310	76.925	54.482	1.600
	13,21%	0,30%	9,45%	0,74%	0,64%	5,04%	17,88%	4,78%	7,23%	2,12%	2,82%	0,14%	5,98%	1,72%	9,43%	7,60%	6,14%	1,09%	2,14%	1,51%	0,04%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	475.436	10.038	329.308	28.657	19.338	170.977	634.945	175.151	236.307	76.587	103.530	2.582	198.618	58.546	326.271	269.401	219.588	43.019	72.505	52.253	1.148
	13,57%	0,29%	9,40%	0,82%	0,55%	4,88%	18,12%	5,00%	6,74%	2,19%	2,95%	0,07%	5,67%	1,67%	9,31%	7,69%	6,27%	1,23%	2,07%	1,49%	0,03%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	481.054	10.663	326.845	26.540	22.935	165.362	639.040	172.393	263.705	76.520	110.544	2.256	193.470	59.818	323.006	277.423	217.126	40.628	70.860	53.396	1.421
	13,61%	0,30%	9,25%	0,75%	0,65%	4,68%	18,08%	4,88%	7,46%	2,16%	3,13%	0,06%	5,47%	1,69%	9,14%	7,85%	6,14%	1,15%	2,00%	1,51%	0,04%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	488.835	8.864	324.251	26.397	22.966	159.658	631.730	169.909	285.576	75.490	109.275	3.664	202.423	63.967	322.708	270.014	205.221	42.349	71.801	47.434	1.164
	13,83%	0,25%	9,18%	0,75%	0,65%	4,52%	17,88%	4,81%	8,08%	2,14%	3,09%	0,10%	5,73%	1,81%	9,13%	7,64%	5,81%	1,20%	2,03%	1,34%	0,03%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	478.879	8.845	318.469	29.238	23.809	153.339	616.358	174.449	251.238	76.141	105.049	3.243	195.244	65.846	328.229	282.302	209.378	45.596	64.076	48.554	1.602
	13,76%	0,25%	9,15%	0,84%	0,68%	4,41%	17,71%	5,01%	7,22%	2,19%	3,02%	0,09%	5,61%	1,89%	9,43%	8,11%	6,02%	1,31%	1,84%	1,40%	0,05%

A = ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ
B = ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ
Γ = ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
Δ = ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ
Ε = ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ
ΣΤ = ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
Ζ = ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ. ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΩΝ
Η = ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ
Θ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ
Ι = ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
Κ = ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Λ = ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
Μ = ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ν = ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ξ = ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
Ο = ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Π = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
Ρ = ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ
Σ = ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Τ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
Υ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Σχεδιάγραμμα 4.2 : Ποσοστό Απασχολούμενων ανά κλάδο για την περίοδο Α τρίμηνο 2010 και Δ τρίμηνο 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

4.3 Ο Αντίκτυπος της Παγκόσμιας Οικονομικής Κρίσης στην Ανεργία στην Ελλάδα

Η παγκόσμια οικονομική κρίση είχε καθοριστικό αντίκτυπο και σοβαρές αρνητικές επιπτώσεις στην διαμόρφωση του φαινομένου της ανεργίας στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, τα ήδη υψηλά επίπεδα ανεργίας του 2010 (καθώς οι θέσεις εργασίας είχαν αρχίσει να μειώνονται από τα δύο προηγούμενα έτη, 2008-2009), παρουσίασαν συνεχή άνοδο κατά την περίοδο των επόμενων τεσσάρων ετών, αυξάνοντας τον αριθμό των ανέργων από τους 600 χιλιάδες σε πάνω από 1,3 εκατομμύρια. Ως ποσοστό επί του συνόλου του ενεργού εργατικού δυναμικού της χώρας, η ανεργία μπορεί να μην ανέρχεται σε εξαιρετικά υψηλά επίπεδα, καθώς το μέγιστο επίπεδο το οποίο έχει φθάσει είναι στο 14,37%, το Δ' Τρίμηνο του 2013. Ωστόσο, σε συνδυασμό και το υψηλό επίπεδο των μη οικονομικά ενεργών ατόμων, δημιουργούν μια «ασφυκτική» κατάσταση στην οικονομία της χώρας.

Αναλυτικά, ο αριθμός των ανέργων ανά τρίμηνο για την περίοδο 2010-2013 παρουσιάζεται στον παρακάτω πίνακα 4.3, ενώ μια συνοπτική απεικόνιση της ανοδικής πορείας της ανεργίας αποτυπώνεται στο σχεδιάγραμμα 4.3. Όπως φαίνεται σε αυτό η ανεργία διαγράφει μια σταθερά ανοδική πορεία με μικρά σημάδια πτώσης του ρυθμού αύξησης της το 2013.

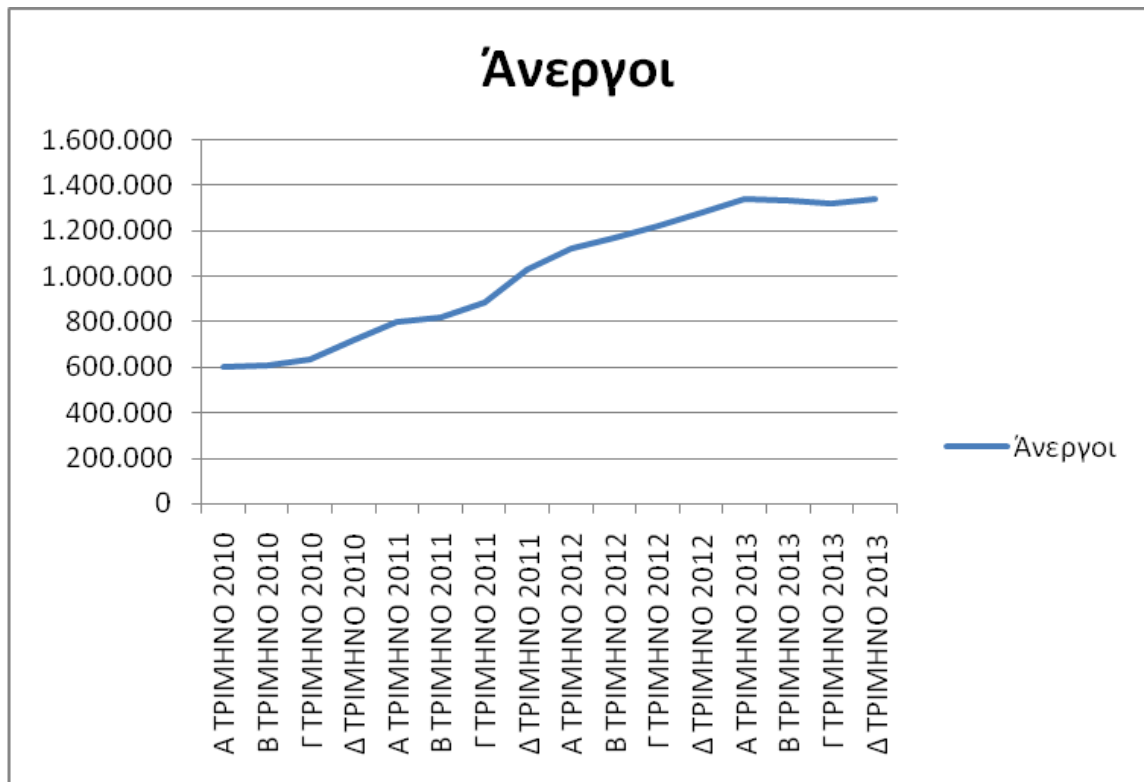
Πίνακας 4.3: Ανεργία στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ*	ΆΝΕΡΓΟΙ**	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.418.064	600.219	6,37%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.405.426	604.594	6,43%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.393.073	631.852	6,73%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.381.036	720.751	7,68%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.374.371	799.649	8,53%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.373.100	815.602	8,70%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.372.206	883.453	9,43%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	9.371.678	1.028.619	10,98%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.364.677	1.119.092	11,95%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.351.188	1.163.028	12,44%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.338.046	1.218.357	13,05%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	9.325.253	1.279.925	13,73%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.316.527	1.335.982	14,34%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.311.730	1.327.882	14,26%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.307.119	1.320.285	14,19%

Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	9.302.694	1.337.199	14,37%
*Σύνολο πληθυσμού 15 ετών και άνω			
**Άνεργοι 15 ετών και άνω			

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Σχεδιάγραμμα 4.3: Άνεργοι στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

Όσον αφορά, την κατανομή των ανέργων με βάση την ηλικία τους, όπως αυτή παρουσιάζεται και στα επίσημα στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής του παρακάτω πίνακα 4.4, το φαινόμενο της ανεργίας φαίνεται να πλήττει περισσότερο τα άτομα ηλικίας 30-44, όπου ως ποσοστό είναι σταθερά άνω του 40%. Σε απόλυτους αριθμούς από τους περίπου 242 χιλιάδες ανέργους το 2010 κατέληξαν να ανέρχονται σε 565 χιλιάδες το Δ' τρίμηνο του 2013.

Επόμενη κατηγορία ηλικιών η οποία πλήττεται από το φαινόμενο της ανεργίας είναι τα άτομα ηλικίας 45-64, όπου ξεκινά με μια αναλογία περίπου από 1 στα 5 άτομα (σύνολο περίπου 130 χιλιάδες το 2010) στις αρχές της κρίσης και στην συνέχεια φθάνει σε επίπεδα άνω του 25,5% το 2013, ενώ έπονται οι ηλικίες 25-29, όπου οι

αναλογίες ανέρχονται περίπου σε ένα στα πέντε άτομα.

Διευκρινίζεται, βέβαια, ότι τα σχετικά χαμηλά ποσοστά ανεργίας τα οποία καταγράφονται στις ηλικίες έως 29 ετών, καθώς και στις ηλικίες άνω των 65, αιτιολογούνται από το γεγονός ότι σε αυτές τις ηλικίες, συνήθως, ένα μεγάλο μέρος των ατόμων περιλαμβάνονται στην κατηγορία του μη οικονομικά ενεργού πληθυσμού, λόγω φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, στρατιωτικών υποχρεώσεων, συνταξιοδοτήσεων κλπ.

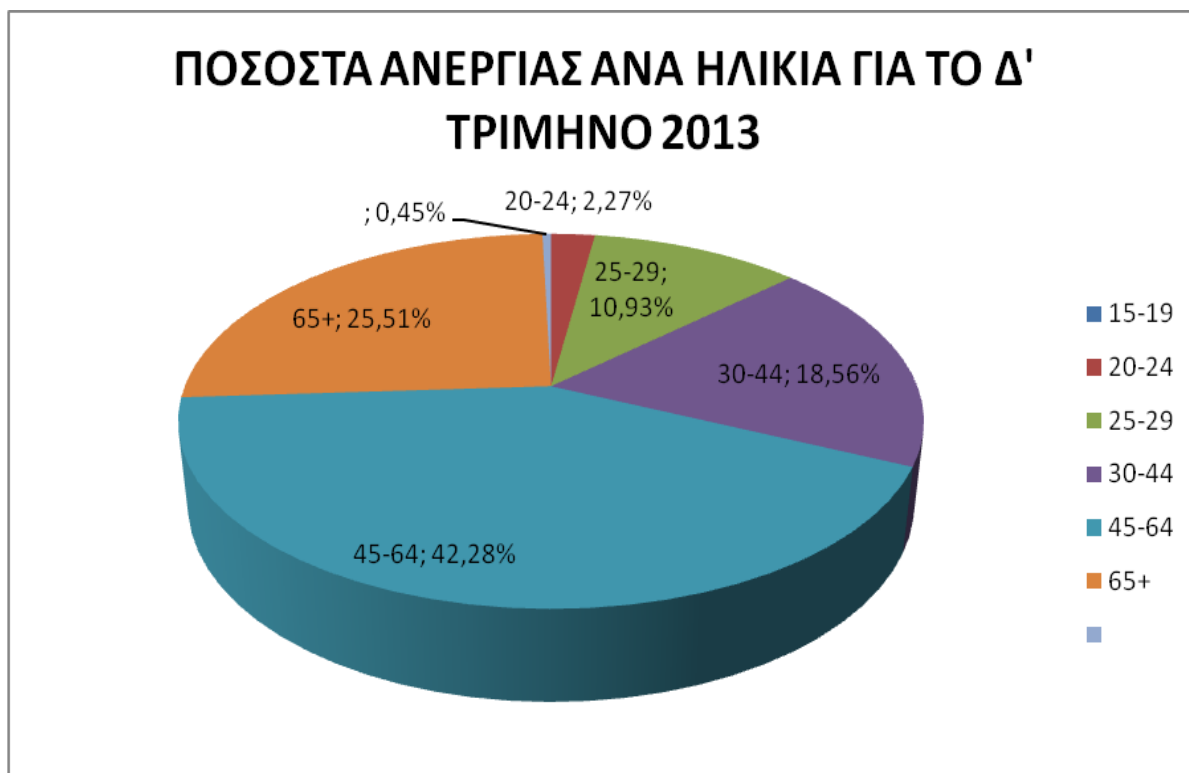
Πίνακας 4.4: Ανεργία ανά ηλικία στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	600.219	15.548	94.393	117.492	242.342	129.472	972
		2,59%	15,73%	19,57%	40,38%	21,57%	0,16%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	604.594	16.093	95.031	118.826	242.252	131.411	980
		2,66%	15,72%	19,65%	40,07%	21,74%	0,16%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	631.852	16.762	99.766	128.256	252.525	133.304	1.240
		2,65%	15,79%	20,30%	39,97%	21,10%	0,20%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	720.751	20.073	109.287	146.317	291.060	152.663	1.352
		2,78%	15,16%	20,30%	40,38%	21,18%	0,19%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	799.649	21.011	113.372	163.801	327.536	172.163	1.766
		2,63%	14,18%	20,48%	40,96%	21,53%	0,22%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	815.602	22.090	121.302	171.096	324.938	174.792	1.384
		2,71%	14,87%	20,98%	39,84%	21,43%	0,17%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	883.453	25.050	127.244	189.517	351.072	188.222	2.348
		2,84%	14,40%	21,45%	39,74%	21,31%	0,27%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	1.028.619	28.457	140.728	210.541	414.845	231.606	2.444
		2,77%	13,68%	20,47%	40,33%	22,52%	0,24%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	1.119.092	30.523	145.250	214.288	466.950	260.085	1.995
		2,73%	12,98%	19,15%	41,73%	23,24%	0,18%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	1.163.028	29.161	148.539	219.274	486.231	277.251	2.572
		2,51%	12,77%	18,85%	41,81%	23,84%	0,22%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	1.218.357	31.929	153.452	228.287	504.395	297.588	2.708
		2,62%	12,59%	18,74%	41,40%	24,43%	0,22%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	1.279.925	30.744	158.091	232.606	538.596	316.220	3.668
		2,40%	12,35%	18,17%	42,08%	24,71%	0,29%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.335.982	31.543	160.608	235.763	562.425	341.441	4.203
		2,36%	12,02%	17,65%	42,10%	25,56%	0,31%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.327.882	31.743	154.605	253.699	549.855	331.469	6.511
		2,39%	11,64%	19,11%	41,41%	24,96%	0,49%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.320.285	32.169	147.272	245.689	558.002	332.254	4.899
		2,44%	11,15%	18,61%	42,26%	25,17%	0,37%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.337.199	30.414	146.132	248.139	565.353	341.175	5.986
		2,27%	10,93%	18,56%	42,28%	25,51%	0,45%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Διαγραμματικά η κατανομή των ανέργων με βάση το κριτήριο της ηλικίας για το Δ τρίμηνο του 2013 στην Ελλάδα αποτυπώνονται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 4.4.

Σχεδιάγραμμα 4.4: Ποσοστά ανεργίας ανά ηλικία στην Ελλάδα το Δ' Τρίμηνο του 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

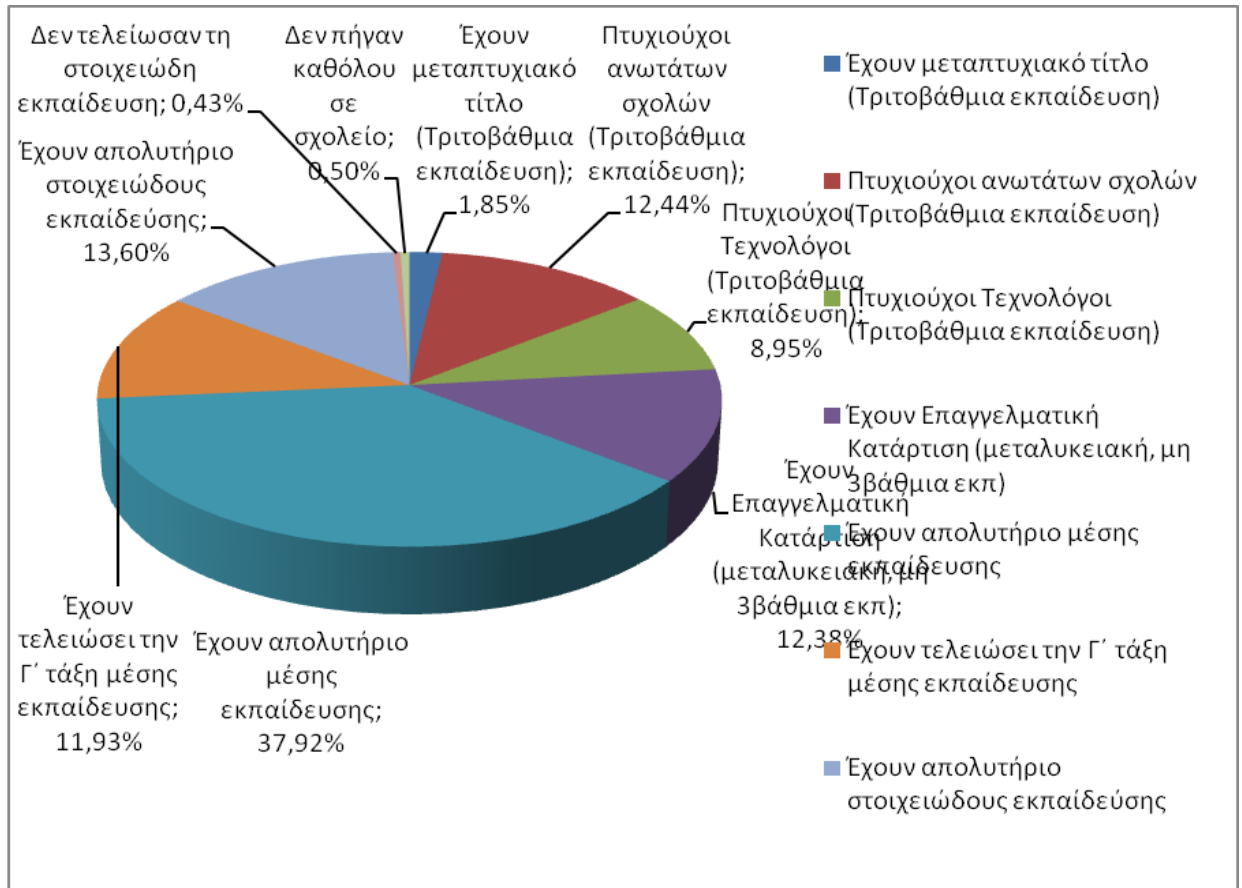
Με κριτήριο το επίπεδο εκπαίδευσης, η ανεργία σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, πλήττει κυρίως τα άτομα μέσης και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή τους απόφοιτους Γυμνασίου, Λυκείου και μεταλυκειακής – μη τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με το μεγαλύτερο βάρος να πέφτει στους απόφοιτους λυκείου. Αντίθετα χαμηλά είναι τα επίπεδα ανεργίας στα δύο άκρα των επιπέδων εκπαίδευσης, δηλαδή στα πολύ υψηλά επίπεδα εκπαίδευσης (μεταπτυχιακές σπουδές) και στα πολύ χαμηλά επίπεδα (χαμηλότερα του απολυτηρίου υποχρεωτικής εκπαίδευσης). Αναλυτικά τα στοιχεία για την περίοδο 2010-2013 παρουσιάζονται στον παρακάτω πίνακα 4.5, ενώ στο σχεδιάγραμμα 4.5 φαίνεται διαγραμματικά η κατανομή για την τελευταία περίοδο του Δ' τριμήνου του 2013.

Πίνακας 4.5: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Ελλάδα κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι Τεχνολογικών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη 3βάθμια εκπ)	Έχουν απολυτήρριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	8.657	62.890	46.978	73.456	221.638	82.190	97.239	3.195	3.976
	1,44%	10,48%	7,83%	12,24%	36,93%	13,69%	16,20%	0,53%	0,66%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	8.966	71.025	50.775	79.168	213.003	77.165	95.945	3.797	4.750
	1,48%	11,75%	8,40%	13,09%	35,23%	12,76%	15,87%	0,63%	0,79%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	9.202	81.943	55.183	83.853	224.834	76.628	92.351	3.020	4.838
	1,46%	12,97%	8,73%	13,27%	35,58%	12,13%	14,62%	0,48%	0,77%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	10.288	85.477	61.808	89.673	264.910	92.142	107.341	3.101	6.010
	1,43%	11,86%	8,58%	12,44%	36,75%	12,78%	14,89%	0,43%	0,83%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	12.597	93.986	67.865	95.885	296.883	99.853	123.082	3.922	5.577
	1,58%	11,75%	8,49%	11,99%	37,13%	12,49%	15,39%	0,49%	0,70%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	12.362	102.062	71.412	99.733	294.669	96.953	122.560	5.241	10.612
	1,52%	12,51%	8,76%	12,23%	36,13%	11,89%	15,03%	0,64%	1,30%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	13.207	121.649	78.103	108.259	325.308	101.180	126.138	3.922	5.686
	1,49%	13,77%	8,84%	12,25%	36,82%	11,45%	14,28%	0,44%	0,64%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	17.580	129.787	92.034	119.629	383.342	122.598	151.905	4.671	7.074
	1,71%	12,62%	8,95%	11,63%	37,27%	11,92%	14,77%	0,45%	0,69%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	18.480	137.690	100.355	128.946	412.761	138.122	170.677	4.932	7.130
	1,65%	12,30%	8,97%	11,52%	36,88%	12,34%	15,25%	0,44%	0,64%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	21.410	140.433	100.318	138.273	439.317	136.833	176.698	3.438	6.308
	1,84%	12,07%	8,63%	11,89%	37,77%	11,77%	15,19%	0,30%	0,54%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	20.479	146.135	108.709	146.355	457.820	146.451	181.493	3.698	7.217
	1,68%	11,99%	8,92%	12,01%	37,58%	12,02%	14,90%	0,30%	0,59%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	23.340	140.176	111.257	158.793	479.200	162.101	194.336	3.516	7.206
	1,82%	10,95%	8,69%	12,41%	37,44%	12,66%	15,18%	0,27%	0,56%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	22.664	152.070	110.383	158.701	505.367	176.124	198.498	4.359	7.815
	1,70%	11,38%	8,26%	11,88%	37,83%	13,18%	14,86%	0,33%	0,58%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	21.621	154.952	120.632	156.221	505.410	165.828	189.946	4.873	8.400
	1,63%	11,67%	9,08%	11,76%	38,06%	12,49%	14,30%	0,37%	0,63%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	26.074	164.467	119.230	158.886	500.168	161.885	176.719	5.310	7.548
	1,97%	12,46%	9,03%	12,03%	37,88%	12,26%	13,38%	0,40%	0,57%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	24.786	166.354	119.670	165.496	507.089	159.528	181.889	5.757	6.630
	1,85%	12,44%	8,95%	12,38%	37,92%	11,93%	13,60%	0,43%	0,50%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Σχεδιάγραμμα 4.5 : Κατανομή ανέργων κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Ελλάδα το Δ' τρίμηνο 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

ΜΕΡΟΣ ΙΙ

ΕΜΠΕΙΡΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013

5.1 Εισαγωγή

Με αφορμή όλα όσα αναφέρθηκαν και αναλύθηκαν στο θεωρητικό μέρος της παρούσας εργασίας, στην ενότητα της εμπειρικής διερεύνησης θα γίνει μια προσπάθεια παρουσίασης του επιπέδου της επίδρασης που δημιούργησε η σημαντική αυτή οικονομική κρίση την οποία βιώνει η Ελλάδα, στους τομείς της απασχόλησης και της ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης.

Η Περιφέρεια Κρήτης είναι μία από τις 13 περιφέρειες της Ελλάδας. Περιλαμβάνει κυρίως τη νήσο Κρήτη, αλλά και μικρότερα νησιά όπως τη Γαύδο, τη Γαυδοπούλα, τη Δία, τη Χρυσή, το Κουφονήσι και τις νήσους Διονυσάδες²⁵. Η έκταση της Περιφέρειας είναι 8.336 χλμ², καταλαμβάνοντας την 9^η θέση στην Ελλάδα, ενώ από την σκοπιά του πληθυσμού αυτός ανέρχεται – σύμφωνα με την απογραφή του 2011- σε 623.025 κατοίκους, καταλαμβάνοντας την 8^η θέση πανελλήνια. Η πυκνότητα του πληθυσμού είναι 74,74 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο, η οποία την κατατάσσει στην 4^η θέση πανελλήνια.

Το κατά κεφαλήν εισόδημα της Περιφέρειας (12.753 εκατομμύρια € ή 5,5% ΑΕΠ της χώρας) αντιστοιχούσε το 2009 στο 90% του μέσου της χώρας καταλαμβάνοντας την 5η θέση μεταξύ των 13 περιφερειών, ενώ σε ευρωπαϊκό επίπεδο, το κατά κεφαλήν ΑΕΠ – κατά την ίδια χρονιά- ανερχόταν σε 85% του μέσου των 27 χωρών της Ε.Ε, καταλαμβάνοντας την 170η θέση μεταξύ των περιφερειών της Ε.Ε. Γενικά, η περιφερειακή οικονομία – κυρίως μετά την έναρξη της οικονομικής κρίσης- χαρακτηρίζεται από εξωστρέφεια καθώς τόσο ο τουρισμός όσο και σημαντικό τμήμα της αγροτικής παραγωγής απευθύνεται στις διεθνείς αγορές²⁶.

Έτσι, στο κεφάλαιο 5 της παρούσας εργασίας, θα πραγματοποιηθεί μια στατιστική παρουσίαση και ανάλυση της Απασχόλησης για την Περιφέρεια της Κρήτης κατά την δύσκολη περίοδο που διανύεται της οικονομικής κρίσης (2010 – 2013), ενώ

²⁵ΒΙΚΙΠΑΙΔΕΙΑ, διαθέσιμο στο <http://el.wikipedia.org>

²⁶Περιφέρεια Κρήτης, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης, διαθέσιμο στο www.pepkritis.gr

το επόμενο κεφάλαιο (Κεφάλαιο 6) θα γίνει, αντίστοιχα, για την Ανεργία.

Τα στατιστικά στοιχεία προήλθαν κατόπιν επεξεργασίας από τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής, τα οποία απεστάλησαν από την Υπηρεσία ειδικά για το σκοπό της παρούσας πτυχιακής εργασίας. Τονίζεται ότι τα ποσοστά απασχόλησης και ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης για την υπό μελέτη περίοδο προέκυψαν σε σχέση με το σύνολο του -εν δυνάμει- ενεργού πληθυσμού, δηλαδή του συνολικού πληθυσμού ηλικίας 15 ετών και άνω.

5.2 Απασχόληση κατά Φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης

Όπως ειπώθηκε και τόσο στο Κεφάλαιο 2 της Απασχόλησης, όσο και στο Κεφάλαιο 3 της Ανεργίας, το σύνολο του ενεργού πληθυσμού αποτελείται από τους απασχολούμενους, τους ανέργους και τα μη οικονομικά ενεργά άτομα. Στην παρούσα ενότητα, θα παρουσιαστούν στατιστικά στοιχεία για την πρώτη ομάδα του ενεργού πληθυσμού, δηλαδή τα άτομα αυτά τα οποία κατέχουν εργασία - απασχόληση σε μόνιμη βάση, είτε ως μισθωτοί, είτε ως αυτοαπασχολούμενοι, στην περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013. Τα στατιστικά στοιχεία παρουσιάζονται ανά τρίμηνο για κάθε έτος.

Στο παρακάτω πίνακα 5.1, αποτυπώνονται τα επίπεδα απασχόλησης στην Κρήτη, ανά τρίμηνο, για την περίοδο 2010-2013. Όπως φαίνεται η τάση της πορείας των απασχολούμενων ακολουθεί μια πτωτική πορεία, παρουσιάζοντας παράλληλα εποχιακά скаμπανεβάσματα. Το φαινόμενο αυτό είναι απόλυτα λογικό, λόγω της εποχιακής ζήτησης στην αγορά εργασίας προσωπικού το οποίο θα εργαστεί κατά την διάρκεια της τουριστικής περιόδου. Και η Κρήτη αποτελεί ένα από τους ισχυρότερους πόλους έλξης τουριστών όχι μόνο πανελλήνια, αλλά και παγκόσμια.

Αναλυτικότερα, το σύνολο του ενεργού πληθυσμού στην Κρήτη κυμαίνεται σταθερά πάνω από τους 510 χιλιάδες, με αυτό, όμως, να βαίνει μειούμενο κατά την διάρκεια των τεσσάρων υπό εξέταση ετών, ίσως λόγω των μαζικών συνταξιοδοτήσεων που πραγματοποιήθηκαν κατά την ίδια περίοδο, εξ' αιτίας του φόβου των εργαζομένων για αύξηση των ορίων συνταξιοδότησης και μείωσης των συντάξεων στους επερχόμενους «καινούριους» συνταξιούχους. Έτσι, από τις 517 χιλιάδες ενεργού πληθυσμό το 2011, ο αριθμός τους έπεσε σε 514,77 χιλιάδες το 2013 (πτώση της τάξης του 0,26%).

Από την άλλη πλευρά, οι απασχολούμενοι, κατά την ίδια περίοδο, από τους, περίπου, 269 χιλιάδες το Γ τρίμηνο του 2010, κατέληξαν να απασχολούνται μόλις 210 χιλιάδες το τελευταίο τρίμηνο του 2013, μειώνοντας το ποσοστό επί του ενεργού πληθυσμού από το 52% σε μόλις 41%. Γίνεται, λοιπόν αντιληπτό ότι η μείωση των ατόμων που απασχολούνται ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη από την αντίστοιχη μείωση που πραγματοποιήθηκε στον ενεργό πληθυσμό.

Πίνακας 5.1 : Απασχόληση στην Περιφέρεια της Κρήτης της περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	516.103	254.700	49,35%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	516.029	262.652	50,90%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	515.962	268.776	52,09%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	515.905	256.604	49,74%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	516.145	248.582	48,16%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	516.673	257.290	49,80%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	517.215	252.158	48,75%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	517.764	235.273	45,44%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	517.980	221.718	42,80%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	517.865	220.544	42,59%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	517.761	235.908	45,56%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	517.670	217.514	42,02%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	517.213	208.561	40,32%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	516.385	220.080	42,62%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	515.573	220.340	42,74%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	514.771	210.050	40,80%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Όσον αφορά, τα επιμέρους στοιχεία ανά φύλο (Πίνακας 5.2), παρότι η πλειοψηφία του ενεργού πληθυσμού είναι γυναίκες, η συντριπτική πλειοψηφία των απασχολούμενων είναι ανδρικός πληθυσμός. Πιο συγκεκριμένα, οι άνδρες απασχολούμενοι ανέρχονταν σε πάνω από 150 χιλιάδες κατά τα πρώτα χρόνια της οικονομικής κρίσης, ενώ αντίστοιχα οι γυναίκες ανέρχονται σε πάνω από 100 χιλιάδες. Κατά τις καλοκαιρινές περιόδους ο αριθμός αυξάνονταν, ενώ κατά τους χειμερινούς μήνες τα επίπεδα απασχόλησης μειώνονταν. Ωστόσο, όσο η Ελλάδα εισέρχονταν όλο και περισσότερο στην κρίση και στην ύφεση, τα επίπεδα απασχόλησης κινούνταν πτωτικά και στα δύο φύλα, με αποτέλεσμα οι άνδρες απασχολούμενοι να μειωθούν σε 121,4

χιλιάδες και οι γυναίκες 88,6 χιλιάδες.

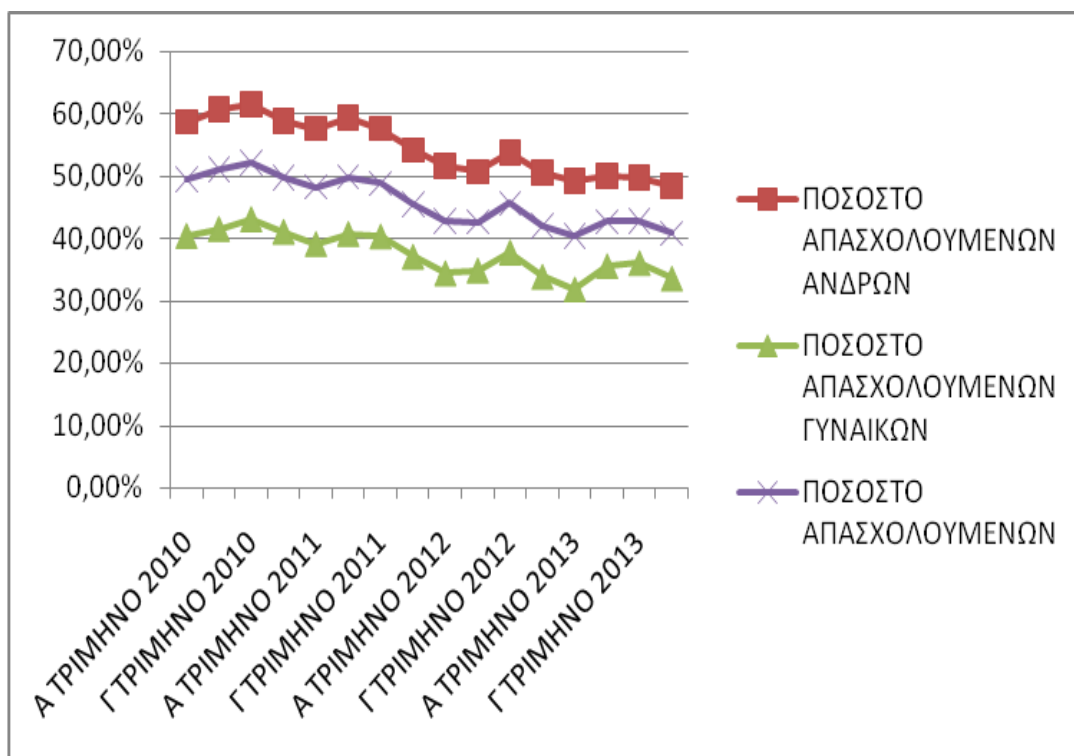
Πίνακας 5.2 : Απασχόληση ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης της περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΑΝΔΡΕΣ			ΓΥΝΑΙΚΕΣ		
	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΑΝΔΡΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΔΡΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	253.512	148.723	58,67%	262.592	105.977	40,36%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	253.316	153.772	60,70%	262.713	108.880	41,44%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	253.124	155.743	61,53%	262.838	113.033	43,00%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	252.942	148.777	58,82%	262.964	107.828	41,00%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	252.871	145.705	57,62%	263.274	102.876	39,08%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	252.912	150.012	59,31%	263.761	107.277	40,67%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	252.963	145.739	57,61%	264.252	106.418	40,27%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	253.017	137.151	54,21%	264.747	98.123	37,06%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	252.899	130.439	51,58%	265.081	91.280	34,43%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	252.613	128.003	50,67%	265.252	92.542	34,89%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	252.335	135.772	53,81%	265.425	100.136	37,73%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	252.064	127.587	50,62%	265.606	89.927	33,86%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	251.781	123.976	49,24%	265.432	84.585	31,87%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	251.484	125.860	50,05%	264.901	94.220	35,57%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	251.194	125.077	49,79%	264.380	95.264	36,03%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	250.908	121.417	48,39%	263.863	88.633	33,59%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Διαγραμματικά, η σαφής εικόνα μείωσης της απασχόλησης τόσο στο σύνολο όσο και στα δύο φύλα μεμονωμένα, φαίνεται παρακάτω στο σχεδιάγραμμα 5.1, όπου παρουσιάζονται τα ποσοστά απασχόλησης για τα έτη 2010-2013. Και οι τρεις καμπύλες απασχόλησης (συνολικά απασχολούμενοι, άνδρες απασχολούμενοι και γυναίκες απασχολούμενες) κινούνται πτωτικά, καταγράφοντας ωστόσο τις εποχιακές αναστροφές κατά την τουριστική περίοδο.

Σχεδιάγραμμα 5.1 : Ποσοστό απασχολούμενων συγκεντρωτικά και ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

5.3 Απασχόληση κατά Ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης

Οι κατηγορίες ηλικιών στις οποίες χωρίζονται οι απασχολούμενοι είναι τα διαστήματα: 15-19, 20-24, 25-29, 30-44, 45-64 και 65 και άνω.

Το διάστημα ηλικιών το οποίο θεωρείται ως το πιο αποδοτικό στην Περιφέρεια της Κρήτης είναι οι ηλικίες 30 – 44. Όπως αποτυπώνεται και στους δύο παρακάτω πίνακες 5.3 (για τους άνδρες) και 5.4 (για τις γυναίκες), αυτές οι ηλικίες παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά απασχόλησης τόσο στους άνδρες, όσο και στις γυναίκες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν επηρεάζεται από τις συνθήκες της κρίσης. Πιο αναλυτικά, στους άνδρες τα ποσοστά απασχόλησης στις ηλικίες 30-44 ξεκινούν από 91% (την καλοκαιρινή περίοδο του 2010) και λόγω της αρνητικής επίδρασης από την κρίση μειώνονται σε 75%, το Δ' Τρίμηνο του 2013. Αντίστοιχα, στις γυναίκες τα ποσοστά απασχόλησης κυμαίνονται από 70% (το Γ' Τρίμηνο του 2010) έως 52% (το Α' Τρίμηνο του 2013).

Επόμενη βαθμίδα καλύτερων ηλικιών είναι οι ηλικίες 25-29 και 45-64 με τους

άνδρες να υπερέχουν ελαφρώς στην δεύτερη κατηγορία ηλικιών και τις γυναίκες στην πρώτη. Τέλος, ακολουθούν οι ηλικίες 20-24 και ουραγοί στην απασχόληση έρχονται οι πολύ νέοι (15-19) και οι ηλικίες οι οποίες είναι ένα βήμα πριν την συνταξιοδότηση (άνω των 65).

Πίνακας 5.3: Απασχολούμενοι άνδρες κατά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΑΝΔΡΩΝ						
	ΗΛΙΚΙΑ	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.934	16.996	26.217	70.802	71.319	48.244
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.600	8.326	18.716	62.132	52.554	5.395
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	49%	71%	88%	74%	11%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.802	16.922	26.267	70.394	71.480	48.450
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.160	8.629	20.389	64.305	54.008	5.280
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	51%	78%	91%	76%	11%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.522	16.999	23.536	72.774	71.637	48.656
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.806	8.667	18.904	66.144	54.285	5.937
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	9%	51%	80%	91%	76%	12%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.718	16.601	22.740	73.220	71.800	48.863
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.246	7.898	16.365	62.905	53.853	6.509
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	48%	72%	86%	75%	13%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.415	17.704	22.964	72.677	71.977	49.134
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.161	7.699	15.651	61.187	53.179	6.829
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	43%	68%	84%	74%	14%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.489	17.433	22.245	73.103	72.174	49.468
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.763	7.875	15.263	63.564	54.816	6.732
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	10%	45%	69%	87%	76%	14%

Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.319	17.407	22.230	72.830	72.370	49.807
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	2.027	7.749	14.730	62.742	52.431	6.060
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	11%	45%	66%	86%	72%	12%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.709	15.821	22.187	72.585	72.569	50.146
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.666	6.591	13.436	59.896	50.476	5.086
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	42%	61%	83%	70%	10%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	19.483	15.879	22.106	72.225	72.749	50.457
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.440	6.717	13.415	55.065	48.326	5.475
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	42%	61%	76%	66%	11%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.309	16.914	22.292	71.446	72.913	50.739
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.194	7.521	13.601	54.739	46.886	4.062
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	44%	61%	77%	64%	8%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	17.188	17.894	21.424	71.726	73.077	51.025
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.363	7.616	13.510	59.356	50.064	3.862
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	43%	63%	83%	69%	8%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	16.462	18.481	20.937	71.631	73.241	51.312
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.102	5.699	11.668	57.072	47.959	4.086
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	31%	56%	80%	65%	8%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.133	16.668	19.490	72.599	73.377	51.514
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.166	4.630	10.601	56.123	47.729	3.727
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	28%	54%	77%	65%	7%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.419	16.236	19.339	72.374	73.482	51.634
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.223	5.367	10.902	56.849	47.618	3.901
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	33%	56%	79%	65%	8%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.773	15.738	17.506	73.833	73.591	51.753
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	1.177	5.072	10.311	57.368	47.493	3.656
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	32%	59%	78%	65%	7%

Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	18.114	16.253	18.180	72.788	73.697	51.876
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	938	4.823	11.255	54.415	46.472	3.513
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	5%	30%	62%	75%	63%	7%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Πίνακας 5.4: Απασχολούμενες γυναίκες κατά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013

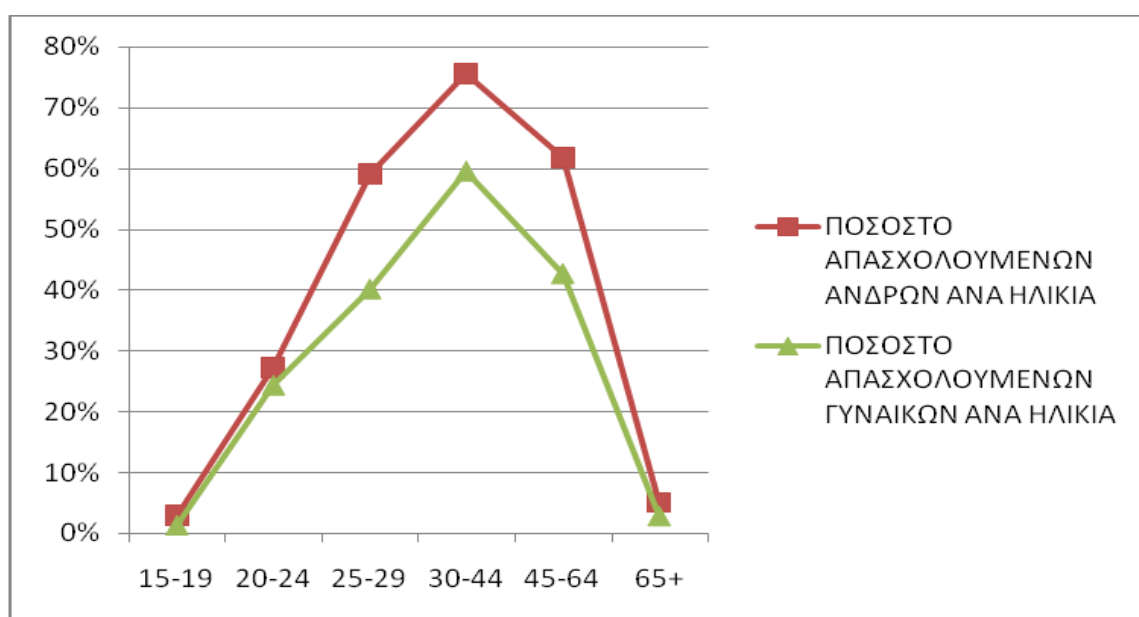
ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ						
	ΗΛΙΚΙΑ	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	18.203	17.953	22.534	72.967	72.566	58.369
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1.010	6.273	12.592	45.463	38.111	2.529
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	35%	56%	62%	53%	4%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	18.446	17.572	21.700	73.596	72.850	58.548
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	608	5.867	13.691	48.534	37.730	2.451
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	3%	33%	63%	66%	52%	4%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	18.063	17.817	19.804	75.288	73.132	58.734
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	749	4.925	12.013	52.678	40.031	2.637
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	4%	28%	61%	70%	55%	4%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	17.570	18.172	18.834	76.054	73.418	58.916
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	498	5.680	10.685	49.576	39.025	2.363
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	3%	31%	57%	65%	53%	4%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	16.067	19.551	18.785	75.966	73.732	59.173
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	384	5.098	10.002	47.100	37.447	2.845
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	2%	26%	53%	62%	51%	5%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	15.768	19.738	20.405	74.272	74.077	59.501
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	262	5.469	11.651	47.329	39.914	2.652
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	2%	28%	57%	64%	54%	4%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	16.366	19.031	20.106	74.498	74.420	59.831
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	497	4.853	10.268	48.141	40.778	1.881
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	3%	26%	51%	65%	55%	3%

Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	17.224	18.063	20.418	74.113	74.768	60.162
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	524	3.926	9.136	44.083	38.388	2.066
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	3%	22%	45%	59%	51%	3%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	19.039	16.152	20.590	73.715	75.119	60.465
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	478	3.105	8.013	40.998	36.991	1.694
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	3%	19%	39%	56%	49%	3%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	19.311	15.799	21.096	72.835	75.473	60.738
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	398	3.022	9.299	42.524	35.944	1.356
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	2%	19%	44%	58%	48%	2%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	20.534	14.495	22.311	71.245	75.830	61.010
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	237	3.501	11.735	45.890	37.494	1.280
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	1%	24%	53%	64%	49%	2%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	19.825	15.123	22.525	70.659	76.189	61.285
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	131	3.697	10.237	40.323	33.908	1.630
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	1%	24%	45%	57%	45%	3%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	21.424	13.386	22.906	69.800	76.410	61.506
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	122	3.476	9.543	36.328	33.558	1.560
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	1%	26%	42%	52%	44%	3%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	20.043	14.571	22.121	70.004	76.489	61.673
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	219	4.758	10.346	40.239	36.941	1.717
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	1%	33%	47%	57%	48%	3%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	20.341	14.078	21.354	70.195	76.569	61.843
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	339	4.193	10.902	43.281	34.857	1.691
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	2%	30%	51%	62%	46%	3%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	18.171	16.053	21.128	69.848	76.649	62.014
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	239	3.908	8.478	41.567	32.695	1.747
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	1%	24%	40%	60%	43%	3%
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	264	3.291	8.621	40.561	34.355	818
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	2%	20%	43%	59%	44%	1%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Όσον αφορά, τις διαφορές που υπάρχουν μεταξύ ανδρών και γυναικών ανά ηλικίες, τα ποσοστά απασχόλησης των ανδρών είναι υψηλότερα σε κάθε κατηγορία, ως αποτέλεσμα της γενικότερης υπεροχής ως προς την απασχόληση των ανδρών. Ενδεικτικά αυτής της κατάστασης, παρατίθεται το διάγραμμα 5.2, όπου παρουσιάζονται οι καμπύλες απασχόλησης ανά κατηγορία ηλικιών για το Δ' Τρίμηνο του 2013, όπου φαίνεται ευκρινώς αυτή η διαφορά.

Σχεδιάγραμμα 5.2: Ποσοστό απασχολούμενων ανδρών και γυναικών ανά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης το Δ' Τρίμηνο του 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

5.4 Απασχόληση κατά Επίπεδο Εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης

Οι απασχολούμενοι ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης το οποίο έχουν κατηγοριοποιούνται ως εξής :

- Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Πτυχιούχοι Τεχνολόγοι (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)

- Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης
- Έχουν τελειώσει την Γ΄ τάξη μέσης εκπαίδευσης
- Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης
- Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση
- Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο

Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, όπως αυτά αποτυπώνονται στον Πίνακα 5.5, στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά τα έτη 2010-2013, η πλειοψηφία των απασχολούμενων είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή αυτοί που έχουν απολυτήριο λυκείου. Σχεδόν ένας στους τρεις απασχολούμενους προέρχεται από αυτήν την κατηγορία εκπαίδευσης. Ωστόσο, ενώ το 2010 αυτοί ανέρχονταν πάνω από 80 χιλιάδες, η πορεία έως το 2013 είναι σταθερά καθοδική φθάνοντας το 2013 να μειωθούν σε 66 χιλιάδες.

Ως δεύτερη κατηγορία απασχολούμενων είναι η κατηγορία αυτών που έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης, στην οποία και πάλι, το 2010, περίπου ένας στους τρεις απασχολούμενους ήταν απόφοιτοι δημοτικού σχολείου. Σε αυτή την κατηγορία βέβαια κάνει ιδιαίτερη εντύπωση η τεράστια μείωση που παρουσιάζει κατά τα τελευταία τέσσερα έτη. Πιο συγκεκριμένα, ενώ το 2010 οι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου ανέρχονταν σε 74 χιλιάδες, στο τέλος του 2013 έφθασαν τους 40 χιλιάδες, δηλαδή ο αριθμός τους ελαττώθηκε σχεδόν στο μισό.

Επόμενη κατηγορία απασχόλησης -ως προς το επίπεδο εκπαίδευσης – είναι οι απασχολούμενοι ανώτατης πανεπιστημιακής εκπαίδευσης με αριθμούς που κυμαίνονται από 26 έως 31 χιλιάδες, ενώ επόμενες κατηγορίες είναι αυτοί οι οποίοι έχουν τελειώσει την Γ΄ τάξη μέσης εκπαίδευσης και οι απόφοιτοι τεχνολογικής εκπαίδευσης. Βασικό χαρακτηριστικό αυτών των δύο κατηγοριών αποτελεί η σχετικά μικρή διακύμανση η οποία υπάρχει μεταξύ των ετών 2010 – 2013 οι οποίες πιθανότατα οφείλονται περισσότερο στις εποχιακές διακυμάνσεις που παρατηρούνται κατά την διάρκεια του έτους, και ίσως λιγότερο στις συνθήκες της οικονομικής κρίσης.

Τέλος, κατατάσσονται οι «κατηγορίες των άκρων», δηλαδή οι απασχολούμενοι οι οποίοι έχουν πολύ υψηλό επίπεδο (μεταπτυχιακό τίτλο) ή πολύ χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (δεν έχουν τελειώσει στοιχειώδους εκπαίδευση ή δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο)

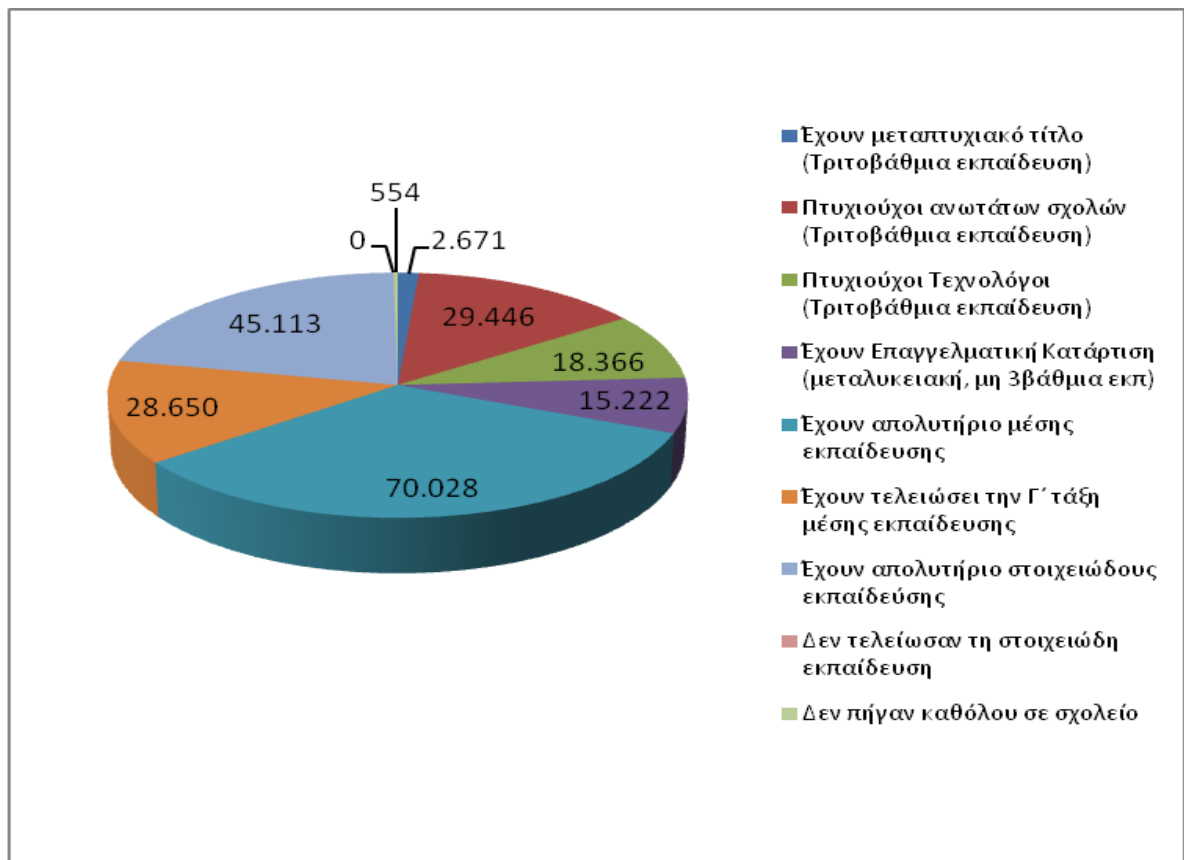
Πίνακας 5.5: Απασχολούμενοι κατά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτ/θμια εκπαίδ.)	Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτ/θμια εκπαίδ.)	Πτυχιούχοι Τεχνολόγοι (Τριτ/θμια εκπαίδ.)	Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη τριτ/βάθμια εκπαίδ.)	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	1.619	30.899	23.130	12.658	82.562	27.805	74.663	985	380
	0,64%	12,13%	9,08%	4,97%	32,42%	10,92%	29,31%	0,39%	0,15%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	1.541	31.964	23.266	13.515	86.006	29.641	75.052	1.400	268
	0,59%	12,17%	8,86%	5,15%	32,75%	11,29%	28,57%	0,53%	0,10%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	1.675	29.747	23.640	15.202	87.544	33.834	75.790	1.069	276
	0,62%	11,07%	8,80%	5,66%	32,57%	12,59%	28,20%	0,40%	0,10%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	2.569	30.190	23.465	14.515	78.705	30.634	75.327	907	292
	1,00%	11,77%	9,14%	5,66%	30,67%	11,94%	29,36%	0,35%	0,11%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	2.945	29.835	24.156	13.935	76.748	29.110	70.848	818	185
	1,18%	12,00%	9,72%	5,61%	30,87%	11,71%	28,50%	0,33%	0,07%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	2.720	30.892	23.211	13.918	83.595	32.071	69.620	965	299
	1,06%	12,01%	9,02%	5,41%	32,49%	12,46%	27,06%	0,37%	0,12%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	3.123	29.723	23.200	16.079	81.006	32.161	66.020	531	314
	1,24%	11,79%	9,20%	6,38%	32,13%	12,75%	26,18%	0,21%	0,12%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	2.951	28.422	23.109	14.812	75.917	30.683	58.768	280	332
	1,25%	12,08%	9,82%	6,30%	32,27%	13,04%	24,98%	0,12%	0,14%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	2.497	26.580	22.961	14.423	75.697	26.503	52.855	92	111
	1,13%	11,99%	10,36%	6,50%	34,14%	11,95%	23,84%	0,04%	0,05%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	2.799	24.589	21.878	16.343	76.960	27.642	49.241	639	453
	1,27%	11,15%	9,92%	7,41%	34,90%	12,53%	22,33%	0,29%	0,21%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	2.267	24.794	23.753	17.935	82.889	30.787	52.785	79	618
	0,96%	10,51%	10,07%	7,60%	35,14%	13,05%	22,38%	0,03%	0,26%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	2.522	25.906	20.782	17.248	71.872	28.235	50.652	81	215
	1,16%	11,91%	9,55%	7,93%	33,04%	12,98%	23,29%	0,04%	0,10%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	2.149	28.931	19.378	16.509	68.261	26.227	46.876	0	230
	1,03%	13,87%	9,29%	7,92%	32,73%	12,58%	22,48%	0,00%	0,11%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.527	30.199	18.497	18.105	72.880	28.859	49.647	0	365
	0,69%	13,72%	8,40%	8,23%	33,12%	13,11%	22,56%	0,00%	0,17%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	1.594	28.698	18.388	17.164	74.510	30.954	48.560	0	473
	0,72%	13,02%	8,35%	7,79%	33,82%	14,05%	22,04%	0,00%	0,21%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	2.671	29.446	18.366	15.222	70.028	28.650	45.113	0	554
	1,27%	14,02%	8,74%	7,25%	33,34%	13,64%	21,48%	0,00%	0,26%
	1,97%	12,81%	10,26%	8,63%	32,25%	15,34%	18,07%	0,22%	0,45%

Πηγή: Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Υπηρεσία

Ενδεικτικά όλων όσο αναφέρθηκαν παραπάνω αποτελεί το παρακάτω σχεδιάγραμμα 5.3, όπου παρουσιάζεται η κατανομή των απασχολούμενων ανά επίπεδο εκπαίδευσης το Δ' Τρίμηνο του 2013

Σχεδιάγραμμα 5.3: Επίπεδο εκπαίδευσης απασχολούμενων στην Περιφέρεια της Κρήτης το Δ' Τρίμηνο του 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

5.5 Απασχόληση κατά κλάδο στην Περιφέρεια της Κρήτης

Οι κλάδοι δραστηριότητας στους οποίους υπάγονται οι απασχολούμενοι κατανέμονται ως ακολούθως:

A. Γεωργία, Δασοκομία και Αλιεία

B. Ορυχεία και Λατομεία

Γ. Μεταποίηση

Δ. Παροχή Ηλεκτρικού Ρεύματος, Φυσικού Αερίου, Ατμού και Κλιματισμού

Ε. Παροχή Νερού, Επεξεργασία Λυμάτων, Διαχείριση Αποβλήτων και Δραστηριότητες Εξυγίανσης

- ΣΤ. Κατασκευές
- Z. Χονδρικό και Λιανικό Εμπόριο, Επισκευή Μηχανοκίνητων Οχημάτων και Μοτοσικλετών
- Η. Μεταφορά και Αποθήκευση
- Θ. Δραστηριότητες Υπηρεσιών Παροχής Καταλύματος και Υπηρεσιών Εστίασης
- Ι. Ενημέρωση και Επικοινωνία
- Κ. Χρηματοπιστωτικές και Ασφαλιστικές Δραστηριότητες
- Λ. Διαχείριση Ακίνητης Περιουσίας
- Μ. Επαγγελματικές, Επιστημονικές και Τεχνικές Δραστηριότητες
- Ν. Διοικητικές και Υποστηρικτικές Δραστηριότητες
- Ξ. Δημόσια Διοίκηση και Άμυνα. Υποχρεωτική Κοινωνική Ασφάλιση
- Ο. Εκπαίδευση
- Π. Δραστηριότητες Ανθρώπινης Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας
- Ρ. Τέχνες, Διασκέδαση και Ψυχαγωγία
- Σ. Άλλες Δραστηριότητες Παροχής Υπηρεσιών
- Τ. Δραστηριότητες Νοικοκυριών ως Εργοδοτών
- Υ. Δραστηριότητες Εξωδαφικών Οργανισμών και Φορέων

Στον παρακάτω Πίνακα 5.6, παρουσιάζεται ο αριθμός των απασχολούμενων ανά κλάδο δραστηριότητας για την περίοδο 2010-2013. Όπως γίνεται αντιληπτό από τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, ο κλάδος της Γεωργίας, Δασοκομίας και Αλιείας, δηλαδή ο πρωτογενής τομέας απασχόλησης αποτελεί τον βασικότερο κλάδο απασχόλησης, καθώς μέχρι και το 2013 συνεχώς βρίσκεται στην πρώτη θέση κατάταξης μεταξύ των διάφορων κλάδων δραστηριότητας. Πιο συγκεκριμένα, στον εν λόγω κλάδο το 2010 απασχολούνταν 55 χιλιάδες άτομα, δηλαδή περίπου ένας στους πέντε. Ο αριθμός αυτός κατά την διάρκεια των ετών μειώνεται, χωρίς αυτό να μεταβάλει την δυναμική την συμβολή και την χρησιμότητα του πρωτογενή τομέα στον τομέα της απασχόλησης.

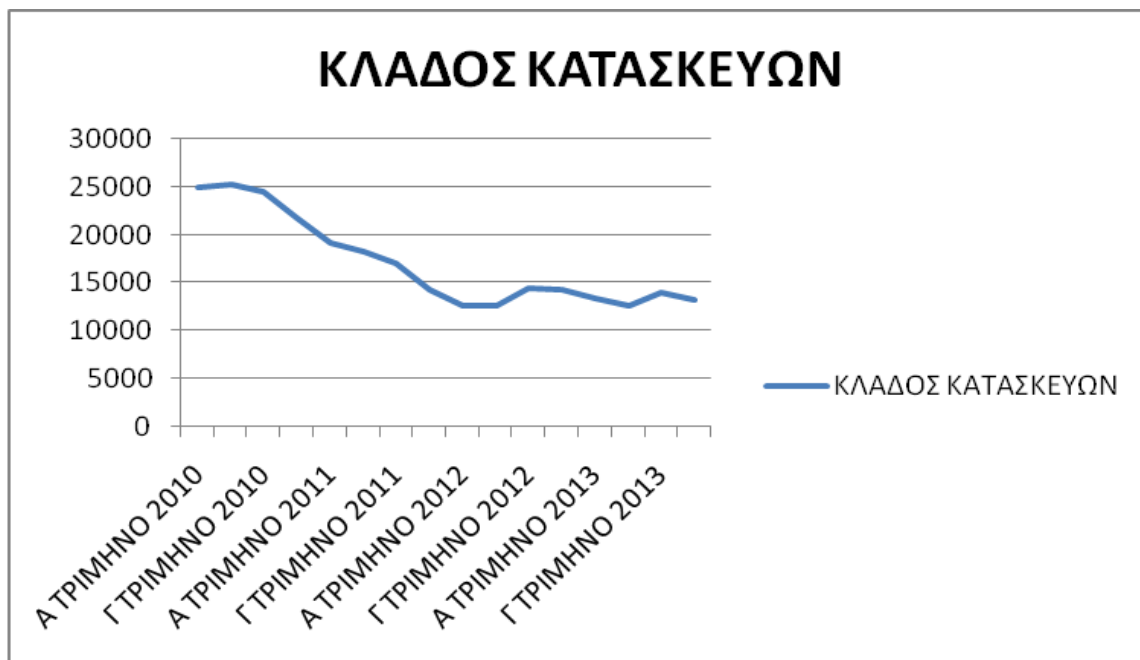
Επόμενος κλάδος δραστηριότητας είναι το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και η επισκευή μηχανοκίνητων οχημάτων και μοτοσικλετών. Σε αυτόν τον κλάδο απασχολούνται, σταθερά, πάνω από τα 40 χιλιάδες άτομα, με αποτέλεσμα το 2013 - και παράλληλα με συνεχή μείωση στον πρωτογενή τομέα απασχόλησης- να πλησιάζει πολύ κοντά στα επίπεδα απασχόλησης του δημοφιλέστερου κλάδου απασχόλησης ως προς τον αριθμό απασχολούμενων. Και πάλι ως ποσοστό, στην εν λόγω

δραστηριότητα βρίσκονται περίπου ένας στους πέντε απασχολούμενους.

Στις βασικές δραστηριότητες, όπως είναι βασικό, συγκαταλέγεται ο τουριστικός τομέας και ειδικότερα οι δραστηριότητες υπηρεσιών παροχής καταλύματος και υπηρεσιών εστίασης. Μετά την δραματική πτώση στην οικοδομική δραστηριότητα, ο κλάδος αυτός ανήλθε στην τρίτη θέση στην Περιφέρεια της Κρήτης, απασχολώντας το 2013 πάνω από τα 35 χιλιάδες άτομα.

Τέλος, αξίζει γίνει αναφορά ο κλάδος των κατασκευών. Όπως αποτυπώνεται ευκρινώς στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 5.4, ο αριθμός των ατόμων που απασχολήθηκαν στον συγκεκριμένο κλάδο στην Περιφέρεια της Κρήτης μειώθηκε από τα 25 χιλιάδες άτομα το 2010, σε μόλις 13 χιλιάδες το 2013, δηλαδή ως ποσοστό η μείωση ήταν σχεδόν 50%.

Σχεδιάγραμμα 5.4: Απασχόληση στον κλάδο των κατασκευών στην Περιφέρεια Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

Πίνακας 5.6: Απασχολούμενοι κατά κλάδο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	A	B	Γ	Δ	E	ΣΤ	Z	H	Θ	I	K	Λ	M	N	Ξ	O	Π	P	Σ	T	Y
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	55.252	170	18.061	1.834	1.326	24.906	46.382	7.752	24.347	1.914	2.918	477	10.940	3.583	16.101	18.025	11.535	728	4.766	3.579	104
	21,69%	0,07%	7,09%	0,72%	0,52%	9,78%	18,21%	3,04%	9,56%	0,75%	1,15%	0,19%	4,30%	1,41%	6,32%	7,08%	4,53%	0,29%	1,87%	1,41%	0,04%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	51.935	176	17.007	1.654	1.650	25.206	46.632	8.022	32.040	1.451	2.425	381	11.156	4.537	17.580	17.905	11.880	1.018	5.991	3.782	223
	19,77%	0,07%	6,48%	0,63%	0,63%	9,60%	17,75%	3,05%	12,20%	0,55%	0,92%	0,15%	4,25%	1,73%	6,69%	6,82%	4,52%	0,39%	2,28%	1,44%	0,09%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	53.299	179	17.430	1.572	1.553	24.497	46.772	8.090	38.551	1.770	2.885	184	9.833	5.062	18.277	15.543	11.524	1.493	6.194	3.951	120
	19,83%	0,07%	6,48%	0,58%	0,58%	9,11%	17,40%	3,01%	14,34%	0,66%	1,07%	0,07%	3,66%	1,88%	6,80%	5,78%	4,29%	0,56%	2,30%	1,47%	0,04%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	54.915	179	15.444	1.583	1.232	21.790	47.032	7.877	28.035	1.727	3.009	396	9.766	4.495	17.416	17.187	11.968	1.326	6.443	4.651	132
	21,40%	0,07%	6,02%	0,62%	0,48%	8,49%	18,33%	3,07%	10,93%	0,67%	1,17%	0,15%	3,81%	1,75%	6,79%	6,70%	4,66%	0,52%	2,51%	1,81%	0,05%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	55.884	184	14.870	1.255	1.262	19.239	45.857	8.177	23.878	1.243	3.062	298	9.802	4.059	18.844	18.813	11.228	881	5.608	4.003	137
	22,48%	0,07%	5,98%	0,50%	0,51%	7,74%	18,45%	3,29%	9,61%	0,50%	1,23%	0,12%	3,94%	1,63%	7,58%	7,57%	4,52%	0,35%	2,26%	1,61%	0,06%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	54.239	152	15.243	954	1.127	18.332	44.605	9.632	34.283	1.508	3.879	376	9.543	4.634	19.151	18.218	11.368	1.413	5.001	3.508	126
	21,08%	0,06%	5,92%	0,37%	0,44%	7,12%	17,34%	3,74%	13,32%	0,59%	1,51%	0,15%	3,71%	1,80%	7,44%	7,08%	4,42%	0,55%	1,94%	1,36%	0,05%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	47.226	237	15.967	829	1.148	17.088	43.493	9.242	36.605	1.636	4.549	402	10.622	3.895	18.300	17.321	11.610	2.209	5.944	3.705	131
	18,73%	0,09%	6,33%	0,33%	0,46%	6,78%	17,25%	3,67%	14,52%	0,65%	1,80%	0,16%	4,21%	1,54%	7,26%	6,87%	4,60%	0,88%	2,36%	1,47%	0,05%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	48.483	314	15.533	1.419	1.205	14.281	41.623	9.246	28.442	1.741	4.598	556	9.597	2.264	16.938	17.919	11.675	1.865	4.665	2.910	0
	20,61%	0,13%	6,60%	0,60%	0,51%	6,07%	17,69%	3,93%	12,09%	0,74%	1,95%	0,24%	4,08%	0,96%	7,20%	7,62%	4,96%	0,79%	1,98%	1,24%	0,00%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	50.580	262	14.803	745	1.187	12.719	38.055	8.883	22.287	1.640	3.611	540	10.508	2.350	16.710	16.602	10.753	1.293	4.833	3.356	0
	22,81%	0,12%	6,68%	0,34%	0,54%	5,74%	17,16%	4,01%	10,05%	0,74%	1,63%	0,24%	4,74%	1,06%	7,54%	7,49%	4,85%	0,58%	2,18%	1,51%	0,00%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	46.948	231	14.127	998	926	12.739	36.837	8.098	31.408	1.757	3.839	247	9.588	3.517	14.706	15.287	10.467	1.432	4.812	2.580	0
	21,29%	0,10%	6,41%	0,45%	0,42%	5,78%	16,70%	3,67%	14,24%	0,80%	1,74%	0,11%	4,35%	1,59%	6,67%	6,93%	4,75%	0,65%	2,18%	1,17%	0,00%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	48.359	345	14.151	867	787	14.511	40.146	8.076	38.930	1.896	3.881	422	9.551	4.072	15.070	13.242	11.077	2.273	5.715	2.538	0
	20,50%	0,15%	6,00%	0,37%	0,33%	6,15%	17,02%	3,42%	16,50%	0,80%	1,64%	0,18%	4,05%	1,73%	6,39%	5,61%	4,70%	0,96%	2,42%	1,08%	0,00%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	47.348	454	14.081	917	1.242	14.294	38.000	7.866	23.927	2.250	3.246	451	7.888	3.063	16.659	14.687	10.909	1.682	6.081	2.467	0
	21,77%	0,21%	6,47%	0,42%	0,57%	6,57%	17,47%	3,62%	11,00%	1,03%	1,49%	0,21%	3,63%	1,41%	7,66%	6,75%	5,02%	0,77%	2,80%	1,13%	0,00%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	46.818	210	14.679	833	1.750	13.433	37.080	7.432	19.374	2.217	3.789	567	8.127	2.836	15.851	14.404	10.526	1.825	4.714	2.097	0
	22,45%	0,10%	7,04%	0,40%	0,84%	6,44%	17,78%	3,56%	9,29%	1,06%	1,82%	0,27%	3,90%	1,36%	7,60%	6,91%	5,05%	0,88%	2,26%	1,01%	0,00%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	46.660	357	14.111	802	1.712	12.671	37.793	6.779	31.949	2.749	3.648	306	7.530	3.249	14.107	16.268	9.336	1.586	5.541	2.277	648
	21,20%	0,16%	6,41%	0,36%	0,78%	5,76%	17,17%	3,08%	14,52%	1,25%	1,66%	0,14%	3,42%	1,48%	6,41%	7,39%	4,24%	0,72%	2,52%	1,03%	0,29%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	43.012	346	14.029	570	1.705	14.003	38.414	6.277	35.584	2.556	4.152	444	7.396	4.064	13.361	14.609	9.434	1.466	6.419	1.872	628
	19,52%	0,16%	6,37%	0,26%	0,77%	6,36%	17,43%	2,85%	16,15%	1,16%	1,88%	0,20%	3,36%	1,84%	6,06%	6,63%	4,28%	0,67%	2,91%	0,85%	0,28%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	42.556	239	14.814	895	1.363	13.246	39.306	5.945	23.606	2.495	3.573	461	7.045	3.865	14.150	16.135	9.811	1.922	5.684	2.324	616
	20,26%	0,11%	7,05%	0,43%	0,65%	6,31%	18,71%	2,83%	11,24%	1,19%	1,70%	0,22%	3,35%	1,84%	6,74%	7,68%	4,67%	0,92%	2,71%	1,11%	0,29%

A = ΓΕΩΡΓΙΑ, ΔΑΣΟΚΟΜΙΑ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΑ

B = ΟΡΥΧΕΙΑ ΚΑΙ ΛΑΤΟΜΕΙΑ
Γ = ΜΕΤΑΠΟΙΗΣΗ
Δ = ΠΑΡΟΧΗ ΗΛΕΚΤΡΙΚΟΥ ΡΕΥΜΑΤΟΣ, ΦΥΣΙΚΟΥ ΑΕΡΙΟΥ, ΑΤΜΟΥ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΣΜΟΥ
Ε = ΠΑΡΟΧΗ ΝΕΡΟΥ, ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΛΥΜΑΤΩΝ, ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΒΛΗΤΩΝ ΚΑΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗΣ
ΣΤ = ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ
Ζ = ΧΟΝΔΡΙΚΟ ΚΑΙ ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΕΠΙΣΚΕΥΗ ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΩΝ ΟΧΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΜΟΤΟΣΙΚΛΕΤΩΝ
Η = ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΚΑΙ ΑΠΟΘΗΚΕΥΣΗ
Θ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΕΣΤΙΑΣΗΣ
Ι = ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ
Κ = ΧΡΗΜΑΤΟΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Λ = ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ
Μ = ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΕΣ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ν = ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ
Ξ = ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΚΑΙ ΑΜΥΝΑ. ΥΠΟΧΡΕΩΤΙΚΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΣΦΑΛΙΣΗ
Ο = ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ
Π = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΜΕΡΙΜΝΑΣ
Ρ = ΤΕΧΝΕΣ, ΔΙΑΣΚΕΔΑΣΗ ΚΑΙ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑ
Σ = ΑΛΛΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΠΑΡΟΧΗΣ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ
Τ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΩΝ ΩΣ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ
Υ = ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΕΞΩΔΑΦΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΚΑΙ ΦΟΡΕΩΝ

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΕΡΓΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΕΤΗ 2010-2013

6.1 Ανεργία στην Περιφέρεια της Κρήτης

Η ανεργία στην Περιφέρεια της Κρήτης, σε γενικές γραμμές, ακολουθεί την πορεία της ανεργίας πανελλήνια. Με άλλα λόγια το, εν λόγω, φαινόμενο κατά την πάροδο των ετών έκανε ολοένα και μεγαλύτερη την παρουσία του. Ωστόσο, σημαντικά θετικός παράγοντας αποτελεί η ισχυρή δραστηριοποίηση του τουριστικού τομέα, η οποία έχει ως αποτέλεσμα κατά την διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών να αμβλύνεται το μέγεθός του.

Έτσι, πιο αναλυτικά, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα 6.1, ο άνεργος πληθυσμός στην Περιφέρεια της Κρήτης το Α' τρίμηνο του 2010 ανερχόταν σε 38,5 χιλιάδες άτομα, ενώ για το ίδιο έτος το καλοκαίρι τα άνεργα άτομα μειώθηκαν στα 30 χιλιάδες. Από εκείνη την περίοδο και έπειτα οι άνεργοι ολοένα και αυξάνονται με αποτέλεσμα το 2013 αυτοί να φθάσουν στον αριθμό των σχεδόν 73 χιλιάδων.

Πίνακας 6.1: Ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013

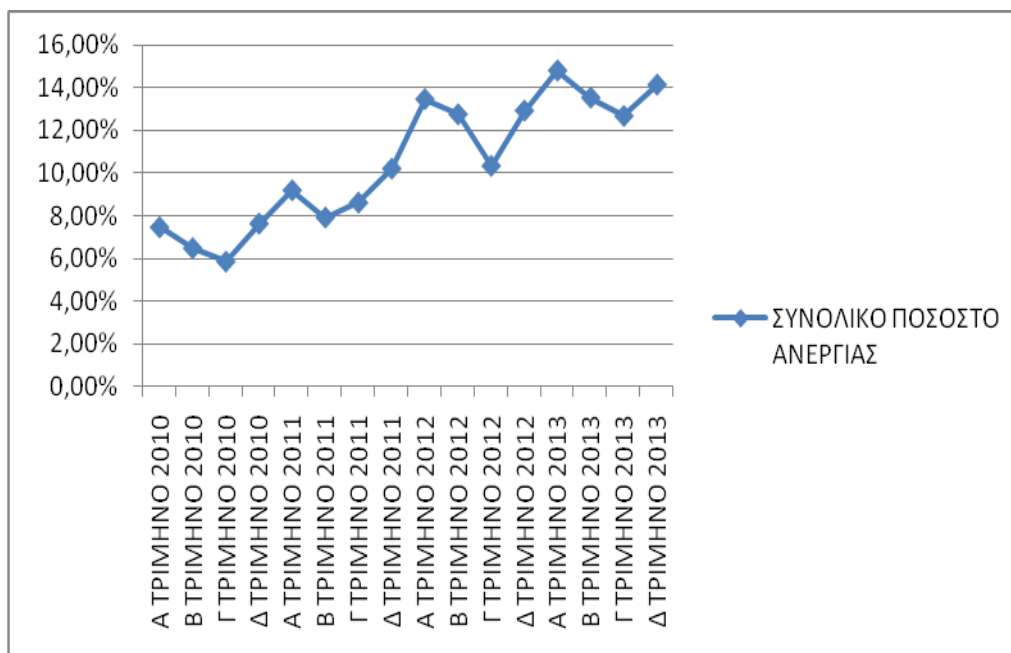
ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΑΝΕΡΓΙΑ	
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	516.103
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	38.517
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	7,46%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	516.029
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	33.448
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	6,48%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	515.962
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	30.192
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	5,85%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	515.905
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	39.406
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	7,64%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	516.145
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	47.480
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	9,20%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	516.673

	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	40.935
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	7,92%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.215
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	44.582
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	8,62%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.764
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	52.885
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	10,21%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.980
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	69.778
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	13,47%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.865
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	66.106
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	12,77%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.761
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	53.548
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	10,34%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.670
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	66.960
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	12,93%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	517.213
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	76.632
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	14,82%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	516.385
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	69.957
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	13,55%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	515.573
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	65.397
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	12,68%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ	514.771
	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΕΡΓΩΝ	72.867
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΙΑΣ	14,16%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Από την σκοπιά της συνηθέστερης καταγραφής του φαινομένου της ανεργίας ως ποσοστό, στην Περιφέρεια της Κρήτης, αυτή -από το τέλος του 2011 και έπειτα- κυμαίνεται σταθερά σε διψήφια ποσοστά. Το Α' τρίμηνο του 2013 έφθασε στα υψηλότερα επίπεδα με ποσοστό 14,82% (ή 76.632 άνεργοι), ενώ σύμφωνα με τα τελευταία στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, το τελευταίο τρίμηνο του 2013 η ανεργία ανέρχεται σε 14,16% (ή 72.867 άνεργοι). Μια εικόνα της πορείας της ανεργίας κατά την υπό μελέτη περίοδο δίδεται στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 6.1.

Σχεδιάγραμμα 6.1: Ποσοστά ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

6.2 Ανεργία ανά φύλο και ανά ηλικία στην Περιφέρεια της Κρήτης

Η κατηγοριοποίηση των ηλικιών των ανέργων ανά φύλο ακολουθεί την αντίστοιχη κατηγοριοποίηση που αναφέρθηκε κατά την παρουσίαση των απασχολούμενων ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης. Έτσι, οι ηλικίες στις οποίες κατανέμονται οι άνεργοι είναι τα διαστήματα : 15-19, 20-24, 25-29, 30-44, 45-64 και 65 και άνω.

Όσον αφορά τις ηλικίες των ανέργων ανδρών στην Περιφέρεια της Κρήτης για το διάστημα 2010-2013, μεταξύ των ονομαστικών και των ποσοστιαίων μεγεθών ανά ηλικία υπάρχει μια διαφορετικότητα. Το γεγονός αυτό οφείλεται στο ότι τα ονομαστικά μεγέθη της κάθε κατηγορίας παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές. Με απλά λόγια, ενώ ως αριθμός ανέργων ανδρών η ομάδα ηλικιών 30-44 υπερτερεί όλων των υπόλοιπων ομάδων, ως ποσοστά ανεργίας ανδρών η ομάδα ηλικιών 25-29 παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά. Η κατάσταση αυτή μπορεί να δικαιολογηθεί ως εξής. Συνήθως στις ηλικίες 30-44 έχουν ολοκληρωθεί όλες οι «υποχρεώσεις» των

ανδρών, ήτοι ολοκλήρωσης φοίτησης στην τριτοβάθμια εκπαίδευσης, στρατιωτικές υποχρεώσεις κλπ με αποτέλεσμα το μέγεθος του εργατικού δυναμικού να είναι ιδιαίτερα υψηλό και κατ' επέκταση αντίστοιχα υψηλό (ως ονομαστικός αριθμός) να είναι ο αριθμός των ανέργων ανδρών. Συνοπτικά, αναφέρεται ότι ο αριθμός των ανέργων ανδρών σε αυτή την ομάδα ηλικιών ανέρχεται έως και στο ύψος των 14 χιλιάδων μέσα στο διάστημα 2010-2013, ενώ έπονται οι ομάδες ηλικιών 25-29 και 45-64.

Ωστόσο, τα ποσοστιαία μεγέθη αποτυπώνουν την «πραγματική» κατάσταση που επικρατεί σε κάθε ομάδα ηλικιών, καθώς αυτά υποδεικνύουν τις ομάδες –ως προς την ηλικία - του πληθυσμού οι οποίες πλήττονται περισσότερο. Έτσι, όπως φαίνεται και στον Πίνακα 6.2, η ομάδα ηλικιών η οποία παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας -και άρα είναι και πιο ευάλωτη σε αυτό το φαινόμενο- είναι οι ηλικίες 25-29. Το ποσοστό των ανέργων ανδρών σε αυτό το διάστημα ηλικιών ενώ ξεκινά σε σχετικά χαμηλά επίπεδα στην αρχή της κρίσης, ήτοι 12% το 2010- στην συνέχεια βαίνει συνεχώς ανοδικά φθάνοντας το 2013 ακόμα και στο επίπεδο του 34%. Επόμενη ομάδα είναι οι ηλικίες 20-24 και έπειτα έρχονται οι ηλικίες 30-44, οι οποίες ως ονομαστικός αριθμός είναι ο μεγαλύτερος.

Πίνακας 6.2: Ανεργία ανδρών στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΑΝΕΡΓΩΝ ΑΝΔΡΩΝ							
	ΗΛΙΚΙΑ	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	253.512	19.934	16.996	26.217	70.802	71.319	48.244
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	18.221	984	2.673	4.808	6.239	3.518	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	5%	16%	18%	9%	5%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	253.316	19.802	16.922	26.267	70.394	71.480	48.450
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	14.161	727	2.329	4.002	4.408	2.694	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	4%	14%	15%	6%	4%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	253.124	19.522	16.999	23.536	72.774	71.637	48.656

	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	13.362	879	2.264	2.752	5.024	2.443	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	5%	5%	13%	12%	7%	3%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.942	19.718	16.601	22.740	73.220	71.800	48.863
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	17.719	679	2.258	4.224	7.597	2.962	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	3%	14%	19%	10%	4%	0%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.871	18.415	17.704	22.964	72.677	71.977	49.134
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	22.002	1.044	3.015	4.921	9.406	3.617	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	9%	6%	17%	21%	13%	5%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.912	18.489	17.433	22.245	73.103	72.174	49.468
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	18.710	566	2.704	4.235	7.718	3.487	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	3%	16%	19%	11%	5%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.963	18.319	17.407	22.230	72.830	72.370	49.807
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	21.410	676	3.762	4.831	8.027	4.027	88
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	4%	22%	22%	11%	6%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	253.017	19.709	15.821	22.187	72.585	72.569	50.146
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	24.460,97	1.024,39	3.569,96	5.736,62	9.948,86	4.096,12	85,02
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	10%	5%	23%	26%	14%	6%	0%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.899	19.483	15.879	22.106	72.225	72.749	50.457
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	32.279	1.129	4.004	6.152	14.204	6.679	110
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	6%	25%	28%	20%	9%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.613	18.309	16.914	22.292	71.446	72.913	50.739
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	31.035	829	3.176	6.318	14.034	6.498	180

	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	12%	5%	19%	28%	20%	9%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.335	17.188	17.894	21.424	71.726	73.077	51.025
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	24.677	887	2.953	5.714	9.757	5.105	261
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	10%	5%	17%	27%	14%	7%	1%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	252.064	16.462	18.481	20.937	71.631	73.241	51.312
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	29.579	845	3.878	5.871	12.483	6.251	251
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	12%	5%	21%	28%	17%	9%	0%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	251.781	18.133	16.668	19.490	72.599	73.377	51.514
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	33.142	484	3.521	6.399	13.617	8.862	260
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	3%	21%	33%	19%	12%	1%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	251.484	18.419	16.236	19.339	72.374	73.482	51.634
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	33.039	548	4.065	6.244	12.650	9.276	254
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	3%	25%	32%	17%	13%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	251.194	18.773	15.738	17.506	73.833	73.591	51.753
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	31.878	550	2.835	5.931	13.562	8.841	158
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	3%	18%	34%	18%	12%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΑΝΔΡΩΝ	250.908	18.114	16.253	18.180	72.788	73.697	51.876
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	33.214	670	3.959	6.042	14.193	8.103	246
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	4%	4%	24%	33%	19%	11%	0%
	ΑΝΕΡΓΟΙ ΑΝΔΡΕΣ	34.658	842	4.572	6.779	12.763	9.703	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΝΕΡΓΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	14%	5%	26%	34%	18%	13%	0%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Στις άνεργες γυναίκες (Πίνακας 6.3) τα στοιχεία από την Ελληνική Στατιστική Αρχή, ως τελικό συμπέρασμα δεν διαφέρουν από αυτά που διατυπώθηκαν παραπάνω για τους άνεργους άνδρες. Και πάλι, ενώ, ονομαστικά η ομάδα ηλικιών 30-44 αποτελεί την κατηγορία με τις περισσότερες άνεργες γυναίκες από 7 (Γ' τρίμηνο 2010) έως και 21 χιλιάδες (Α' τρίμηνο 2013), ως ποσοστιαία στοιχεία οι ομάδες ηλικιών 25-29 και 20-24 είναι αυτές που παρουσιάζουν τα μεγαλύτερα νούμερα, και άρα πλήττονται περισσότερο από το εν λόγω φαινόμενο. Αναλυτικότερα, οι ηλικίες 25-29 καταγράφουν ποσοστά της τάξης από 15% -στην αρχή της οικονομικής κρίσης- έως 41% το Δ' τρίμηνο του 2013, ενώ οι ηλικίες 20-24 κυμαίνονται στο διάστημα 17 – 32%.

Πίνακας 6.3: Ανεργία γυναικών στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	ΗΛΙΚΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ							
	ΗΛΙΚΙΑ	Σύνολο	15-19	20-24	25-29	30-44	45-64	65+
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	262.592	18.203	17.953	22.534	72.967	72.566	58.369
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	20.296	499	2.970	3.771	8.861	4.195	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	3%	17%	17%	12%	6%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	262.713	18.446	17.572	21.700	73.596	72.850	58.548
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	19.287	345	3.417	3.269	8.224	3.952	81
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	7%	2%	19%	15%	11%	5%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	262.838	18.063	17.817	19.804	75.288	73.132	58.734
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	16.830	366	3.740	3.443	6.906	2.289	87
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	6%	2%	21%	17%	9%	3%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	262.964	17.570	18.172	18.834	76.054	73.418	58.916
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	21.687	747	3.493	3.777	9.378	4.201	92
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	4%	19%	20%	12%	6%	0%
Α	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	263.274	16.067	19.551	18.785	75.966	73.732	59.173

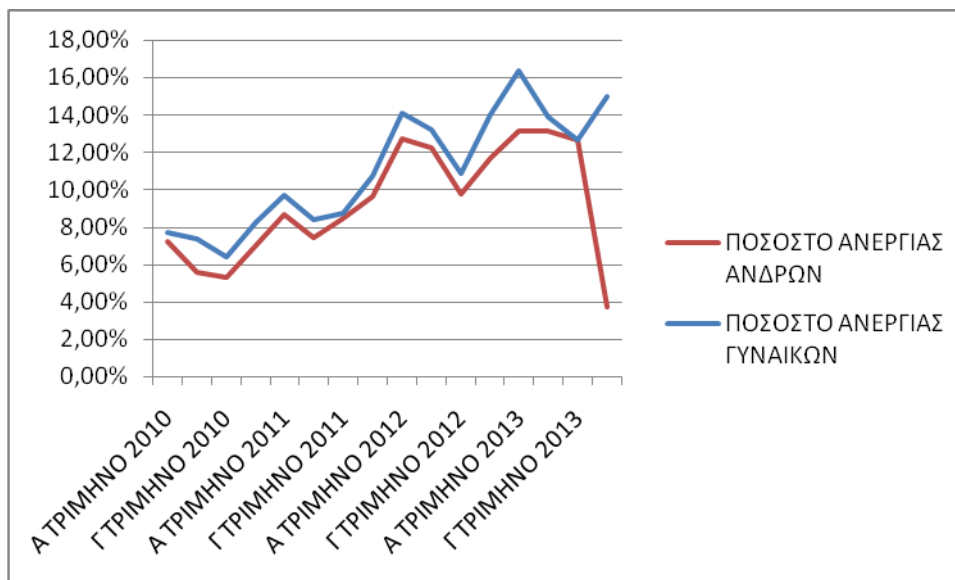
ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	25.478	606	4.595	4.674	10.214	5.303	86
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	10%	4%	24%	25%	13%	7%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	263.761	15.768	19.738	20.405	74.272	74.077	59.501
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	22.225	698	4.266	4.076	8.695	4.404	86
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	8%	4%	22%	20%	12%	6%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	264.252	16.366	19.031	20.106	74.498	74.420	59.831
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	23.172	1.347	4.543	5.436	8.337	3.417	93
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	9%	8%	24%	27%	11%	5%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2011	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	264.747	17.224	18.063	20.418	74.113	74.768	60.162
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	28.423,87	1.292,34	4.309,30	7.380,01	11.327,82	4.114,40	0,00
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	11%	8%	24%	36%	15%	6%	0%
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	265.081	19.039	16.152	20.590	73.715	75.119	60.465
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	37.499	1.189	5.208	8.679	15.657	6.765	0
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	14%	6%	32%	42%	21%	9%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	265.252	19.311	15.799	21.096	72.835	75.473	60.738
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	35.070	866	4.377	8.168	15.376	6.199	85
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	4%	28%	39%	21%	8%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	265.425	20.534	14.495	22.311	71.245	75.830	61.010
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	28.871	535	3.403	6.224	12.909	5.600	200
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	11%	3%	23%	28%	18%	7%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2012	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	265.606	19.825	15.123	22.525	70.659	76.189	61.285
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	37.381	547	3.402	7.809	18.008	7.524	91
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	14%	3%	22%	35%	25%	10%	0%
Α	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	265.432	21.424	13.386	22.906	69.800	76.410	61.506

ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	43.490	629	3.555	8.790	21.026	9.364	125
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	16%	3%	27%	38%	30%	12%	0%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	264.901	20.043	14.571	22.121	70.004	76.489	61.673
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	36.918	1.162	3.148	7.504	17.068	7.944	90
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	14%	6%	22%	34%	24%	10%	0%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	264.380	20.341	14.078	21.354	70.195	76.569	61.843
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	33.519	1.304	2.986	6.208	14.361	8.568	93
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	13%	6%	21%	29%	20%	11%	0%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2013	ΣΥΝΟΛΟ ΓΥΝΑΙΚΩΝ	263.863	18.171	16.053	21.128	69.848	76.649	62.014
	ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΕΣ ΓΥΝΑΙΚΕΣ	39.654	1.028	4.210	8.700	16.295	9.098	322
	ΠΟΣΟΣΤΟ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ ΣΕ ΚΑΘΕ ΗΛΙΚΙΑ	15%	6%	26%	41%	23%	12%	1%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Τέλος, επιχειρώντας μια σύγκριση μεταξύ των ανέργων ανδρών και γυναικών, όπως παρουσιάζεται και στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 6.2, την ισχυρότερη αρνητική επιρροή της κρίσης φαίνεται να την δέχονται οι γυναίκες καθώς τα ποσοστά τους σε όλες τις ηλικίες είναι μεγαλύτερα από αυτά των ανδρών.

Σχεδιάγραμμα 6.2: Ποσοστό ανεργίας ανά φύλο στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

6.3 Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης

Οι άνεργοι ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης το οποίο έχουν κατηγοριοποιούνται ως εξής :

- Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Πτυχιούχοι Τεχνολόγοι (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση)
- Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης
- Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης
- Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης
- Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση
- Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο

Έτσι, σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Υπηρεσίας, όπως αυτά αποτυπώνονται στον παρακάτω Πίνακα 6.4, στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά τα έτη 2010-2013, η κατηγορία των ατόμων που είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης (απόφοιτοι λυκείου) φαίνονται να πλήττονται περισσότερο από όλες τις κατηγορίες

του εργατικού δυναμικού. Ο αριθμός των ατόμων που είναι άνεργα σε αυτή την κατηγορία εκπαίδευσης -κατά την υπό μελέτη περίοδο- κυμάνθηκε από 16 χιλιάδες έως και τις 18 χιλιάδες, φθάνοντας σε ποσοστά από 31% έως και λίγο άνω του 41%. Δηλαδή, στην καλύτερη περίπτωση ένας στους τρεις ανέργους προέρχεται από αυτό το επίπεδο εκπαίδευσης.

Επόμενη, κατηγορία ανέργων έρχονται οι απόφοιτοι δημοτικού σχολείου σε αριθμούς και ποσοστά, βέβαια, πολύ χαμηλότερα από τα αυτά της κατηγορίας που αναφέρθηκε παραπάνω. Πιο συγκεκριμένα, οι άνεργοι οι οποίοι έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευση ανήλθαν από 5.580 έως και 11.798, ήτοι ποσοστά που κυμάνθηκαν μεταξύ 10% και 18,1%.

Αντίθετα, τα επίπεδα ανεργίας στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας (ανώτερης και ανώτατης) εκπαίδευσης είναι χαμηλότερα, ενώ οι άνεργοι με μεταπτυχιακό τίτλο ήταν μόνιμα κάτω από το 1%.

Από τα παραπάνω συμπεραίνεται, ότι η ανεργία επηρεάζει –κυρίως- τα χαμηλού και μέσου εκπαιδευτικού επιπέδου άτομα. Αυτό αποτυπώνεται ευκρινώς και στο παρακάτω σχεδιάγραμμα 6.3, όπου η συντριπτική πλειοψηφία της γραφικής παράστασης της «πίτας» αναλώνεται από τα ποσοστά ανεργίας των ατόμων μεταλυκειακού (μη τριτοβάθμιας) και χαμηλότερου επιπέδου εκπαίδευσης.

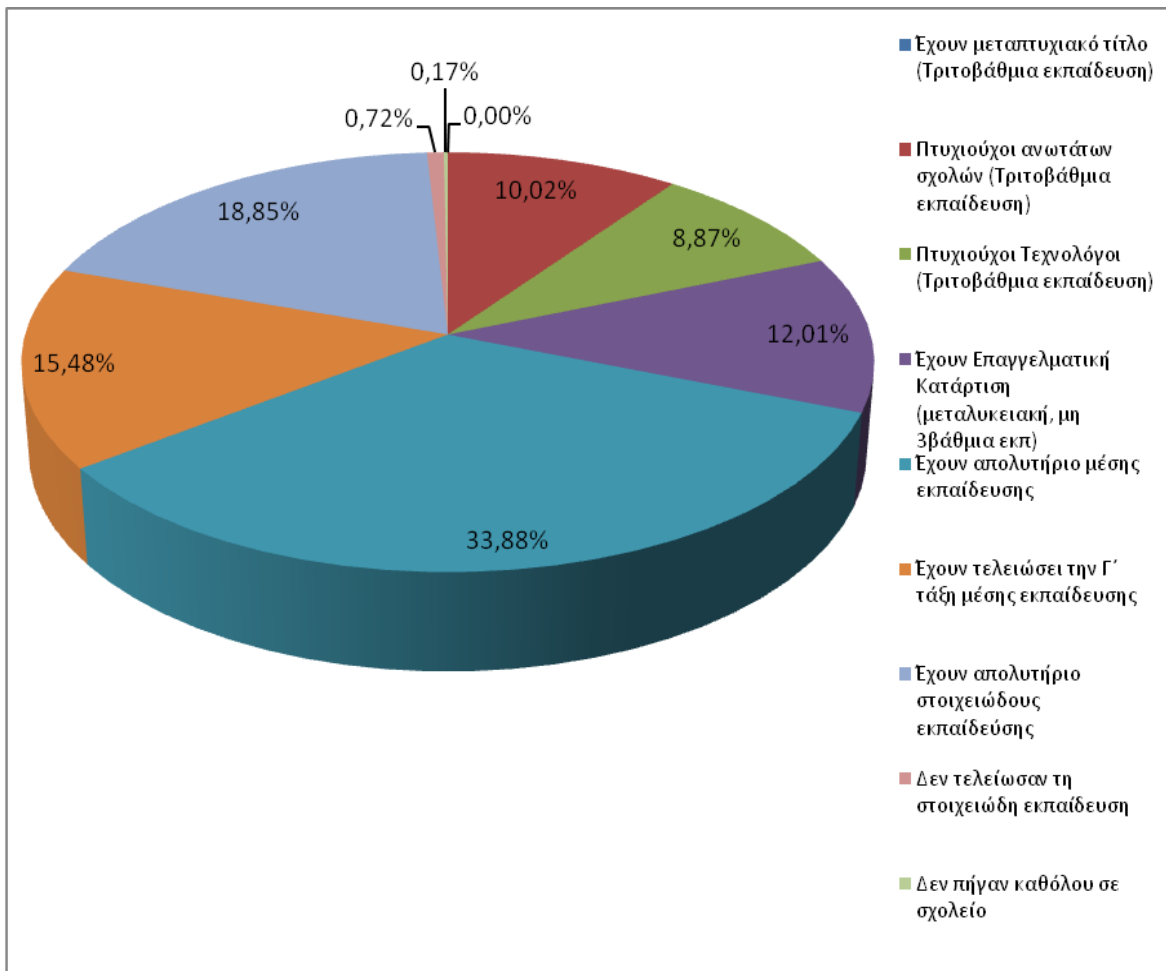
Πίνακας 6.4: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο 2010-2013

ΠΕΡΙΟΔΟΣ	Σύνολο	Έχουν μεταπτυχιακό τίτλο (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι ανωτάτων σχολών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Πτυχιούχοι Τεχνολογικών (Τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Έχουν Επαγγελματική Κατάρτιση (μεταλυκειακή, μη τριτοβάθμια εκπαίδευση)	Έχουν απολυτήριο μέσης εκπαίδευσης	Έχουν τελειώσει την Γ' τάξη μέσης εκπαίδευσης	Έχουν απολυτήριο στοιχειώδους εκπαίδευσης	Δεν τελείωσαν τη στοιχειώδη εκπαίδευση	Δεν πήγαν καθόλου σε σχολείο
Α ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	38.517	0	3.591	2.984	3.010	15.892	5.986	6.587	467	0
		0,00%	9,32%	7,75%	7,82%	41,26%	15,54%	17,10%	1,21%	0,00%
Β ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	33.448	99	3.185	3.286	3.433	12.643	4.953	5.525	323	0
		0,30%	9,52%	9,82%	10,26%	37,80%	14,81%	16,52%	0,97%	0,00%
Γ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	30.192	338	3.163	3.390	3.065	10.654	3.563	5.589	430	0
		1,12%	10,47%	11,23%	10,15%	35,29%	11,80%	18,51%	1,42%	0,00%
Δ ΤΡΙΜΗΝΟ 2010	39.406	124	2.922	3.845	3.544	14.956	6.157	7.508	350	0
		0,31%	7,42%	9,76%	8,99%	37,95%	15,62%	19,05%	0,89%	0,00%

A	47.480	258	3.565	5.184	4.008	16.431	7.792	9.704	537	0
ΤΡΙΜΗΝΟ 2011		0,54%	7,51%	10,92%	8,44%	34,61%	16,41%	20,44%	1,13%	0,00%
B	40.935	259	3.761	4.845	3.470	14.186	6.222	7.409	530	252
ΤΡΙΜΗΝΟ 2011		0,63%	9,19%	11,84%	8,48%	34,66%	15,20%	18,10%	1,29%	0,62%
Γ	44.582	502	4.840	5.393	3.437	14.952	6.447	8.439	325	246
ΤΡΙΜΗΝΟ 2011		1,13%	10,86%	12,10%	7,71%	33,54%	14,46%	18,93%	0,73%	0,55%
Δ	52.885	707	6.021	5.378	4.342	18.152	7.257	10.574	190	264
ΤΡΙΜΗΝΟ 2011		1,34%	11,39%	10,17%	8,21%	34,32%	13,72%	20,00%	0,36%	0,50%
A	69.778	505	6.959	7.386	6.483	24.154	8.525	15.165	453	148
ΤΡΙΜΗΝΟ 2012		0,72%	9,97%	10,59%	9,29%	34,61%	12,22%	21,73%	0,65%	0,21%
B	66.106	684	6.212	6.899	6.424	22.031	7.848	15.170	586	252
ΤΡΙΜΗΝΟ 2012		1,03%	9,40%	10,44%	9,72%	33,33%	11,87%	22,95%	0,89%	0,38%
Γ	53.548	542	6.330	6.065	5.699	17.957	5.581	11.120	254	0
ΤΡΙΜΗΝΟ 2012		1,01%	11,82%	11,33%	10,64%	33,53%	10,42%	20,77%	0,47%	0,00%
Δ	66.960	568	4.755	6.888	8.189	26.896	7.774	11.800	90	0
ΤΡΙΜΗΝΟ 2012		0,85%	7,10%	10,29%	12,23%	40,17%	11,61%	17,62%	0,13%	0,00%
A	76.632	565	6.228	7.907	8.460	29.353	11.046	12.978	95	0
ΤΡΙΜΗΝΟ 2013		0,74%	8,13%	10,32%	11,04%	38,30%	14,41%	16,94%	0,12%	0,00%
B	69.957	417	5.697	6.645	6.772	24.459	10.599	14.651	594	122
ΤΡΙΜΗΝΟ 2013		0,60%	8,14%	9,50%	9,68%	34,96%	15,15%	20,94%	0,85%	0,17%
Γ	65.397	464	5.645	4.959	7.213	22.596	10.066	13.831	501	123
ΤΡΙΜΗΝΟ 2013		0,71%	8,63%	7,58%	11,03%	34,55%	15,39%	21,15%	0,77%	0,19%
Δ	72.867	0	7.300	6.460	8.751	24.685	11.283	13.739	525	123
ΤΡΙΜΗΝΟ 2013		0,00%	10,02%	8,87%	12,01%	33,88%	15,48%	18,85%	0,72%	0,17%

Πηγή : Επεξεργασμένα στοιχεία από Ελληνική Στατιστική Αρχή

Σχεδιάγραμμα 6.3: Ανεργία ανά επίπεδο εκπαίδευσης στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά το Δ τρίμηνο του 2013



Πηγή: Ευθύνη συγγραφέων

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η τεράστια αρνητική επίδραση της οικονομικής κρίσης στην χώρα μας είχε ως αποτέλεσμα η Ελλάδα να χαρακτηριστεί ως ένας από τους πιο – οικονομικά - «αδύναμους κρίκους» παγκόσμια. Αντικείμενο της παρούσας πτυχιακής εργασίας αποτέλεσε η στοχευμένη μελέτη και παρουσίαση της εν λόγω επίδρασης σε ένα από τους πιο ευαίσθητους, αλλά παράλληλα και σημαντικότερους τομείς της οικονομίας, αυτό της απασχόλησης, για την γεωγραφική περιοχή της Περιφέρειας Κρήτης, κατά την δύσκολη – χρονικά- περίοδο που διανύει η Ελλάδα τα τελευταία πέντε έτη.

Στο θεωρητικό μέρος, αρχικά, έγινε μια προσπάθεια παρουσίασης των στοιχείων της αγοράς εργασίας, αναλύοντας την προσφορά και τη ζήτηση αυτής, και περιγράφοντας τις πολιτικές προστασίας της εργασίας και το θεσμικό πλαίσιο που ισχύει βάση του Ελληνικού Συντάγματος. Στη συνέχεια, περιγράφηκε η βασική παράμετρος της παρούσας εργασίας, η οποία δεν είναι άλλη από αυτήν της απασχόλησης. Πιο συγκεκριμένα, αναφέρθηκαν οι μορφές απασχόλησης που υπάρχουν και οι «Ενεργητικές» και «Παθητικές Πολιτικές Απασχόλησης» οι οποίες έχουν υιοθετηθεί για την αντιμετώπιση της ανεργίας.

Στο κεφάλαιο 3, του θεωρητικού μέρους παρουσιάζεται η αντίθετη κατάσταση της απασχόλησης, η οποία δεν είναι άλλη από την ύπαρξη του φαινομένου της ανεργίας. Μία από τις πιο ευαίσθητες αλλά και «οδυνηρές» παραμέτρους της σύγχρονης ελληνικής κοινωνίας και οικονομίας. Για το αρνητικό αυτό φαινόμενο, αναφέρθηκαν τα αίτια που το προκαλούν, τα είδη ανεργίας που υπάρχουν καθώς και πιθανές λύσεις που υπάρχουν για την αντιμετώπιση αυτού.

Τέλος, το θεωρητικό μέρος ολοκληρώνεται με μια γενική παρουσίαση των πραγματικών επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας στην Ελλάδα κατά την τελευταία περίοδο των πέντε ετών, όπου η χώρα βρίσκεται σε «καθεστώς» μνημονίων και σφικτού δημοσιονομικού ελέγχου. Από την παρουσίαση των ελληνικών μεγεθών διαπιστώθηκε η αρνητική επίδραση και στα δύο οικονομικά μεγέθη της ελληνικής οικονομίας, καθώς η, μεν, απασχόληση βαίνει καθοδικά, η, δε, ανεργία ανέρχεται ανοδικά.

8.2 Κύρια Συμπεράσματα

Η εμπειρική διερεύνηση της παρούσας εργασίας επικεντρώθηκε στην παρουσίαση και ανάλυση των στοιχείων της απασχόλησης και της ανεργίας στην Περιφέρεια της Κρήτης για την περίοδο όπου η Ελλάδα βρίσκεται σε «σφικτή» δημοσιονομική πολιτική, δηλαδή για το χρονικό διάστημα 2010-2013. Το βασικό συμπέρασμα το οποίο προκύπτει από την εμπειρική διερεύνηση είναι η – αναπόφευκτα- ισχυρή αρνητική επίδραση της γενικότερης οικονομικής κατάστασης στα οικονομικά μεγέθη της Περιφέρειας Κρήτης. Έτσι τόσο η απασχόληση, όσο και η ανεργία ακολούθησαν τη γενικότερη πορεία την οποία διέγραψαν οι δύο αυτές παράμετροι στην Ελλάδα.

Πιο αναλυτικά, όσον αφορά την απασχόληση, στην Περιφέρεια της Κρήτης για το διάστημα 2010 – 2013 πρόέκυψαν τα κάτωθι συμπεράσματα:

- Η πορεία του αριθμού των απασχολούμενων ακολουθεί μια πτωτική πορεία, παρουσιάζοντας παράλληλα εποχιακά скаμπανεβάσματα, λόγω της εποχιακής υψηλότερης ζήτησης στην αγορά εργασίας προσωπικού κατά την διάρκεια της τουριστικής περιόδου
- Ο αριθμός των απασχολούμενων μειώθηκε από τους, περίπου, 269 χιλιάδες το Γ τρίμηνο του 2010, σε 210 χιλιάδες το τελευταίο τρίμηνο του 2013, παρουσιάζοντας ποσοστό μείωσης επί του ενεργού πληθυσμό από το 52% σε μόλις 41%.
- Όσον αφορά, τον αριθμό των απασχολούμενων ανά φύλο, η πλειοψηφία των απασχολούμενων είναι ανδρικός πληθυσμός.
- Το διάστημα ηλικιών το οποίο θεωρείται ως το πιο αποδοτικό στην Περιφέρεια της Κρήτης είναι οι ηλικίες 30 – 44, ενώ ουραγοί στην απασχόληση έρχονται οι πολύ νέοι (15-19) και οι ηλικίες οι οποίες είναι ένα βήμα πριν την συνταξιοδότηση (άνω των 65)
- Η πλειοψηφία των απασχολούμενων είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, δηλαδή αυτοί που έχουν απολυτήριο λυκείου, ενώ οι απασχολούμενοι οι οποίοι έχουν πολύ υψηλό επίπεδο (μεταπτυχιακό τίτλο) ή πολύ χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης (δεν έχουν τελειώσει στοιχειώδης εκπαίδευση ή δεν έχουν πάει καθόλου σχολείο) παρουσιάζουν τα πιο μικρά μεγέθη.
- Ο κλάδος της Γεωργίας, Δασοκομίας και Αλιείας, δηλαδή ο πρωτογενής τομέας

απασχόλησης αποτελεί τον βασικότερο κλάδο απασχόλησης, καθώς απασχολεί σταθερά τα περισσότερα άτομα.

- Στον κλάδο των κατασκευών ο αριθμός των απασχολουμένων μειώθηκε από τα 25 χιλιάδες άτομα το 2010, σε μόλις 14 χιλιάδες το 2013, δηλαδή ως ποσοστό η μείωση ήταν λίγο χαμηλότερη του 50%

Αναφορικά με το φαινόμενο της ανεργίας, στην Περιφέρεια της Κρήτης για το διάστημα 2010 – 2013 τα συμπεράσματα που αναδείχθηκαν είναι τα κάτωθι:

- Η ανεργία στην Περιφέρεια της Κρήτης, σε γενικές γραμμές, ακολουθεί την πορεία της ανεργίας πανελλήνια
- Ο άνεργος πληθυσμός στην Περιφέρεια της Κρήτης το Α' τρίμηνο του 2010 ανερχόταν σε 38,5 χιλιάδες άτομα, ενώ το 2013 έφθασαν στον αριθμό των 73 χιλιάδων
- Την ισχυρότερη αρνητική επιρροή της κρίσης φαίνεται να την δέχονται οι γυναίκες καθώς τα ποσοστά ανεργίας τους σε όλες τις ηλικίες είναι μεγαλύτερα από αυτά των ανδρών
- Ως προς τον αριθμό ανέργων τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες, η ομάδα ηλικιών 30-44 υπερτερεί όλων των υπόλοιπων ομάδων, ενώ ως ποσοστό ανεργίας ανδρών η ομάδα ηλικιών 25-29 παρουσιάζει τα μεγαλύτερα ποσοστά
- Η κατηγορία των ατόμων που είναι απόφοιτοι μέσης εκπαίδευσης (απόφοιτοι λυκείου) φαίνονται να πλήττονται περισσότερο από όλες τις κατηγορίες του εργατικού δυναμικού. Αντίθετα, τα επίπεδα ανεργίας στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας (ανώτερης και ανώτατης) εκπαίδευσης είναι χαμηλότερα, ενώ οι άνεργοι με μεταπτυχιακό τίτλο ήταν μόνιμα κάτω από το 1%.

8.3 Προτάσεις

Έτσι, ολοκληρώνοντας την παρούσα πτυχιακή εργασία και λαμβάνοντας υπ' όψιν τα παραπάνω συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν από την μελέτη των στοιχείων για την απασχόληση και την ανεργία στην Περιφέρεια της Κρήτης κατά την τελευταία πενταετία, αυτά που θα πρέπει να ειπωθούν ως τελικό σημείο αναφοράς

και πρότασης είναι τα κάτωθι:

A. Προτάσεις για αύξηση της απασχόλησης

1. Κίνητρα στις επιχειρήσεις για πρόσληψη γυναικών οι οποίες πλήττονται περισσότερο από την ανεργία, μέσω μιας δέσμης ενεργειών και αποφάσεων, όπως:

- Μειωμένες ή ακόμα και μηδενικές εργοδοτικές εισφορές για κάθε νεοπροσληθείσα γυναίκα για ένα αρχικό διάστημα εργασίας, π.χ για τα πρώτα 2 έτη εργασίας.
- Καταβολή μειωμένου Φόρου Μισθωτών Υπηρεσιών (-50%) για κάθε νεοπροσληθείσα γυναίκα για ένα αρχικό διάστημα εργασίας, π.χ για τα πρώτα 2 έτη εργασίας.

2. Ενέργειες για την ενδυνάμωση της επιχειρηματικότητας με έμφαση στους πιο δυνατούς τομείς απασχόλησης της Περιφέρειας της Κρήτης, όπως είναι η ενίσχυση του πρωτογενή τομέα απασχόλησης και ιδιαίτερα της αγροτικής οικονομίας, μέσω :

- Παραχώρησης από την πολιτεία χέρσων στρεμμάτων γης προς νέους αγρότες με ευνοϊκές συνθήκες ενοικίασης αυτών σε πολύ χαμηλές τιμές, πχ €500 ανά στρέμμα/έτος.
- Χαμηλό ΦΠΑ και λοιπές φοροελαφρύνσεις σε κάθε νέο αγρότη – π.χ μηδενικός φόρος εισοδήματος για τα πρώτα δύο έτη
- Σεμινάρια νέων αγροτών για αγροτικό marketing, νέες καλλιέργειες, χρήση σύγχρονων μηχανημάτων και μεθόδων καλλιέργειας
- Έμφαση στις εξαγωγές των κρητικών αγροτικών προϊόντων, με προώθηση των μοναδικών πλεονεκτημάτων τους
- Συνδυασμός της Αγροτικής ενασχόλησης με τον άλλο δυνατό τομέα της Κρήτης, τον Τουρισμό, μέσω ανάπτυξης του αγροτικού τουρισμού με ανάδειξη κι εκμετάλλευση της φήμης και της ποιότητας των κρητικών αγροτικών προϊόντων
- Εκμετάλλευση του υψηλού εκπαιδευτικού επιπέδου και μόρφωσης των νέων στην Περιφέρεια της Κρήτης ώστε να εφαρμοστούν τα νέα μοντέλα παραγωγής και επιχειρηματικής δραστηριότητας στην αγροτική παραγωγή και επιχειρηματικότητα μέσω της επιδότησης νέων αγροτών για την ανάπτυξη νέων αγροτικών επιχειρήσεων κατά την περίοδο της έναρξης της επιχείρησής τους (start up business phase), από πόρους των κοινοτικών κονδυλίων στήριξης (ΕΣΠΑ, ΣΕΣ κλπ), της Ευρωπαϊκής

Τράπεζας Επενδύσεων κι άλλους φορείς χρηματοδότησης.

3. Ενίσχυση εκπαίδευσης αποφοίτων Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης

Πρώθηση της επιχειρηματικότητας των αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οι οποίοι φαίνεται να πλήττονται περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη εκπαιδευτική κατηγορία. Η ενέργεια αυτή να εστιάζει προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης του επιχειρηματικού πνεύματος, των δεξιοτήτων διαχείρισης διαδικασιών οργάνωσης και διοίκησης μονάδων και της εξοικείωσης τους σε θέματα έρευνας και τεχνολογίας. Στόχος αυτών να είναι βελτίωση των προσόντων και των επαγγελματικών δεξιοτήτων τους τα οποία θα αποτελέσουν εφόδια απαραίτητα για την ομαλότερη ένταξή τους στο εργασιακό και στο ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Δεδουσόπουλος, Α., 2000, «Πολιτική Οικονομία της Αγοράς Εργασίας», 1η Έκδοση, Τυπωθήτω, Αθήνα
2. Δεδουσόπουλος, Α., 2000, Θεωρίες της Ανεργίας, Έκδοση Α, Τυπωθήτω, Αθήνα
3. Δημουλάς, Κ., Μιχαλοπούλου, Κ., 2008, Ενεργητικές Πολιτικές Απασχόλησης, ΙΝΕ/ΓΣΕΕ-Α5 Ε5Υ, σελ. 252
4. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2006, Employment Europe, Γενική Διεύθυνση Κοινωνικών Υποθέσεων και Ισότητας Ευκαιριών, Unit D.1, σελ. 120
5. Καμπόλης, Χ., Τραυλός, Ν., Τα αίτια της πρόσφατης παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής κρίσης, διαθέσιμο στο www.alba.edu.gr
6. Καραμεσίνη, Μ., Κουζής, Ι., 2006, Ενεργητικές Πολιτικές απασχόλησης του ποσοστού απασχόλησης», στο Πολιτική Απασχόλησης, Gutenberg, Αθήνα
7. Κατσανέβας, Θ., 2007, «Οικονομική της εργασίας & εργασιακές σχέσεις», Εκδ. Σταμούλη, Αθήνα, σελ.65
8. Κουζής, Γ., 2001, Εργασιακές Σχέσεις και ευρωπαϊκή ενοποίηση: ευελιξία και απορρύθμιση ή αναβάθμιση της εργασίας; , Μελέτες ΙΝΕ/ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ, αρ. 14.
9. Κουζής, Γ., 2008, Αγορά Εργασίας: Μήτρα της Ανθρώπινης Οδύνης, Εκδόσεις Πολύτροπο/ΕΚΚΕ, Αθήνα
10. Λυμπεράκη, Α., 2005, «Γυναίκες στο Νέο Τοπίο Απασχόλησης: παλιές προκαταλήψεις και σύγχρονα διλήμματα», περιοδικό ΕΡΓΑΣΙΑ
11. Πέτσας, Σ., Παγκόσμια Οικονομική Κρίση: Οι αιτίες και η αντιμετώπιση της, διαθέσιμο στο <http://blogs.eliamep.gr>
12. Πουλάκου-Ευθυμιάτου, Αντ., 2007, «Εργατικό Δίκαιο», Εκδόσεις ΑΝΤ.Ν. ΣΑΚΚΟΥΛΑ, ΑΘΗΝΑ-ΚΟΜΟΤΗΝΗ, σελ. 138
13. Τσουκαλάς, Κ., 1987, «Κράτος, Κοινωνία και Εργασία στη μεταπολεμική Ελλάδα», Θεμέλιο, Αθήνα
14. Φαρμάκη, Δ., Η ανεργία στις χώρες της Νότιας Ευρώπης (Ελλάδα, Ιταλία, Ισπανία, Πορτογαλία) σήμερα, διαθέσιμο στο <http://www.ekem.gr>
15. Χαρδούβελης, Γ., Η Κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές, Πρόλογος, διαθέσιμο στο www.hardouvelis.gr

16. Χαρδούβελης, Γ., Το χρονικό της διεθνούς και συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης: αίτια, επιπτώσεις, αντιδράσεις, προοπτική, διαθέσιμο στο <http://web.xrh.unipi.gr>
17. Calmfors, L., 1994, Active Labour Market Policy and Unemployment – A Framework for the Analysis of Features, Crucial Design, No22, page 7
18. Krugman, P., 1994, «Past and Prospective Causes of High Unemployment», Economic Review
19. The Washington Post, Business, Business Europe’s Financial contagion, διαθέσιμο στο www.washingtonpost.com

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

1. EUROSTAT
<http://epp.eurostat.ec.europa.eu>
2. European Commission
<http://ec.europa.eu>
3. Γ. Χαρδούβελης
www.hardouvelis.gr
4. ALBA GRADUATE BUSINESS SCHOOL
www.alba.edu.gr
5. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΡΧΗ (ΕΛ.ΣΤΑΤ):
<http://www.statistics.gr>
6. ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ:
www.hellenicparliament.gr
7. Γενική Γραμματεία Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας
<http://ggb.gr>
8. Περιφέρεια Κρήτης, Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης ΕΠ Περιφέρειας Κρήτης
www.pepkritis.gr
9. WIKIPEDIA
<http://el.wikipedia.org>